

HAYAT KİTABI

2

MUTLU
BİR
AİLE YUVASI

AHMET MUHTAR
BÜYÜKÇINAR

GÖZ
BİÇE

2.
BASKI

Denginizi bularak, ömür boyu sürecekt mutlu bir aile yuvasını nasıl kurabilirsiniz?

Erkek olsun, kadın olsun, evlenmek isteyen kimse, anlaşmazlığa ve geçimsizliğe meydan vermeyen, hayatını tazeleyen, canına can katan, kendisiyle uyum sağlayan, saygılı ve sevecen bir eşi nasıl bulabilecek?

Birbirini tanımayan, huyunu suyunu bilmediği iki yabancı tanışıp anlaşp evlendikten sonra, aile yuvasında birbirini üzmeden, geçimsizliğe meydan vermeden, ömür boyu mutlu bir hayat sürdürmenin yolları nelerdir, biliyorlar mı?

Aile hayatını işkence hayatına döndüren geçimsizlik sebeplerini, ya da mutluluk yuvası kılan güzel geçinme yollarını biliyor musunuz?

Erkekler işlerindeki başarının yansını eşlerine borçludur. Mutluluk kaynağı olan eşine de huzur sağlayan, kocasıdır. Bu mutlu sonuçları sağlamak için kadın nasıl davranmalı, erkek neler yapmalı?

Ana babanın tutum ve davranıştan, olumlu veya olumsuz yönden ana karnındaki çocuklarını etkiler. O hâlde doğacak çocukların sağlıklı, güzel ve zekî olması için ana ve babaya düşen görevler nelerdir?

Ana adayı kendisini doğuma hazırlaması ve önceden gereken hazırlığı yapıp tedirgin olmaması için, doğumdan aylar önce kesin doğum tarihi belirtme yolu var mıdır?

Giriş

Yüce Allah: *"Allah'ın varlığına, kudret ve kuvvetine delillerden biri de, onlarla huzur buluşunuz ve gönül rahatlığı içinde yaşayınız diye size kendi cinsinizden eşler yarattı, aranızda sevgi ve şefkat duygularını koydu. Bunda düşünen bir millet için uyarıcı ve Allah'ın varlığını kanıılayıcı deliller vardır"* O buyurmuştur. Atalarımız da: *"Yalnızlık Allah'a mahsustur"* demişlerdir.

Kişinin mutlu bir hayat sürdürmesi için mutlu bir aile yuvası kurması gerekir. Bu aynı zamanda insanlığın devamı için de Allah'ın kanunudur. Uygulanması gerekir. Zaten herkes evleniyor. Ama istenilen, mutlu bir aile yuvası kurmaktır.

Aile Yuvası

Aile yuvası meyveli bir ağaç misalidir. Bu ağacın gövdesi ana-baba, dalları çocuklar, meyvesi torunlardır.

Aile yuvası bir müessese gibidir. İşletmecisi ana-baba, sermayesi çocuklar, kârı torunlardır.

Her aile devlet kalesinin bir taşıdır. Güçlü devlet, uyumlu ve güçlü ailelerden doğar.

Aile iki temel üzerinde yükselen mutluluk yuvasıdır. Temelin biri erkek diğeri kadındır.

Aile yuvasının mimarı erkek, yapımcısı kadındır.

Aile yuyasını erkek kurar ve korur. Kadın yapar ve yürütür. Temiz kalble sevişerek birbirlerine bağanırlarsa Allah da yardımcıları olur, ömür boyu huzur içinde yaşarlar.

Ahmet Muhtar B y k ınar

1920 yılında Gaziantep'te doğdu. Henüz daha beş yaşındayken okuma-yazmaya başladı ve Kur'an-ı Kerim'i ezberledi. Çeşitli işlerde çalıştıktan sonra, "ya ilim ya ölüm" ilkesini kendisine prensip edinerek Mısır'da El-Ezher Universite-si'nde 12 yıl okudu. Daha sonra Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı Haseki Eğitim Merkezi'nde  ğretim görevliliği yaptı. Buradan emekli olduktan sonra, ilm  çalışmalarına devam etti.

Eserlerinden

bazıları: islâm

İlmihali

Hayatım İbret Aynası (4 cilt)

Hadislerle Müslümanlık

(Tercüme) Tergib ve Terhib

(Tercüme)

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
Giriş	9

Birinci

Bölüm

EVLİLİK

Erkek-kadın ve evlenmenin lüzumu	12
Nikahta keramet var	13
Kadın erkesiz, erkek kadınsız yaşayamaz	14
Evlenmenin önemi ve yararları	15
Evliliğe hazırlık	18
Evlenme gönül rızasıyla olmalı	19
Eşini seçerken dikkatli olmalı	19
Eşler birbirlerini görüp tanımalı	20
Eş seçerken nelere dikkat etmeli	21
Seçilen eşlerde bulunması gereken vasıflar	23
Evleneceği eşi tanıma yolları	30

İkinci Bölüm YUVAYI

KURARKEN

Yuvayı kurarken	36
Cinsel hususlarda tavsiyeler	41
Aşırı ilişki zararlıdır	48
Cinsel gücü azaltan sebepler	48
Hamilelikte cinsel temas	56

Üçüncü Bölüm

GÜZEL GEÇİM

Evlilik hayatında güzel geçim	58
Geçimsizliğe sebep olan hâller	59
Evlileri kötü yola düşüren sebepler	73
Evlilik hayatında mutluluğun temelleri	78
Eşler birbirlerini yıpratmamak için şu hususlara dikkat etmeliler	90

Dördüncü Bölüm

KADINLIK SANATI

Kadınlık sanatı	96
Giyinme ve süslenme	97

Dördüncü Bölüm KADINLIK SANATI

Kadınlık sanatı	96
Giyinme ve süslenme	97
Yasak ilişkiler	99
Allah'ın emirleri	99
Giyinmek insana özgüdür	101
Giyimde dikkat edilmesi gereken hususlar	102
Eşlerin birbirlerine karşı davranışları	105
Kadın sokakta nasıl olmalı?	108

Beşinci Bölüm AİLEDE ÇOCUK

Çocuk yapmada acele etmemeli, art arda yapmamalı	110
Çocuklarını evlendiren ana-baba ne yapmalı	113
Büyükler çocuklarına nasıl yardımcı olmalı ve onlardan ne beklemeliler	114
Yaşlı eşlere öğütler	116
Gençlikte ihtiyarlığa hazırlık	117
Ailede huzur ve önemi	119

Altıncı Bölüm ÇOCUK EĞİTİMİ

Aile ve çocuk	126
---------------------	-----

Yedinci Bölüm ÇOCUK VE ANA- BABALARIN SORUMLULUKLARI

Ana-babaların çocuklarına karşı görevleri	130
Çocukların ana-babalarına karşı görevleri	137
Son söz : Huzur ve mutluluk	140

Sekizinci Bölüm HER İNSANIN BİLMESİ GEREKENLER

Her insanın bilmesi gereken pratik bilgiler	145
İmanın şartları	147
İslamın şartları	149
Namazın farzları	149
Namazın vacipleri	151
Namazın sünnetleri	152
Namazı bozan haller	153
Beş vakit namaz	154
Namaz kimlere farzdır?	155
Namaz nasıl kılınır?	155
Oruç	159
Hac	159
Zekat	160
Dipnotlar	161

Önsöz

Bismillâhirrahmânirrahîm

İnsan hayatında üç önemli olay var:

1. Çevresindekileri güldürürken kendisi ağlayarak ana rahminden dünyaya çıkışı.
2. Çevresindekileri ağlatırken-imanlı ise- kendisi sevinerek fani dünyadan gerçek yurdu olan âhirete dönüşünü sağlayan ölüm.
3. Kendileri gibi çevresindekileri de sevindiren evlenme olayı.

"Erkek kuşun yuvası olmaz. Yuveyı dişi kuş kurar" derler. Bu atasözü doğrudur. Ama hiç düşündük mü, dişi kuş yuvayı niçin kurar? Yavrularını yetiştirip, neslini sürdürmek için. Fakat erkek kuş olmasa, dişi kuş yavru yapabilir mi? O hâlde her canlı soyunu devam ettirmesi için erkek ve dişi beraber olmak zorundadır. İşte bu beraberliğe insanlarda "evlenme", diğer canlılarda "çiftleşme" denilmiştir.

Evlenme de doğum ve ölüm gibi, herkesin geçeceği bir köprüdür. Evlenemeyen varsa da istisnalar kaideyi bozmaz, bu köprüyü geçecek. Ama nereye geçecek? İşte bu geçeceği yeri iyi düşünmek, çok iyi planlamak gerekir. Çünkü evlilik köprüsünden geçince, eşlerin gönülleri bir olursa, evlilik yuvaları samanlık da olsa, seyran ve saray olur. Gönüller bir olmayınca, yuvaları saray da olsa, viran ve zindan olur. İşte samanlığı seyrana, viraneyi saraya döndürecek mutlu bir evlilik yuvası kurabilmek için Yüce Allah:

".. Kadınlardan hoşlandığınız ve size denk alanıyla evlenin..." (Rum sûresi, 47) buyurmuştur.

Erkek vücut, kadın vücutta dolaşan kandır. Kansız vücut ölüdür, vücutsuz kan yok olmaya mahkumdur. Kanı koruyan vücuttur. Vücuda enerji, güç ve sıcaklık veren ve onun çalışmasını sağlayan, kandır. Kadının sevgisi erkeğin kalbini doldurur ve damarlarına yayılırsa, karı-koca ömür boyu kaynaşır mutlu yaşarlar.

**Erkek kadının sığınağı, Kadın
erkeğin güç kaynağıdır.**

**Erkek kadının otağı, Kadın
erkeğin barınağıdır.**

Aile yuvasının temeli kadın, çatısı erkektir. Temelle çatı sağlam olursa, o yuva yıkılmaz.

Aile yuvasını erkek planlar, kadın yapar. Yapım hatası onarılır, plan hatası onarılmaz. Bunu düşünerek aile idaresinde erkek daha dikkatli olmalıdır; aile yuvasıyla ilgili her şeyi planlı yürütmelidir. Erkek taşrada, kadın içeride görevlerini lâyıkıyla yaparlarsa, aile mutluluk yuvasına dönüşür. İki gönül bir olursa samanlık seyrân olur.

B Ö L Ü M 1

Evlilik

Erkek, kadın ve evlenmenin lüzumu

Aileleri ve toplumları yücelten de, alçaltan da, mutlu kılan da, mutsuz kılan da kadındır.

Bir kadın işini vaktinde yapar, aşını güzel pişirir, ustalıklı, bakımıyla kendini daha çekici, daha genç gösterir ve kadınlık sanatıyla eşini memnun eder, gücüne güç katarsa, onun kalbini fetheder kendine bağlarsa, birlikte mutlu günler yaşarlar. Birlikte itaat ve ibadetleriyle Allah'ın da rızasını kazanırlar. Böylece dünyada cennet hayatı, ahirette de cennette yaşarlar.

Böyle kadınların çoğaldığı toplumlarda ne fakirlik, ne kötülük, ne hastalık, ne sarkıntılık olur ve ne de hayat kadınları... Kahveler de mutsuzlar yuvası olmaktan kurtulur.

Çünkü kocaları, kendilerine hayat veren hanımlarını memnun etmek ve rahat yaşatmak için çok çalışıp daha çok kazanmaya bakarlar, böylece fakirlikten kurtulurlar.

İşlerinden çıkınca bir an evvel kıvanç ve mutluluk kaynakları olan eşlerine kavuşmak için evlerine koşarlar. Böylece işlerinden ve eşlerinden ayrılıp kötülük yapmaya vakit bulamazlar.

Eşlerine küsüp kahvelerde pinekleyen mutsuzlar gibi, sigara dumanı ile havası zehirlenmiş kahvelerde zehirlenmezler. Bu yüzden de sağlıklı olurlar.

Gözlerini ve gönüllerini eşlerinden ayıramazlar ki, başkalarına sarkıntılık etsinler ve günaha girsinler.

O zaman müşteri bulamayan hayat kadınları namuslarını pazarlamaktan vazgeçer, ev kadını olurlar. Yahut da meşru yoldan çalışıp yaşama yolunu seçerler.

Böylece onlar bataklıktan kurtuldukları gibi, niyeti bozuk olan kadınlara da kötü örnek olmazlar.

İşte bütün bu mutlu sonuçları hazırlayan, işinde, aşında, yaşında ve eşinde başarılı olan kadınlardır.

Allah bu gibi kadınların emsalini çoğaltsın, her erkeğe böyle kadınlar nasip etsin.

Her kadına da güçlü, hâlden anlayan, kıymet bilen, şefkatli, eli açık, fedakâr, kötü alışkanlığı olmayan, kolayca uyum sağlayan ve cana yakın erkek nasip etsin.

Nikâhta keramet vardır

Nikâhta keramet vardır: Çünkü evlenmek Allah'ın emri, Peygamberlerin sünneti, İnsanlığın devamının şartı, Her ana-babanın muradı, Her gencin özlemi, Toplumun neş'esi, Mutluluğun anahtarıdır. Nikâhta keramet vardır; Çünkü her nikâh, yeni doğacak bir neslin müjdecisidir.

Nikâhta keramet vardır:

Çünkü nikâh, başbaşa' bir arada kalmalarına izin verilmeyen iki genci birbirine öylesine sımsıkı bağlar ki, ömürlerinin sonuna kadar birbirlerine bağlı olarak yaşarlar. Dünyalarını mamur ederken, âhiretlerine de hazırlık yaparlar.

Nikâhın kerametinden dolayı Peygamberimiz (s.a.v):

"Nikâh sünnetimdir. Kim sünnetime sırt çevirirse benden değildir"(2) buyurmuştur.

Kadın erkeksiz, erkek de kadınsız yaşayamaz

Kâinatı yaratan Allah, bütün canlıları çift yaratmıştır: Erkek ve dişi. Bunlar birbirinin tamamlayıcısıdır. Biri, diğeri olmadan yaşayamaz. Allah ilk insanı da çift yaratmıştır. Adem ve Havva. Bu ikisinin birleşmesi ile insanlar türemiştir.

İnsanca yaşamak isteyen hiçbir kimse eşsiz yaşayamaz, yaşasa da mutlu olamaz. Evlenmesinde sakınca bulunan kimseler müstesna. İstisnalar da kaideyi bozmaz. Onun için şair, eşsiz yaşanamayacağını dile getirmek için;

"Deseler ki aha cennet

Yar sız girmem haram olsun."

demiştir.

İlk insan Hz. Âdem, cennette bile eşsiz yaşayamadı. Yaşadığımız dünyada ilk insan Âdem'dir. Allah, Âdem'i topraktan yaratmış, sonra da ona kendi ruhundan can vermiştir. Allah'u Tealâ Kur'an-ı Kerim'de, Âdem'in yaradılışını şöyle bildirir:

"Hani Rabbin meleklere; "Ben kuru bir çamurdan şekillendirerek tüysüz bir mahluk (insan) yaratacağım" demişti. Meleklere: "Onu tam insan pekline getirip de kendimden ruh verdiğim zaman kendisine secde edin, saygı gösterin" demişti.⁽³⁾

" O zaman Rabbin meleklere: "Ben çamurdan bir insan yaratacağım. Onu yaratıp, insan şekline koyup , ruhumdan ruh verdiğim zaman, huzurunda secdeye kapanın, ona saygı gösterin" deyince, bütün melekler aldıkları emir üzerine toplu hâlde secde ettiler. Sadece İblis büyüklük tasladı; Âdeme secde etmedi ve kâfir oldu" ⁽⁴⁾ Böylece şeytan ismini aldı.

Âdem topraktan yaratıldığı için insan toprağı işleyecek, topraktan aldığı ürünle yaşayacak, ömrü bitince de toprağın altına konacak, orada tekrar toprak olarak aslına dönecektir. Kıyamet gününde de, Allah bütün insanlara yeniden hayat verecek; dünyada yaptıkları iyiliğe veya kötülüğe karşılık onları cezalandıracak veya cennetle ödüllendirecektir.

Allah, Havva'yı da Âdem'den yaratarak, Âdem'e eş yaptı. Aşk oyunu oynayarak birlikte yaşamaları ile çocukları, torunları yani soyları ve insanlar meydana geldi. Bu gerçekleri Allah şöyle özetler:

"Ey insanlar! O hepinizi bir tek candan yani Âdem'den yaratan Rabbinizin düsturuna boyun eğin. O'na bağlı kalın, âsi olmaktan sakının. O Rabbiniz ki, tek canlıdan (Adem'den) eşi Havva'yı yarattı, bu ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretti." ⁽⁵⁾

Evlenmenin önemi ve yararları

Birbirine yabancı olan erkek ve kadının insanca ve müslümanca bir yuvada karı-koca hayatı yaşamasının tek yolu, Allah'ın emri ile hukukî yoldan evlenmektir.

Evlilik dışı nikahsız çiftleşmeler, insanlık dışı hayvanca bir olaydır. Bu çirkin davranış, yapanlara büyük günah, insanlığa ihanet, bu yolla doğacak çocuklarına ihanet ve zulüm, iki tarafın aileleri için yüz karasıdır. Meşru yoldan evlenmek ise Allah'ın emri olduğu için ibadet, insan hayatının en zevkli olayı ve en mutlu anıdır. O hâlde her insanın hayatı boyunca yapacağı işlerin en önemlisi evlenmektir. İnsanlığın yaşaması için kurulan kuruluşların en kutsallarından biri de evlilik müessesesidir. Bütün bunları göz önüne almalı, sıradan gelişigüzel bir evlilik yapmamalı. Sağlam temellere dayalı, kanunî yoldan, insanca ve müslümanca bir evlilik yuvası kurmalıdır. İşte ancak böyle bir evlilik mutluluk yuvası olur. Eşlere, yakınlarına ve doğacak çocuklarına mutlu günler yaşatır.

Yalnızlık, Allah'a yaraşır. İnsan tek başına yaşayamaz, ona mutlaka bir eş, ömür boyu bir yastığa baş koyacağı bir hayat arkadaşı, lazımdır. Hiç bir canlı eşsiz yaşamıyor ki, yaratıkların efendisi ve en şerefli olan insan yalnız yaşasın...

Evlenmek insanî görevlerin başında geldiği gibi, dinî balamdan da Allah'ın eniridir. Allah'ın her emrinde nice yarar ve sayısız hikmetler vardır.

Zaten insanlığın devamı ve türemesi, erkekle kadının eş olarak karı-koca hayatı yaşamasına bağlıdır. Hem de evlenmek insanlık görevidir. Din de bunu emreder.

Durumu evlenmeye müsait olanlara Allah;

"... Kadınlardan hoşlandığınız ve size denk olanıyla evlenin..."⁽⁶⁾ derken, kendi gücü ile evlenemeyen yoksulları evlendirmenin de bir toplum görevi olduğunu şöylece beyan etmektedir:

"Aranızdaki bekarları, köle ve cariyelerinizin (işçi ve hizmetçilerinizi) arasından evlenme durumunda olanları evlendirin. Fakir olmalarına bakmayın, Allah onlara rızık kapılarını açar. Allah'ın iyiliği boldur. Her şeyi iyi bilir."⁽⁷⁾

Erkek kadın ilişkisi iki taraf için de kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaç meşru ve kanunî yoldan giderilmezse, imânı zayıf ve kötü ruhlu kimseler meşru olmayan iğrenç ve en büyük günah olan zina yoluna yönelirler. Yüz karası olan zina ise, uğur ve bereketi giderir, fakirlik ve hastalık getirir. İki tarafın da şeref ve namusunu lekeler. Hem de yaparı ve yaptırarı cehenneme götürür.

Ne bir kadın kendi başına bütün ihtiyaçlarını giderebilir, ne de erkek bütün işini kendi başına görebilir. Üstelik kadının korunmaya da ihtiyacı vardır. Her ikisinin de en az beslenmeye muhtaç oldukları gibi, cinsel ilişkiye de ihtiyaçları vardır.

Kişi neye sahip olursa olsun, şayet eşi yoksa huzur bulamaz. Hiçbir şey bu boşluğu dolduramaz. Âşıklar sevgililerine "can" deyimini çok kullanırlar. Bu çok doğrudur. Çünkü kadın can, erkek ten yerindedir. Ten cansız yaşamadığı gibi erkek de kadınsız yaşayamaz. Kadın ise erkeksiz huzur ve güven içinde olamaz. Çünkü eşsiz yaşamak yaratılış kanununa aykırıdır. Bu yüzden Allah'u Tealâ yukarıdaki âyetlerde evlenme ve evlendirme emrini vermiştir. Allah'a inanan her insan -özel bir engel yoksa- mutlaka bu emri yerine getirmelidir ki, ömür boyu mutlu olsun.

Evlenme çağı gelip de evlenmeyenler anormalleşir, asabileşir, huyları değişir. Bekârlar kendilerine huzur sağlayıcı bir düzen kuramazlar. Çünkü erkek kuşun yuvası olmaz. Yuwayı dişi kuş kurar. Evlenmeyenler verimli bir çalışma da yapamazlar. Çünkü insanı çalışmaya zorlayan ihtiyaçlarıdır. Evlenince, masraf artar, ihtiyaç çoğalır. Bu da kişiyi daha çok çalışıp kazanmaya zorlar. Onu tasarrufa alıştıırır ve daha tutumlu kılar.

Evlenmek istemeyen kişinin sevgi ve merhamet duyguları yavaş yavaş azalır, kalbi katılaşır, insanlarla uyumu zorlaşır. Bekâr yaşamının daha nice zararları ve zorlukları vardır. Onun için Peygamberimiz:

"Kötüleriniz bekârlarınızdır" ⁽⁸⁾ buyurmuştur.

Evlenmek insanı yepyeni bir hayata kavuşturur. Acıma duygularını geliştirir, sevmek ve sevilme hislerini uyarır, İnsanı birçok yönden olgunlaştırır, kötü yola gitmekten korur. Tanımadığı birçok kişilerle tanıştırır, kaynaştırır, insanlarla ilişkilerini geliştirir. Bekârlara herkes şüpheli gözle bakar.

Evlilik insana huzur sağlar ve onu çalışmaya zorlar, daha çok kazanma yollarını düşündürür. Çünkü evlenince ihtiyaç artar. İhtiyaç arttıkça hem bedenin hem de beynin hareketi artar. Hâlbuki bekârlık uzadıkça insan bedbinleşir, ümitleri kırılır, toplumdan kopar. Herkesle kolay kolay kaynaşamaz. Aile arasına giremez.

Evlenince insanın hayatı tazelenir. Çünkü sığınacak bir yuvası, kendisine güç ve moral veren bir eşi ve yalnızlığını gideren bir hayat arkadaşı vardır. Onunla avunur, sıkıntılarını giderir. Onunla dertleşir derdini döker, onunla sevişir, heyecanını söndürür, sakinleşir. Onunla mutlu olur, huzura kavuşur.

Evlenmeyenler ümitsiz yaşar. Ümit olmayan yerde hayat da olmaz. Hayat olmayan yerde mutluluk olmaz. İşte evlilik insana ümit verir. Ümit de mutluluk getirir.

Korunma, himaye ve yalnızlık bakımından evlenmek kadınlar için çok daha önemli ve gereklidir. Çünkü erkek - eşsiz mutlu olmasa da- kendi kendini koruyabilir, çalışır geçinir, yaşlanınca arkadaşı çoğalır. Ama yine de hiç kimse hayat arkadaşı gibi yalnızlığını gideremez.

Kadının ise her zaman korunmaya, himayeye ve yardıma ihtiyacı vardır. Yaşlanınca da yalnız kalır.

Sözün özü ve doğrusu erkeğin de, kadının da ömür boyu sığınacak, yardımlaşacak, sevişecek, dertleşecek, teselli bulacak ve güç alacak bir eşe, bir hayat arkadaşına ihtiyacı vardır. Bu boşluğu başka biri ya da başka bir şey asla dolduramaz.

Evliliğe hazırlık

Evlenmenin bunca yararlarının yanısıra beraberinde getireceği sorumlulukları da vardır. Hele bir de gelişigüzel uygunsuz bir evlilik olursa, kişinin ağzının tadı bozulur, hayatı çekilmez olur. Onun için insan hayatında en çok dikkat edilmesi gereken olay, evlenmektir.

Asil milletimize ve yüce dinimizin şanına yakışır mutlu bir evlilik yapmak için aile yuvası kurmaya çok iyi hazırlanmak gerekir. Daha doğrusu ana-baba çocuğunu evliliğe iyi hazırlamalıdır. Her şeyden önce büyümekte olan çocuklarına evlilik hayatlarında kendileri iyi örnek olmalıdırlar. Evlilik saadetini zedeleyici olumsuz ve yaramaz davranışlardan kaçınmalıdırlar. Çünkü çocuklarının en çok taklit edeceği ve yolundan gideceği kimseler ana ve babalarıdır. Çocuklar ana ve babalarının huylarını alırlar. Çocuklarına evlilik kurallarını, sorumluluklarını ve karı-koca ilişkilerini öğretilirken onlara canlı bir örnek olmalılar.

Bu Hususta Ana ve Babanın Görevi

Aileler çocuklarını evlilik hususunda eğitmeli, onlara bu konuda gereken bilgiyi vermelidir. Gelir kaynakları ve aile idaresi bakımından onları yönlendirmelidirler. Yuvalarını kuruncaya kadar onlara yardımcı olmalıdırlar. Yeni yuvalarında çocuklarının mutlu olması kendilerini de mutlu eder.

Büyükler özellikle çocuklarının huyunu güzelleştirmeye özen göstermeliler. Kendileri de güzel huylan ile onlara güzel örnek olmalılar. Çünkü evlenince eşleri ile güzel geçinmeleri, güzel huylu olmalarına bağlıdır. **Yüzü güzelden usanılır, huyu güzelden usanılmaz.** Huy güzelliği eşleri birbirine bağlayan özelliklerin başında gelir. Evlilik hayatındaki mutlulukları da huylarının güzelliği ile orantılıdır.

Gençler de büyüklerinden aldıkları direktifle çok çalışmalılar. Malî yönden, şahsiyet ve bilgi bakımından evliliğe iyi hazırlanmalılar. Çünkü evlilik hayatındaki başarıları buna bağlıdır.

Evlenmeye aday kızlar da kadınlık sanatını iyi öğrenmelidirler. Büyüklerinden, hocalarından ve bu konuda yazılmış kitaplardan evlilik hususunda gereken bilgiyi almalılar. Çünkü evlilik sonrası rahat ve huzurları, evlenmeden önce eşlerinin iyi hazırlanmalarına bağlıdır. Aile idaresini iyi bilmeyen erkek ve kadınlık sanatını iyi bilmeyen kadın, evlilik hayatında gerçek anlamda mutlu olamaz.

Evlenme gönül rızasıyla olmalı

"Gönül istemeyen aş, ya karın ağrıtır ya da baş" demiş atalarımız. Her şeyin en güzeli istekle olanıdır. Hele evlilik.. Başkalarının zoru ile olan evlilikte ne hayır olur? Büyükler -şayet istekleri yoksa- gençleri evlenmeye zorlamamalıdır. Hele istemedikleri kimselerle asla evlenmeye zorlamamalıdır. Sevmediği kişi ile insan nasıl bir ömür boyu hayat arkadaşlığı yapabilir? Böyle evlilikler çiftlere mutluluk getirmez. Onlara ömür boyu azap vesilesi olur. Hz. Peygamber de böyle gönülsüz evlenmeye karşıdır.

Resulü Ekrem'in amcası Abbas'ın oğlu Abdullah (r.a) şöyle anlatır:

"Bakire bir kız, Resûlullah Efendimizin yanına gelerek, istemediği hâlde babasının kendisini birine nikahladığını söyleyince kıza: " - O adamla evlenmek istemiyorsan nikâh akdini bozabilirsin⁽⁹⁾ dedi."

Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet olunan bir hadiste de Resulü Ekrem (s.a.v) şöyle buyurur:

"- Dul kadınlar, rızası alınmadan evlendirilemez. Bakire kızların da rızası alınmalıdır. Kızlar istekli oldukları hâlde utanır da susarlarsa, susmaları evlenmeye razı olduklarına işarettir.⁽¹⁰⁾

Eşini seçerken dikkatli olmalı

Evlenmek isteyenler mutlu bir aile yuvası kurabilmek için eş seçmede çok dikkatli davranmalılar. Çünkü evlilik ömürde bir kez

olması gereken olaylardandır. "Anlaşamazsam boşanır başka biriyle evlenirim" diyen eşler genellikle mutlu bir aile yuvası kuramazlar. Hz. Peygamber bu hususta:

"Evlenirken eşinizi seçmede çok dikkatli olun, denginizle evlenin. Çocuklarınızı da dengiyle evlendirin. Çünkü damar (huy ve karakter) soya çeker" ⁽¹¹⁾ buyurmuştur.

Aynı ayrı çevrede birbirinden farklı büyüyen gençler evlenip bir araya gelince farkında olmadan birbirlerinin huyunu alırlar. Bu arada iyi huyların yanında kötü huylar da geçer. Aynı zamanda yaramaz hâller, bazı hastalıklar ve kötü huylar irsî olarak, doğan çocuklarına da geçer, böylece nesil bozulur. Aslı bozuk geçimsiz aileden gelen eş ile anlaşmak ve bir arada geçinmek çok zordur. Onun için evlenirken gençliğin verdiği heyecana kapılmadan, eşini asil ailelerden, güzel huylu, inançlı ve dindar kimselerden seçmek gerekir. Ömür boyu mutlu olmak isteyenler, üç şeyi seçmede çok dikkatli olmalılar: Eşini, aşını ve işini seçmede. Eşini iyi seçen huzur bulur. Aşını iyi seçen sağlıklı olur. İşini iyi seçen zengin olur. Huzur içinde, sağlıklı ve zengin olan her zaman mutlu olur.

Eşler birbirlerini görüp tanımalı

Memleketimizin birçok yerinde olduğu gibi evlenmeye aday olan gençler birbirlerini görmeden, tanımadan evlenmemelidirler. Dinimizin de emrettiği gibi görüşerek ve tanışarak evlenmelidirler. Hz. Ali'nin kızı Ümmü Gülsüm'ün yaptığı gibi (Bkz. s. 31). Diğer bir örnek:

Hz. Peygamber kendisine gelip:

" - Ya Resulüllah! Medineli filanca kadınla evleneceğim, ne dersin. " diyen birine;

" - Onu gördün mü, o da seni gördü mü?" diye sorar.

Adam:

"- Hayır görmedim" cevabını verir.

O zaman Resulüllah:

" - *Git onu gör. O da seni görsün. Ondan sonra karar ver*"⁽¹²⁾ buyurur.

Ashabdan Şu'be oğlu Muğire, bir kadınla evlenmek ister. Bunu duyan Hz. Peygamber (s.a.v) Muğire'ye:

"- *Ona iyi bak da al. Çünkü önceden görüşmeniz evlendikten sonra aranızdaki muhabbetin devamını sağlar*"⁽¹³⁾ buyurur.

Yukarıdaki hadisler ve benzerleri evlenen kimselerin çok dikkatli ve ihtiyatlı olması gerektiğini bildirmektedir. Bu hususta dikkatsizlik ve isabetsizlik nice yuvaların yıkılmasına ve birçoklarının da mutsuzluğuna sebep olur. Eşi olacak kimseyi tanımadan görücü usulü ile evlenenlerin çoğu huzursuz ve mutsuzdur.

Eş seçerken nelere dikkat etmeli?

Evleneceği eşini seçerken dikkat etmek sadece erkek tarafına mahsus değildir. Kız tarafı da damat seçerken aynı özeni göstermelidir. Çünkü iki tarafın da seçmesi ve seçilmesi söz konusudur. Şimdi söyleyeceğimiz tavsiyeler iki taraf için de geçerlidir.

1 - Her şeyden önce evlenecek olanlar birbirlerini istemelidir. İstemeyerek olan hiçbir şeyden hayır gelmez. Onun için Hz. Peygamber isteksiz evliliklere karşıdır.

Memleketimizin bazı yörelerinde ana-babalar çocuklarını istemedikleri kimselerle evlendiriyorlar. Hâlbuki istenmeyen evlilik eşlere huzur sağlamadığı gibi aileleri için de çok üzücü oluyor. Toplumda bu çeşit hadiseler sık sık rastlıyoruz. Bu hususta haksızlığa uğrayanlar daha çok kızlar oluyorlar. Bunu yapan büyükler de daha sonra ömür boyu pişmanlık duyuyorlar.

2 - Evlenecek olanlar -kız olsun, erkek olsun- hayat arkadaşını iyi bir aileden seçmeli, iyi cins ağacın meyvesi iyi olacağı gibi, genellikle asil ailelerin çocukları da asil ve terbiyeli olurlar. Bunun aksi bulunursa da bu pek azdır. İnsan işi şansa bırakmayıp dikkatli olmalıdır. Evlenen taraflar bir araya gelirken ailelerin şeref ve karakterini de beraber getirirler. Görgü, ahlâk ve davranışlar gençlere daha çok ailelerinden geçer.

3 - Akraba ile evlenmemeye özen göstermeli. Niçin akraba evliliği hoş görülüyor? sorusuna şöyle cevap verebiliriz:

a- Bütün dünyada yaygın olduğu gibi akraba evliliklerinden doğan çocukların sakat olma ihtimali, yeni doğacak çocukların çirkin, çelimsiz, geri zekâlı ve muhakemesinin kıt olması ihtimali.

b- Akraba olan veya bir arada büyümüş olanlar evlenince, eşler arasında evlilikte beklenen sevgi bağları gevşek olur. Aralarında beklenen saygı olmaz. Çünkü evlenmeden önceki gelişigüzel arkadaşlık ve laubalilik, evlendikten sonra da eskisi gibi devam eder. Hatta bağlar daha da gevşer.

Bu tarz evliliklerde aşk derecesine yükselen sevgi pek az görülür. Üstelik, genellikle akraba olan eşler birbirlerine nazlanırlar. Çok naz ise âşık olanı bile usandırır.

Sakat doğan çocukların çoğu akraba evliliklerindendir. Tanımadığı uzak bir aileden evlenince eşler birbirleri ile canı yürekten kaynaşır ve sevişirler. Birbirlerine karşı hem ciddi hem de saygılı olurlar. Doğacak çocuklar sağlam, zekî ve güzel olur.

c- Memleketimizde ve bütün İslâm memleketlerinde evlilik amaçlarından biri de birbirine yabancı olan iki sülalenin evlilik bağı ile birbirine bağlanıp daha büyük ve daha güçlü bir sülale oluşturmaktır. Akraba ile evlenince bu amaç gerçekleşmez.

Aileler ağaç misalidir, büyüdükçe güçlenir ve daha çok yararlı olurlar.

4- Evlenmeye namzet olan her iki taraf da müstakbel eşinin huyunun güzel olmasına özen göstermelidir. "Yüzü güzelden usanılır, huyu güzelden usanılmaz" sözü düstur olmalıdır. Eşlerin bir arada huzur içinde yaşamaları için huy güzelliği çok önemlidir. Güzel huy güzel geçimin temelidir. Güzel huy eşleri birbirine sınıksı bağlar. Kötü huy ise diken gibi batar, geçimi zorlaştırır, hatta ayrılığa bile sebep olur.

Seçilen eşlerde bulunmaması gereken vasıflar

- a- Tembellik
- b- İnatçılık
- c- Bencillik
- d- Kötü alışkanlık
- e- Cimrilik ve savurganlık
- f- Kabalık ve merhametsizlik
- g- Somurtkanlık

Şimdi bunları kısaca açıklayalım:

a- Tembellik

Tembellik herkeste, her yerde ve her zaman yüz karasıdır. Erkek de, kadında da tembellik asla hoş görülmez. Hz. Peygamber bir duasında:

" - *Allah'ım, tembelikten sana sığınırım*" ⁽¹⁴⁾ demiş, diğer bir hadisinde de:

" - *Mü'min tembel olmaz*" buyurmuştur.

Tembel erkek evin geçimini sağlayamaz, yaptığı bütün işlerde başarısız olur. Tembel kadın da evinin işini yapamaz, kocasına layıkıyla hizmet edemez, çocuğuna gerektiği gibi bakamaz, misafirini de iyi ağırlayamaz. Tembelleri ne Allah sever ne de kulu.

b- İnatçılık

İnatçılık çok kötüdür. Geçimsizliğin baş sebebidir.

"Bu evde benim dediğim olacak" sözünün geçtiği bir evde iyi bir geçimden ve uyumlu bir evlilikten söz edilemez.

Bu nedenle onlarla anlaşmak da zordur. İnatçılık yüzünden nice yuvalar yıkılmıştır. İnatçılık herkeste kötüdür. Evli eşlerde daha çok zararlıdır. Eşler, inatçılıkla hiçbir yarar sağlanamayacağını kesin olarak bilmeliler. Şeytanın da cennetten kovulup lanetlenmesine sebep olan inatçılığı değil midir?

c- Bencillik

Her yerde olduğu gibi evlilik hayatında da bencil olmak çok kötüdür. Evlilik karşılıklı fedakârlık ister. Bencil kişi ise hep kendini düşünür. Böyle bir evde ne kaynaşma, ne sevgi, ne de geçim olur. Bencil olan kimse eşinin istek ve arzularına saygı gösteremez, hep kendi menfaatini düşünür. Bu da karşısındakini yıldırır. Eşi tarafından ihmal edilen kimse, ilgiyi başkalarından bekler. Çünkü hiç kimse ilgisiz kalmak istemez. Bütün bunları göz önüne alarak eşler bencil olmamalıdır. Bu huy kimde varsa hemen bu kötü huyu bırakmalıdır. Yoksa bencilliği ilk çıkaran şeytanın peşine düşmüş olur.

d- Kötü Alışkanlık

Eşlerden birinin kötü alışkanlıkları kendisini içten çürüttüğü gibi, eşine de diken gibi batır. Kötü alışkanlıkların zararı eşlere dokunduğu gibi, çocuklara ve çevrelerine de yayılır. Örneğin içki, sigara, kumar ve bütün zararlı şeyler. Kötü alışkanlığı olan, Mutluluk Yolları Hayat Kitabımın ahlâk bölümünün huy değiştirme metodunu uygulasin. (Bkz. s. 150)

e- Cimrilik ve Savurganlık

Cimriyi hiç kimse sevmez. Peygamberimizin de dediği gibi onlar Allah'ın da düşmanıdır. Cömertlik ne kadar güzelse, cimrilik o kadar kötüdür. Cimrinin tutunacak kimsesi olmaz. Çünkü onu ne eşi sever ne de başkası. Peygamberimiz (s.a.v):

"- Allah'ım! Cimrilikten sana sığınırım"⁽¹⁵⁾ demiştir. Allah da cimrileri Kur'an-ı Kerim'in bir çok âyetlerinde yermiştir:

"Allah'ın kendilerine servet verdiği kimseler, yaptıkları cimriliğin kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Allahın emrettiği yolda harcamayıp cimrilik edenlerin bundan dolayı arttırdıkları mal, kıyamet gününde boyunlarına dolanacaktır. Cimrilik onlara iyilik değil, şer getirir..."⁽¹⁶⁾

Cimriliğin en kötüsü de eşine ve çocuklarına cimri olmaktır. Hele kadınların, kocalarına cimrilik yapmaları, onları hem küstürür, hem de sinirlendirir..

Ancak unutulmamalıdır ki, cimrilik kötü olduğu kadar israf ve savurganlık da kötüdür. Erkek de kadın da hem cömert, hem de tutumlu olmalıdır. Şu âyetle buyrulduğu gibi:

"Allah'ın has kulları harcamalarında ve ikramda bulundukları zaman israf etmezler. Sıkı ve cimri de değildirler. Ölçülü davranırlar."⁽¹⁷⁾

f- Kabalık ve Merhametsizlik

Kaba ve merhametsiz olan kimseler etrafları ile uyum sağlayamazlar ki, eşleri ile kaynaşabilsinler. Hiç kimse tarafından da sevilmezler, yanındakileri ürkütür kaçıırırlar. Allah bu hususta Peygamberine hitap ederek kullarını irşad etmiştir:

"Sana üzücü davranışlarda bulundukları zaman, Allah'tan gelen bir sezişle onlara yumuşak davran. Eğer sert, kaba ve katı kalpli olsaydın, çevrende kimse kalmaz herkes dağılır giderdi. Şimdi onları bağışla ve onlar için Allah'tan bağışlanmalarını dile."⁽¹⁸⁾

g- Somurtkanlık

Somurtkanlık, evlilik hayatında eşler arasında sevgiyi azaltır ve kaynaşmayı gölgeler, insan robot gibi somurtkan olmamalı, hareketli, sempatik ve güleç yüzlü olmalıdır. Katı yürekli ve vurdum duymaz olmamalı, şefkatli, duygulu ve ince kalpli olmalıdır. Mutlu bir aile yuvası kurmak isteyenler, kendilerinde yukarıda anlatılan kötü huylar varsa, huy değiştirme metotlarıyla huylarını güzelleştirsinler. (Bkz. Mutluluk Yolları Hayat Kitabı s. 150)

5- Erkek-olsun kadın olsun, evleneceği eşinin Allah'a inanan ve dinine saygılı olan kimselerden olmasına özen göstermelidir. Çünkü bu gibilerden zarar gelmez. Allah'a inanan, ona saygılı olur. Allah'a saygılı olan insanlara da saygılı olur. Şayet dindar görünüyor da ve huyu kötü ise, onun dindarlığı göstermelik, ibadeti gösteriştir.

Birçok ailelerde mutsuzluğun kaynağı hatta yuvaların yıkılmasının nedeni, Allah korkusunun olmayışı ve imân zayıflığıdır. Allah'a inanmayan ve ahiret azabından korkmayan kimselerden her türlü kötülük beklenir.

Allah'a inanan ve dinine saygılı olan kimselerden kötülük gelmez. Kalp kıran kimsenin Allah'ın lanetine uğrayacağına ve azabına duçar olacağına inanan kimse eşini asla üzmez, ona haksızlık etmez, kalbini kırmaz. Çünkü Allah'ın rızası, gönül yapmakta olacağına inanır, asla eşinin kalbini kırmaz.

Din, insanı bütün kötülüklerden alıkoyar. Yeter ki insanın dine saygısı olsun ve inancı kuvvetli olsun.

Aile hayatında zaman zaman sıkıcı hâller olabilir. Kadere inanan eşler üzücü olaylar karşısında; kaderim böyle imiş der gamdan kurtulur. Böylece olayları soğukkanlılıkla tabîî karşılar. Kadere inanmayanlar, küçük olayları bile büyütür üzürlüler ve hadise çıkarırlar. Kadere inananlar üzümlere sinirlerini bozmazlar. Böylece aile yükünü seve seve taşır, hâllerinden şikayet etmezler. Kederi neşeye dönüştürürler.

İnsan bütün bunları göz önüne alarak, eşi olacak kimsenin inançlı olmasına dikkat etmelidir. Evlenince de inancı zayıf olan eşinin inancını inandırıcı telkinleri ile ve uyumlu davranışları ile kuvvetlendirmelidir.

6- Aile saadetini zedeleyen hâllerden biri de kötü alışkanlıklardır. İçki, kumar ve uyuşturucu alışkanlıkları gibi. Bunlar daha çok erkeklerde olduğu için kız tarafının çok dikkatli olması gerekir. Yoksa evlendikten sonra böylelerinin kahrı çekilmez olur. Artık pişmanlık da fayda vermez. Dönüşü olmayan çıkmaza girilmiş olur. Sonunda ya ayrılık, ya da bitmeyen çile sürer gider. Allah evlileri -hatta bütün kullarını- kötü alışkanlıklardan korusun.

7- Evlenecek eşi namuslu ve tertemiz olmalı. Gönlünü başkalarına kaptırmamış, yabancılara meyi etmemiş olmalı. Hülasa açılmamış gonca gül gibi olmalıdır.

***"Dil verme o dildare ki ağyar (yabancı) eli
değmiş Pejmürde olan gülde letafet bulunur
mu?"***

Yabancılarla ilişkisi olan ve kalbini başkalarına kaptıran kimse ile evlenmek, yapacağı binanın temeline dinamit koymak gibidir. Hele günümüzde erkek kadın bir arada çalışılan ve oğlan kız bir arada kaynaşılan yerlerde bu hususa çok dikkat etmelidirler.

Aileler çok dikkatli olmalıdırlar. Yeni yetişen çocuklarının beslenmesine ve sağlığına önem verdikleri gibi, terbiyelerine ve dış etkenlerden korunmasına da özen göstermelidirler. Genç çocuklarını başıboş bırakanlar, ihmallerinin karşılığını çok pahalıya öderler.

8- Evlenilecek eşin fizikî görünümü de önemlidir. Çünkü vücuttaki kusurlar huylardaki anormalliğin işaretidir. Vücut yapısı ne kadar mükemmel ve yakışıklı olursa -genellikle- huy da öyle güzel olur. Bu hususta erkek kadın aynıdır. Bu gerçeği göz önüne alan Hz. Peygamber (s.a.v):

"Hayrı ve iyiliği, güzel yüzlü ve yakışıklı olanlarda arayın" buyurmuştur.⁽¹⁹⁾

Bunun aksi de olabilir. Yani fiziksel görünümü kusurlu olup da karakter bakımından çok mükemmel olabilir. Ama böylesi az bulunur. Onun için dikkatli ve ihtiyatlı olmak daha iyidir. Fakat kişinin kendisinde fiziksel kusur varsa, eşinin de kusurlu olması normaldir. Böylece denge de sağlanmış olur. Eşler arasında denge oluşu da evlilik gereğidir.

9- Evlenecek kimseler birbirine aşağıdaki hususlarda denk olursa evlendikten sonra aralarında uyum daha kolay sağlanır.

a) Eşlerden biri dindar, öbürü bu husus ta gevşek olursa aralarında anlaşma zorlaşır. Hele kadın dinine bağlı olur da kocası inançsız olursa, durum daha da çekilmez olur.

Sosyete çevrelerinde olduğu gibi müslüman kadının müslümanlığı kabul etmeyen bir yabancı ile evlenmesi dinî yönden asla caiz olmadığı gibi, milletimizce de nefretle karşılanır.

Bunun tersi olabilir. Yani bir müslüman erkek gayri müslim bir kadınla evlenebilir. Yeter ki, bu kadın -geçmiş zamanlarda olduğu gibi- milleti adına casusluk yapmak için evlenmiş olmasın. Müslüman erkek de karısına uyararak kendi dininden ayrılmasın.

b) Yine asil bir aile, kızlarını neyin nesi olduğu bilinmeyen birine vermemelidir. Böyle bir evlilik ne kızlarının şerefine yakışır, ne de ailenin şerefine. Üstelik bu hâl neslinin bozulmasına da sebep olur. Evlilikte en uygunu herkesin dengi dengini bulmasıdır. Yoksa mutlu bir aile hayatı sürdüremezler.

c) Sosyal yaşantı ve kültür bakımından eşler arasında benzerlik ve yakınlık olursa aralarında anlaşma ve kaynaşma daha kolay olur.

Ağır başlı, sade yaşayan mütevazı aileden biri, sosyetenin çok hareketli ve hızlı yaşayan bir gençle evlenirse iki genç nasıl anlaşabilir ve birbirine nasıl ayak uydurabilirler?

Ahlâksızlığa ve sapıklığa medeniyet adını veren medeniyetsiz toplumlara özenen aileler bizde de çoğalmaktadır. Gençlerimiz evlenirken gençliğin verdiği heyecana kapılmadan, eşi olacak gencin aile yaşantısına bakmalıdır. Acaba kendi yaşantısına uygun mu, uygun değil mi?

Ecdadımıza ve asil milletimize yakışır, dinimizin emrettiği gibi giyinen muhafazakâr aileden bir genç, kalkar da haram helâl tanımadan çılgınca yaşayan, açık saçık giyinen biri ile evlenirse, elbette anlaşamaz ve eşi ile uyum sağlayamaz. Ancak eşi olacak kimseyi insanca ve kendi ailesine yaraşır bir tarzda yaşamaya ikna ederse, böyle bir evlilik yaşayabilir. Mutlu da olurlar, manevî yönden kazançlı da olur. Çünkü yanlış yolda giden birisi bu yolla kurtarılmış ve toplumumuza kazandırılmış olur.

d) Evlilikte eşler arasında yaş bakımından da uygunluk olmalıdır. Bazen yaşlı bir kadın makyajla kendisini genç göstererek seksî hareketleriyle ve ilgi çekici sözleriyle gözüne kestirdiği bir genci kendisine bağlayarak onunla evlenir. Bazen de bir genç çeşitli nedenlerle kendisinden yaşlı bir kadınla evlenmek zorunda kalır. Ya hut da bunların tersi olur. Yaşlı biri adam servetine ve sosyal mevkiine dayanarak kendisinden çok genç bir kızla evlenir. Bu tür evlilikler genellikle mutluluk getirmez. Yeni evliliğin heyecanlı günleri zaten güçsüz olan yaşlıları daha da güçsüzleştirir. Genç eşinin isteklerine cevap veremez hâle gelince; neşeleri kaçır, yuvaları sarsılır. Bu durum karşısında ümitsizliğe düşen genç kadın, iç duyguları ve çevrenin etkisi ile üç yoldan birini seçmek zorunda kalır:

Ya gençliğini feda ederek kaderine ve topluma küser, ömür boyu mutsuz yaşamaya razı olur ki, mutsuz olmakla birlikte ikisi için de -aşağıdaki durumlara bakarak- en uygunu budur.

Yahut isyan ederek evliliğe son vermek ister. Bunu yapamazsa daha kötü şeyler düşünür, hatta hayatına son vermeye kadar gider.

Yahut da namus ve şeref duygularını ayak altına alarak - evlilik perdesi altında- bulduğu kimse veya kimselerle yasak aşk hayatı yaşamak suretiyle kendini tatmin etmeye çalışır.

Kendilerinden çok genç erkekle evlenmek isteyen yaşlı kadınlar, genç kızlarını yaşlılarla evlendirmek isteyen büyükler ve kendilerinden çok genç kızla evlenmek isteyen güçsüz yaşlılar, yukarıdaki durumları gözönüne alsınlar, ona göre karar versinler.

Biz burada yaşlı derken aynı zamanda güçsüz ve ihtiyar görünümlü demek istiyoruz. Şayet yaşlı olmasına rağmen güçlü, dinç, enerjik, ve genç görünümlü ise, genç eşinin istek ve arzularını yerine getiriyor ve onu tatmin ediyorsa, birbirlerini tanıyarak, isteyerek ve severek evlenmişler ise ve erkek yaşlı olmasına rağmen eşinin seviyesine inerek ona bir genç gibi davranıyorsa, yaş farkı hiç de önemli değildir. Nice böyle evliler var ki, eşit yaşta olan eşlerden çok daha mutludurlar. Hz. Peygamber 25 yaşında iken 40 yaşında olan Hatice validemiz ile evlenmişti. Üstelik peygamberimiz onun üçüncü kocası idi. Her ikisi birbirlerini severek ve sayarak, hiçbir çifte nasip olmayan mutlu bir evlilik sürdürdüler. Resulullah, eşi Hatice validemizin ölümünden sonra, 53 yaşında iken de 9 yaşında olan Aişe validemizle evlendi. Aralarında 44 yaş fark vardı ama, Resulullah ona ömrünün sonuna kadar unutamayacağı ve kıyamete kadar evlilere güzel örnek olacak mutlu bir evlilik hayatı yaşattı. Aişe validemiz bu mutluluktan başka kıyamete kadar gelecek bütün mü'minlerin mânevi anası olma şerefine de erişti. Aynı zamanda peygamberimizin vefatından birer bilgi hazinesi olan yedi büyük din aliminden biri de Aişe validemizdir.

e) Yakın akraba evliliği hoş görülmediği gibi âdet ve gelenekleri birbirinden çok farklı, birbirinden çok uzak memleketlerden de olmamalı. "Böyle olunca eşler birbirlerinin huy ve davranışlarına alışamazlar, çelişkiye düşerler ve anlaşılamazlar.

Evleneceği eşi tanıma yolları

Eskiden beri memleketimizin birçok yerlerinde yapıldığı gibi evleneceği eşini tanımadan evlenmenin doğru olmadığını, bunu dinimizce de mahzurlu bulunduğunu daha önce söylemiştik. Bunun tam tersi olan Avrupa hayranı sosyete takımının uyguladığı gibi sevişerek evlenmek de asla doğru değildir. Bu tür evlilikler mutlu yaşama şansı en az olan ve en çok boşanmanın vuku bulduğu evliliklerdir. Böyleleri elbise değiştirir gibi eş değiştirirler. Ancak hiçbirisiyle de mutlu olamazlar. Sonunda evlilik hayatları sarsılır ve bekâr hayatına dönerler. Gerçekte ise birçok kimselerle zina ederek gizli ve gayri meşru ilişkilerini sürdürürler. Buna bir örnek olmak üzere gençlerin hayran olduğu meşhurlardan birini söyleyeyim. Bu kimse geçenlerde -gazete aracılığı ile şu mesajı yayınladı: "- Falanca kimse ile (adını belirterek) sevişeceğim. Çocuğumuz olacak, anlaşabilirsek evleneceğiz."

İşte milletimizin asaletini bozan böyleleridir. Gençliği de yine onlar felakete sürüklüyorlar.

Bu hususları göz önüne alarak bu mevzuda orta yolu seçmelidir. Yani birbirleriyle görüşüp tanışmalılar. Fakat nikâhtan önce birbirlerine el sürmemeliler ve başbaşa kalmamalılar.

Evlenecek kimse, eşi olacak kişiyi tanımak için şu yollara başvurabilir:

- a) Görmek
- b) Konuşmak
- c) Denetlemek
- d) Soruşturmak
- e) İstihare

Şimdi bunları sırasıyla biraz açıklayalım:

a- Görmek

Kişi evlenme düşüncesinden söz etmeden önce seçeceği kimseyi -baş başa تنها bir yerde olmamak şartı ile - uygun bir ortamda görmeli. Mümkün olduğu kadar vücut yapısını görmeye çalışmalı.

Bu husus çok mühimdir. Evlenecek eşler önceden birbirlerini yakından görüp tanımalıdır ki, bu sayede hayal ettikleri ölçülere uyup uymadıkları ve birbirlerinde var olmasını istemedikleri bir kusur olup olmadığı ortaya çıksın.

İnsan kısa bir süre kullanıp atacağı bir şeyi alırken bile etraflıca bakıp beğendikten sonra alıyor. Hâlbuki ömür boyu bir yastığa baş koyacağı hayat arkadaşı olacak eşini alırken, onu yakından görmeden, onunla iyice tanışmadan ve anlaşımadan evlenmesi ne gariptir. Bunları göz önüne alan Resulullah (s.a.v):

"- *Ya Resulullah, Medine'li falanca kadınla evleneceğim, ne dersin?" diyen bir sahabiye:*

"- *Onu gördün mü?" diye sorar.*

Adam:

"- *Hayır, görmedim" deyince,*

"- *Git onu gör. O da seni görsün. Ondan sonra evlenin*"
(20) *buyurur.*

Yine ashaptan Şube oğul Muğire bir kadınla evlenmek ister. Bunu duyan Hz. Peygamber:

"- *Ona iyi bak da al. Çünkü önceden görüşmeniz evlendikten sonra aranızdaki muhabbetin devamını sağlar*"
(21) *buyurdu.*

Evlenme bahsinde -erkek ve kadın diye- taraf belirtmeyişimizin sebebi, bütün sözlerimizin her iki tarafı da içermesindendir. Evleneceği kişiye bakma hususunda kızların da kendini isteyen kimseye bakması ve beğenerek rıza göstermesi gerekir. Aşağıdaki olay bu sözümüzü doğrulamaktadır:

Hz. Ömer (r.a) evlenmek için Hz. Ali (r.a)'den kızı Ümmü Gülsüm'ü ister. Hz. Ali (r.a):

"- *Kızıma sormadan bir şey diyemem" der ve gidip kızına sorar. Ümmü Gülsüm:*

"- *Halife Ömer'i yakından görmedim, onu tanımıyorum ki," deyince:*

" - *Öyle ise seni Halife Ömer'in evine göndereyim, görüşüp tanışın" der. Bunun üzerine Ümmü Gülsüm gider. Hz. Ömer'le görüşüp, konuşup tanıştıktan sonra evlenmeye karar verirler.*"
(22)

Bakma konusunda çok önemli bir hususa değineceğim.

Evleneceği eşine bakmak kadar onun anasına bakmak da önemlidir. Çünkü çocuklar daha çok analarından etkilenirler. Zira çocuk anasının bir parçasıdır. Onun için atalarımız:

"Anasına bak, kızını al" demişler.

Ben de şunu ekliyorum:

"Damadın olacak gencin anasına bak, kızını öyle ver."

Çünkü damadın anası kızının kaynanası olacaktır. Gelinlerin en çok kaynanalarının elinden çekerler. Hele damat henüz toysa, şahsiyeti gelişmemişse ve uymaca akıllı ise, kaynana da huysuz ve anlayışsız ise anasının bir parçası olan damat anasından aldığı direktifle hanımına olmadık eziyetler eder. Böylece mutlu olması gereken aile yuvası cehennem azabına dönüşür. Onun için damadın olacak gencin *"anasına bak kızını öyle ver"*; çünkü o kadın, kızının kaynanası olacaktır. Bu konuyu ileride biraz daha geniş açıkladık. (Bkz. S. 60)

b- Konuşmak

Evlenecek kimselerin birbirleriyle sadece görüşmeleri de yetmez. Karşılıklı konuşup birbirlerini tanımaları, özel istekleri varsa açıkça konuşmaları lazımdır. Fakat bu konuşma tenhâlarda buluşarak başbaşa değil, aile arasında olmalı ki haklarında dedikodu olmasın, kızın şeref ve onuru zedelenmesin. Hem de aralarında hoşla gitmeyen hâller meydana gelmesin. Bu hususa çok dikkat edilmelidir.

c- Denetlemek

Kişilerin evlenmek istedikleri veya çocuklarına eş seçecekleri kimseleri denetlemeleri kurulacak yuvanın sağlam olması bakımından gereklidir. Neler yapıyor, kimlerle ilişki içinde, nerelere gidiyor, aile yaşantısı nasıldır? vs. Bunları öğrenmek, eşi olacak kimse hakkında kişiye bilgi ve kanaat verir.

Bunlardan en önemlisi de, arkadaşlarının durum ve karakteridir. Hz. Peygamber (s.a.v): *"Kişi dostunun ve arkadaşının dini ve inan-*

a üzeredir (Onun gibi inanır ve onun huyunu alır). Her biriniz kiminle dostluk ve arkadaşlık ettiğine dikkat etsin!"
(23) buyurmuştur.

Yani insan -özellikle gençlik çağında- huylarını, inançlarını ve karakter yapısını arkadaşlarından alır. İyi arkadaşlar insanı iyi, kötü arkadaşlar kötü yapar.

d- Soruşturmak

Evlenirken alacağımız kızın veya damat olacak gencin durumlarını ve ailelerinin durumlarını öğrenmek için soruşturmak da yararlıdır. Yalnız sorulacak kimseler çok önemlidir. Şayet sorduğun kimseler, hakkında bilgi almak istediğin şahısların yakınları ve sevenleri ise, kusurlarını gizler, doğruyu söylemezler. Yahut da onları çekemeyenler veya sevmeyenler ise, damat veya gelin olacakların iyiliklerini gizler, belki de onlara kendilerinde olmayan kötülükler isnad ederler. Onun için bu hususa çok dikkat etmeli, herkese kanmamalı ve her söze inanmamalıdır. Mümkün olduğu kadar tarafsız ve sözüne güvenilir kimselere sorup bilgi edinilmelidir.

e- İstihare

Kişinin bütün bunlardan sonra bir de istihare yaparak geleceği hakkında Allah'tan hayırlısını dilemesi, kuracağı yuvanın uğurlu olmasını sağlar.

İstihare şöyle yapılır: İstihare yapan kimse abdest alır, iki rekat namaz kılar. Sonra gönlünü Allah'a bağlayarak şöyle dua eder:

"- Allah'ını ilmine güvenerek senden hakkımda hayırlısını dilemeni istiyorum. Kudretine dayanarak kaderimi belirtmeni istiyorum. Bitmeyen, tükenmeyen fazl u kereminden bana lütfetmeni istiyorum. Allah'ım istediğim kimseyle evlenmem, dinim, yaşamım ve ahiretim için bana hayırlı olaksa evlenmemi dile ve evlenme işimi kolaylaştır, evliliğimi mutlu ve uğurlu kıl. Şayet bu evlilik dinim, yaşamım ve ahiretim için hakkımda zararlı ise, beni bu işten vazgeçir ve bu işi benden uzaklaştır. Sonra da hakkımda hayırlı ve uğurlu olanını dile."

Bir kimse Allah'a inanarak güvenerek, iyi niyetle ve temiz bir kalble böyle istihare yaparsa, Şayet evlenmesi yahut istihare yaptığı herhangi birisi hakkında hayırlı ise Allah engelleri kaldırır ve işlerini kolaylaştırır. Evlenme işlemleri kolayca oluverir ve mutlu bir yuva kurulur. Eğer hakkında hayırlı değilse engeller çıkar, işler zorlaşır, evlenme işi çıkmaza girer. Bu takdirde işi hâline bırakmalı, kadere razı olup zorlamamalıdır. Allah başka yönden kısmetini açar.

Bütün bunlar olumlu gelişir ve taraflar evlenmek isterlerse kesin karar vermeden önce iki taraf da aile yaşantısının nasıl olacağı, mehir ve alınacak eşya bakımından aralarında anlaşır, istek ve şartlarını konuşurlar. Karşılıklı anlaştıktan sonra karar verir, evlenme işlerini yürütürler.

B Ö L Ü M 2

Yuvayı kurarken

Yuvayı kurarken

Evlilik yuvası akla, örf, kanuna ve dinî kurallara uygun olarak sağlam temeller üzerine kurulmalıdır.

İnsanları genellikle örf ve âdetler yönlendirir. Bu iyi bir şeydir. Eğer böyle olmasa ecdadımızdan devraldığımız örf ve âdetlerimizi nasıl devam ettirebiliriz ki? Fakat âdetler kötülüğe doğru değişmiş ve bozulmuşsa, o zaman aklımızı kullanarak doğru olanı yapmamız gerekir. Mesela konumuzla ilgili dört şey üzerinde duralım;

- a) - Çeyiz
- b) - Başlık (mehir)
- c) - Düğün
- d) - Zifaf

Bunları açıklayalım:

a- Çeyiz

Asırlar boyunca memleketimizde uygulandığı gibi evlendirmelerde kız tarafının kullanılacak bazı şeyleri hazırlaması erkek tarafının da eksik kalan diğer ev eşyasını alması iyi bir âdettir. Bu âdet yeni evlenenleri bir sürü eşya alma derdinden kurtarır, daha rahat geçinmelerini sağlar. Fakat bunun güzel olanı -karınca kararınca denildiği gibi- ihtiyacı giderecek kadar ve iki ailenin de bütçesini sarsmayacak şekilde olanıdır. Her şeyde olduğu gibi bunun da aşırısı zararlıdır.

Ancak bu husustaki ayrılık, ailelerin malî durumlarına göre değişir. Zengin aileler çocuklarını evlendirirken gerekli olan şeyler-

den istediklerini alabilirler. Bunu kimse kınamaz. Fakat durumu müsait olmayan aileler, kendilerinden zengin olanlara bakarak, falan şunu almış biz niçin almayalım, diye bütçesini zorlarsa, hem malî durumları sarsılır, hem de bu hareketleri kınanır. Harcaması kendi hâline göre israf olduğu için günaha da girer. Çünkü Allah Kur'an-ı Kerim'de israfı yasaklamıştır. Aşağıdaki âyetlerde olduğu gibi:

"Harcamak ve vermek gerektiği zaman elini ensene bağlayıp oturma (cimrilik etme), verdiğin ve harcadığın zaman da aşırı gitme, israfa kaçma, sonra fakir düşersen, hakir olursun."⁽²⁴⁾

"Ey Âdem oğulları, her namaza dururken tertemiz giyinin, kalbinizi temizleyin. Helalinden kazanarak yiye, için israf etmeyin (bütün harcamalarınızda aşırı masraf etmeyin). Allah israf edenleri sevmez."⁽²⁵⁾

"Allah'ın has kulları harcarken ve ikramda bulunurken aşırı gitmezler ve israf etmezler. Cimri ve sıkı da degillerdir."⁽²⁶⁾

b- Başlık (mehir)

Memleketimizde özellikle emeğiyle geçinen fakir ailelerde evlenmek için başlık parası çekilmez bir dert hâline gelmiştir. Sınırsız bol para kazanan zengin aileler kendi aralarında istedikleri kadar başlık alıp verebilirler. Bunu kimse kınamaz. Bu durumda olanlar dinimizce de serbesttir. Şu âyette bildirildiği gibi:

"Yerine bir başkasını almak için karınızı boşamak istediğinizde, yükler tutsa bile evlenirken verdiğiniz mehirden hiçbir şeyi geri almayın. Mehrini geri almak için (karınıza) iftira edebilir misiniz?"⁽²⁷⁾ (Hayır asla böyle birşey olamaz.)

NOT: İslâm'dan önce karısını, mihrini ödemedi boşamak isteyenler, yahut verdikleri mihri geri almak isteyenler zina yaptı diye karısına iftira ederek mihri ödememe veya verdiği mihri geri alma hakkını kazanırdı. İşte bu âyet bu çirkin geleneği kaldırdı. Ayrıca bu âyetten, hâli vakti yerinde olanların istedikleri kadar mihir vermelerinin caiz olduğu anlaşılır.

Şunu da hatırlatalım ki, mihir (başlık) evlenen her kadının hakkıdır. Bu hakkı Allah şu âyette bildirmiştir:

"Evlendiğiniz kadınların mihirini yüksünmeden ödeyiniz. Ama bu mihirden bir kısmını kendiliklerinden size başışlarsa onu da gönül rahatlığı içinde alıp yiyebilirsiniz."⁽²⁸⁾

Resulü Ekrem (s.a.v) de evlenirken hanımlarına mihir vermiştir. Hz. Aişe validemize:

Resulullah sana evlenirken ne kadar mihir verdi? diye soranlara:

"Beş yüz dirhem verdi" ⁽²⁹⁾ diye cevap verir.

Beşyüz dirhem o günkü alma gücü yüzyirmibeş koyun arasındır. O zamanlar bir koyun ortalama üç-dört dirheme alınıyordu.

Allah'ın emrettiği başlık parası (mihir) evlenen her kadına hediye ve şerefiyedir. Çalışanların emekli ikramiyesi gibi... Allah bu hakkı kadınlara tanımıştır. Yoksa kadının bedeli değildir, yanlış anlaşılmasın. Zira insan -hele kadın- öyle kıymetli bir varlıktır ki, ona asla kıymet biçilemez. Her şeyden üstün olan insana paha biçilir mi? Başlık fakir bütçeyi sarsacak tarzda olmamalı, yorucu ve kinci tarzda da olmamalı, gönül rahatlığı ile verilebilecek miktarda olmalıdır.

Ellibin lirayı bir arada bulamayan aileden bir genç evlenirken kendisinden istenen ikiyüzbin lirayı biriktirmek için Kars'tan, Erzurum'dan kalkıp İstanbul'a günlüğü 2-3 bin liraya çalışmaya gelyorsa ve yıllarca ömrünü çürütüyorsa buna aklı başında olan bir insan razı olmamalıdır. Nitekim buna Allah da razı değildir. Hz. Peygamber (s.a.v) bir sözünde:

"Yaptığınız işlerin en hayırlısı kolay olanıdır"⁽³⁰⁾ buyurmuştur. Bu hadisin mânâsı etrafında cereyan eden şöyle bir hadise de vardır:

Ashaptan biri, bir kızla evlenmek ister. Resûl-i Ekrem (s.a.v): " - Ona mihir olarak verecek neyin var?" diye sorar.

- Hiçbir şeyim yok. Cevabını alır.
- Hiç mi birşeyin yok?
- Hiçbir şeyim yok.

- Bir demir yüzük de alamaz mısın der.

Adam:

- Onu da alacak gücüm yok, deyince,

- Kur'an-ı Kerim okumasını biliyor musun? diye sorar.

Adam:

- Evet biliyorum, cevabını verir.

- Evleneceğin kıza -vermen gereken mihir yerine- Kur'an okumasını öğret" buyurur.⁽³¹⁾

İşte Allah'a inanan ve peygamberini seven babalar kızlarını istemedikleri kimselere veremeyecekleri gibi, isteyerek verdikleri kimselere -her şeyde olduğu gibi- mihir hususunda da kolaylık göstermeliler. Hz. Peygamberin yaptığı gibi...

Yukarıdaki âyette bildirildiği gibi, mihir Allah'ın emridir. Kadınlara hediye, ikram ve iltifattır. Yeter ki, verenin kesesine uygun olsun. Malî durumu müsait olanlar istedikleri kadar verebilirler. Hz. Aişe (r.a)'nın yukarıdaki hadiste bildirdiği gibi.

c- Düğün

Düğün deyince şenlik hatıra gelir. Ömürde bir kez olan düğün ne kadar şen olursa o kadar uğurlu olur. Yeter ki, düğüne gelenleri günaha sokucu hâller olmasın.

Düğünde üç şey aranır: Davetliler, şenlik, yemek.

Düğünde davetliler çoğaldıkça şenlik ve bereket artar. Bu da düğün sahibinin malî durumuyla ve sosyal çevresiyle alâkalıdır. Durumu müsait ve çevresi geniş olanlar çok kimseleri davet eder. Fakir olanlar daha az kimse çağırır. Hatta iki tarafın akraba ve komşularıyla yetinir. Herkes bu hususta serbesttir. Yeter ki, düğün yapan malî yönden kendini zorlamasın, millî âdetlerimize ve dinî kurallara bağlı kalsın.

Zararı olmayan akıllıca yapılan her türlü şenlik mubahtır. Şenlik, düğünlerde daha da hoştur. Çünkü düğün matem değil, şenliktir. Hz. Peygamber de bir sözünde:

"Düğün yaparak deflerle (çalgılarla) nikâhı ilan edin, herkese duyurun" buyurmuştur.⁽³²⁾

Düğünlerin asil milletimizin şanına yakışır ve yüce dinimizin emirlerine uygun olması için düğün şenliklerinde içki olmamalı. Eğleneceğiz diye günaha girmemeliler. Yeni evlenen çiftler günah üzerine kurulan evlilik yuvasında huzur bulamazlar. Düğün işlerini planlayan büyükler bunları düşünmelidir.

Düğün yemekleri içkisiz, sade, az çeşitli ve bol olmalı, davetlilerin yanısıra fakirlere de yedirilmelidir. Sofrada fakir bulunmayan düğün yemeklerinde hayır olmaz. Resulullah (s.a.v):

"En şerli yemek, sadece zenginlerin davet edilip fakir bulunmayan düğün yemeğidir" buyurmuştur.⁽³³⁾

d- Zifaf

Zifaf gecesi denilen evliliğin ilk gecesi, aile yuvasının giriş kapısı ve hayatın kadir gecesi sayılır. Bu gece eşlerin dilek kapısı açılır, duaları kabul olunur ve günahları affedilir. Yeter ki bu gecenin değerini bilsinler, evlilik hayatına ayık kafa ile, uyanık, inançlı, şuurlu ve bilinçli girsinler. Allah'ın emrine uysunlar.

Nikâh gününü belirlerken gelinin âdet günlerini göz önüne almalı, düğün temiz günlerine rastlamalıdır. Bu husus çok önemlidir...

Gelinlik elbisesini giymeden önce gelin kız abdest alır, iki rek'at namaz kılar, dua eder.

Düğün gecesi damat en yakın camiye yatsı namazına götürülür, namazdan sonra imam duasını yapar. Damat zifaf odasına girdiğinde gelinin yanına varmadan önce iki rekat namaz kılar ve şöyle dua eder:

"Allah'ım! Sana hamdü sena eder; beni, eşimi, ana-babamı ve bütün mü'minleri bağışlamamı dilerim. Allah'ım! Eşimle birbirimizi sevmemizi ve korumamızı dile. Allah'ım! Rızkımızı helalinden bol ver, kazancımızı bereketlendir. Bize faydalı ilim, yararlı işler ve hayırlı evlat nasip et. Bize ve ailelerimize sağlıklı ve mutlu günler yaşat. Bizleri dünya sıkıntılarından ve ahiret azabından koru."

Daha sonra kalkar sevimli bakışlarla ve güleç yüzle geline yaklaşır, nezaketle tülleri kaldırır... Gül yanaklarına birer buse kondurur.. Böylece eşinin kalbine ilk sevgi tohumunu eker...

Hayatın en heyecanlı gecelerinden biri olan zifaf gecesinde gelin ve damat mümkün olduğu kadar heyecanlarını yenmeye çalışmalıdır. Duygularına kapılmadan akıllıca hareket etmelidirler. Çünkü o gece, ömür boyu benzeri olmayan tek gecedir. Ömürlerinin sonuna kadar kendilerini mutlu kılıcı sevgi, saygı ve kaynaşma o gece başlar. Bu tatlı başlangıcın devamı için aralarında anlaşarak sözleşmelidirler. Yaşadıkları sürece aile yükünü yardımlaşarak taşımaya, birbirlerine karşı saygılı, vefalı, fedakâr, şefkatli ve merhametli olmaya, gözlerini ve gönüllerini başkalarından korumaya söz vermeliler. Bu hususta Allah'tan da yardım istemelidirler.

Herhangi bir sebepten dolayı eşlerden biri sözleşmeyi bozar da, eşine üzücü bir davranışta bulunursa, öbürü tatlı dille ve güleç yüzle ilk gecelerindeki sözleşmeyi ona hatırlatmalıdır. Böylece aralarına kara kedi girmesini önlemelidir.

Cinsel hususlarda tavsiyeler

Mutlu bir evlilikte cinsel ilişkinin de önemli bir yeri vardır. Bu sebeple ilişki hakkında bazı tavsiyelerde bulunacağız:

- 1- Cinsel ilişki evlenme amaçlarının başında gelir.
- 2- Kadın da, erkek de bu ilişkiyi iyi bilmeliler.
- 3- Birleşmeden önce sevişmelidirler, eşler birbirini ilişkiye hazırlamalıdır.
- 4- Besmele ile başlamalıdır.
- 5- İşi sadece organlara bırakmamalıdır.
- 6- İlişki sırasında kadını yormamalı, yatakta erkek acı verici ve kaba olmamalı. Kadın da ölü gibi hareketsiz durmamalıdır.
- 7- Taraflar eşinin yorgun zamanlarına ve erkek hanımının sayılı günlerine saygılı olmalı.
- 8- Kadın -engel yoksa- kocasına cimrilik etmemeli.

9- Eşlerden biri eşini yatakta bekletmemeli.

10- Yeni evliler ilk çocuktan sonra, çocuk sayısını artırmakta acele etmemeliler.

11- Çocuk olmaması hâlinde, kadere inanarak sonuca razı olmalı, eşler bu hususta birbirlerini suçlamamalı.

12- Temizliğe çok dikkat etmeli, özellikle ağız temizliğine özen göstermelidirler.

Bunları biraz açıklayalım:

Cinsel ilişki evlilik amaçlarının başında gelir. Çünkü hiçbir şeyin yokluğu evlileri bunun yokluğu kadar etkilemez.

Nikâhsız gayri meşru ilişkiler ne kadar ayıp ve büyük günah ise, nikâhlı eşi ile ilişki de o kadar övgüye değer bir davranıştır. Hatta ibadet derecesinde bir harekettir. Çünkü cinsel ilişki aşağıdaki âyetlerde belirtildiği üzere, Allah'ın emridir. Allah'ın emrini yerine getirmek ise ibadettir.

"Kadınlarınız sizin tarlalarınızdır. (Size çocuk verirler.) O hâlde tarlalarınıza istediğiniz zaman, istediğiniz gibi yanaşın. Onları kendinizden önce düşünün..."⁽³⁴⁾ Yani onları yormayın, üzmeyin, istek ve arzularını yerine getirin.

Allah'ın yasak ettiği şeyleri yapan günaha girip azaba uğradığı gibi, emrettiği şeyleri yapan kimse de, Allah'ın rızasını kazanır ve nimetlerine kavuşur.

Hz. Peygamber (s.a.v) ibadet sayılan hayırlı işleri sıralarken:

"... Hatta hanımınızla cinsel ilişkiniz bile sadaka vermişçesine hayırlı ve yararlı işlerdendir (size ecir ve sevap kazandırır.)"deyince, orada oturanlardan biri:

- Ya Resûllallah, cinsel arzularımızı doyurmak için yaptığımız iş nasıl sadaka sayılır, bize sevap kazandırır? deyince,

Resûl-i Ekrem (s.a.v):

- Aynı işi zina yolu ile yabancı kadınlarla yaşasanız, günaha girmez misiniz? der.

Adam:

- Evet günaha gireriz, deyince:

- *İşte nikâhlı kadınlarınızla ilişkiniz (Allah' ın emri olduğu için) fakire sadaka vermişçesine size sevap kazandırır" buyurur.*⁽³⁵⁾

a- Cinsel ilişki nasıl olmalı?

Eşleri birbirine bağlayan şeylerin başında çocuklar gelir. Çocuklar da ilişkinin sonucudur. İnsanlığın devamı da buna bağlıdır. Eşlerin birbirine yaklaşması birçok yararlar sağladığı gibi aynı zamanda insanlık görevidir de. Fakat bu ilişki hayvanca değil, insanca olmalıdır. Bunun için de, kadın ve erkek ilişkisiyi iyi bilmeliler ki, ikisi için de yararlı ve doyurucu olsun, istenilen amaca ulaşılsın. İnsanca ilişki şöyle olur:

a- **Aşk yatağına besmele ile girmeliler.** Bu hususta Resulullah şöyle buyurur:

"Herhangi biriniz hanımı ile cinsel münasebette bulunmak isteyince; "Bu işe Allah'ın adıyla başlarım. Allahım! Bizi ve bize vereceğin çocuğumuzu şeytandan koru" desin. Böyle dua ederek başlarlar ve çocukları olursa şeytan ona asla zarar dokunduramaz."⁽³⁶⁾

b- Yatakta acele etmemeli. İlişkiden önce sevişerek eşler birbirini aşka hazırlamalıdır. Bu hususta Resulullah (s.a.v):

"Hanımınızla temas etmeden önce yatakta şakalaşın, sevişin. Hayvanlar gibi hemen yüklenmeyin" demiştir.⁽³⁷⁾

Bu konuda uzmanlar da aynı şeyi önermektedir. Her şeyde olduğu gibi bu işte de gelişigüzel değil bilinçli insan onuruna yakışır şekilde davranmalı ve iki taraf da birbirinden memnun olup tatmin olmalıdır.

Genellikle genç kadınların cinsel duyguları erkeklerden daha geç uyanır. Erkek acele eder de bir an önce hevesini almak isterse kadın tatmin olup boşalmadan (orgazm olmadan) önce erkek işini bitirmiş olur. Bu ise kadına haksızlıktır ve onu haklı olarak sinirlendirir. Bu hâlin devamı evlilik saadetini zedeler. Peygamberimizin

de tavsiye ettiği gibi temasa başlamadan önce kadının hassas yerlerini okşamalı, öpüşmeli ve sevişmeli. Bu hareketler kadını cinsel yönden uyarır, heyecanlandırır ve ilişkiye hazırlar. Kadın da kendine özgü hareket ve ciltvelerle erkeğini uyarır ve onu hazırlar. Böylece aşk oyununu birlikte heyecanlanarak oynarlar. Beraber tatmin olur, beraber boşalırlar. Böylece birbirlerini hoşnut etmiş olurlar...

Bu önemli meseleyi biraz daha açıklayalım: Orgazma ulaşma, yani cinsel ilişki sonucu boşalma ve tatmin olma olayında kadınla erkek ters orantılıdır. Şöyle ki: Genellikle kadınlar genç yaşlarda, erkekler ise ileri yaşlarda daha geç orgazma ulaşırlar. Bunun tersi olarak kadınlar ileri yaşlarda erkekler ise genç yaşlarda daha çok istekli olur ve tez boşalırlar. Bunun sonucu olarak gelişigüzel, sıradan cinsel temas yapan eşler arasında -gençken de yaşlı iken de- dengesizlik ve çelişki olur. Bu hâlin devamı da eşlerin aralarında gerginliğe sebep olur. Hatta kendileri tatmin olmadan kocaları işlerini bitirmiş olan genç kadınlar, kendilerini kocalarının cinsel arzuları için bir alet oldukları kanısına kapılırlar. Bu hâlin devamı onları üzer ve sinirlendirir.

Evlilikten umdukları hayallerinin suya düştüğünü sanırlar. Bu duygu onları çıldırtır ve hırçınlaştırır. Bu yüzden Allah, bu hususta:

"... Hanımlarınızı kendinizden önce düşünün..."⁽³⁸⁾ buyurmuştur.

Bütün bu gerçekleri öğrendikten sonra Peygamberimizin: **"Cinsel ilişkiden önce yatakta sevişin"** ⁽³⁹⁾ sözünün değerini daha iyi anlıyoruz.

İşte İslâm Peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v) her yönden ümmetinin hocası ve her bakımdan insanlığın rehberidir. Özellikle yeni evliler bu sözü kulaklarına küpe edinmelidirler...

Aşk yatağında eşler sırf kendi kendilerini düşünmemeliler, eşlerini de birlikte düşünmeliler. Birbirlerinin cinsel durumunu ve isteklerini bilmeliler. Hangisi daha önce boşalıyorsa, aşk yapmadan önce uyarıcı hareket ve okşamarla eşini uyarıp ona heyecan ve enerji vermelidir. Bu basit hareket eşinin kalbine girmenin iksiridir. Sevişmeden çiftleşivermek hayvana mahsustur. İnsan, önce sevişir

sonra birleşir. Bu ilginç bahsi, Peygamberimizin, konumuzla, yakından ilgili şu sözüyle bağlıyorum:

"Sizden biri hanımı ile cinsel ilişki kurduğunda onu doyursun, kendisi orgazm'a ulaşmış doyunca (boşalınca) acele edip ilişkiyi kesmesin, hanımı da orgazm'a ulaşmış tatmin oluncaya kadar (boşalınca dek) ilişkiyi sürdürsün."

c- Aşk yatağına tamamen soyunup girmeliler. Ne kadar ince de olsa, giydikleri herhangi bir elbise aralarına bir perde olur ve vücutlarının elektriklenmesini engeller. Ancak üzerlerini örtmelidirler. Çünkü tamamen açıkta yapılan ilişki hayvanlara hastır. Kulları için gereken her şeyi Kur'an-ı Kerim'de bildiren Allah, aşağıdaki âyette bu dediklerimize işaret etmektedir:

"Oruçlu olduğunuz günlerin gecesinde eşlerinizle cinsel temasta bulunmanız helâl kılındı. Onlar sizin için, siz de onlar için birer elbise gibisiniz..."⁽⁴⁰⁾

İleride açıklayacağımız gibi bu âyet birçok yönden yorumlanabilir. İkinci cümlemin bir yorumu da şöyledir: Elbise vücudu sardığı gibi eşler de aşk yatağında cinsel ilişki sırasında elbise yerine birbirini sararlar. Bu hâl ilişkinin daha doyurucu olmasını sağlar. Bu da eşlere zevk ve mutluluk verir.

d- Erkek yatakta kaba, bencil ve acımasız olmamalıdır. Zira kadın vücudu narin yaratılmıştır. Ona çok nazik davranılmalıdır. Hele evliliğin ilk günlerinde daha da dikkatli olmalıdır. Ağırlığın da onun üzerinde olduğunu unutmamalı, ona karşı hareketleri acı verici değil, hayat ve zevk verici olmalıdır.

Ancak kadın da ölü gibi soğuk ve katı olmamalı, sıcak ve hareketli olmalı, çekici davranışlarıyla, erkeğine güç ve kıvanç vermelidir.

Cimrilik çok kötüdür. Cimrileri ne Allah sever, ne de kullar. En kötüsü de erkeklerin ailesine ve hanımına karşı cimri oluşu, hanımların da kocalarına karşı cimrilik etmesidir. Bu hususta Resulullah (s.a.v) erkeklere;

" En hayırlınız, ailesine daha yararlı olanınızdır." ⁽⁴¹⁾

"Aranızda ailesine en hayırlı olanınız benim." ⁽⁴²⁾

"Harcadıklarınızın en yararlı olanı ailenizin ihtiyacı için harcadığınızdır" ⁽⁴³⁾ demiştir. Hanımlar hakkında da:

"Bir erkek hanımını yatağa çağını; o da (cimrilik yaparak) gelmez de kocasını gücendirirse o gece sabaha kadar melekler o kadına beddua ederler" ⁽⁴⁴⁾ buyurmuştur.

Kadınlar kocalarını kırmamaya çalışmalıdır. Erkeğini seven ve saadetine gölge düşürmek istemeyen kadınlar kocalarından hiçbir şeylerini esirgememelidirler. Meşru ve makul mazeretleri yoksa kocalarının isteklerini vaktinde yerine getirmelidirler. Allah'ın emri de böyledir:

"Kadınlarınız sizin tarlalarınızdır. (Cinsel yönden sizi doyurur ve size çocuk verirler) O hâlde tarlalarınıza istediğiniz zaman ve nasıl isterseniz öyle yaşayın. Onları kendinizden önce düşünün. Onların da sizden tatmin ve memnun olmasını sağlayın. Onlara eziyet etmekten ve Allah'ın buyruklarına aykırı davranışlardan sakının. Her hâlde onun huzuruna çıkacağınızı unutmayın. Buyruklarıma uyanlara müjdele (Ya Muhammed)."

Hanımlar şunu daima hatırlamalıdır: Kocasına cimrilik eden bir kadın meleklerin bedduasını aldığı gibi, Allah'ı da gücendirir. Çünkü emrine uymamış olur. Bu hususta kadının cimriliği; kocasını küstürür, sinirlendirir, kızdırır, uykusunu kaçırır, işlerinde başarısız olmasına sebep olur. (Geniş bilgi için bkz. Mutluluk Yolları Hayat Kitabı 1, s. 75) Hatta evinden kopup yabancı kadınlarla ilişki kurmasına ve kötü yola düşmesine yol açar. Hele bir de giyimine, makyajına ve kocasına daha güzel görünmeye özen göstermiyorsa... İşte kötü yola giden erkeklerin çoğunun evli erkekler olmasının bir nedeni de budur.

Hayat kadınları ve sokak kadınları eşinden yüz bulamayan ve eşi tarafından tatmin edilemeyen erkekleri avlar, onları kendi ağlarına düşürürler. Kadınlık sanatında usta olan kadın, kocasını kendisi avlar. Onu yabancı avcılarının ağına düşmekten korur, kocasına sahip olur. Onu gerçekten kendinin kocası, evinin bekçisi ve ailesinin koruyucusu kılar.

Hız. Peygamberin eşı Aişe validemizin şu sözleri hanımlara ne güzel ibret verici bir derstir:

"Ramazan'dan kalma oruç borçlarımı (Resulullah her an belki benimle bulunmak ister düşüncesiyle) kaza etmiyordum, ancak O'nun daha çok oruç tuttuğı Şaban ayında kaza ediyordum."⁽⁴⁵⁾

Erkekler de yukarıdaki âyette buyrulduğı gibi hanımlarını kendilerinden önce düşünmeliler, hâllerinden anlamalılar. Mazeretleri varsa onlardan birşey istememeliler. Böyle yapmazlarsa onları üzmüş olurlar. Hem de günâha girerler. Allah bu hususta şöyle buyurur:

"Ya Muhammed, sana kadınların ay hâllerinden soruyorlar. De ki: O, kadınlar için rahatsızlıktır. Âdet hâlinde iken temizleninceye kadar onlara yanaşmayın. Yani cinsel ilişkide bulunmayın. Temizlendikten sonra onlara Allah'ın izin verdiği şekilde yaşayın. Şüphesiz Allah tövbe edenleri ve pisliklerden arınanları sever."⁽⁴⁶⁾

Erkekler hanımlarının hasta ve yorgun olduğı zamanlarda ve sayılı günlerinde sadece koca olarak değil, onlara şefkatli bir baba ve samimi bir arkadaş gibi davranarak dertlerini dinlemeliler ve onlara yardımcı olmalılar, sıkıntılarını unutturmalılar.

Eşlerin şunu da hatırlarında tutmalarında yarar vardır:

İnsanın hâli her zaman bir olmaz. Çünkü insan robot değildir. İnsanlar çok yönlüdür ve yapacağı işler sınırsızdır.

Eşlerden biri eşinin istekli olmadığı bir şeyi ondan isterse, hele bunun için onu zorlarsa tepki ile karşılaşır, eş çekinerek veya korkarak tepki göstermese bile kalbi kırılır. Üstelik gönülsüz ve zoraki yapılan işlerde hayır olmaz. Bu gerçeğı gözönüne alarak eşini istemediğı şeylerde zorlamamalıdır. Eğer isteğinin yerine gelmesinde yarar varsa, onu tatlı dille izah etmeye çalışır, ikna ederse, istediğini güzellikle yaptırır. Tatlı dille kapalı kapılar açılır ve gönüller fethedilir.

Aşırı ilişki zararlıdır

Herşeyin aşırısı zararlı olduğu gibi, cinsel ilişkinin de azı yararlı, çoğu zararlıdır. İnsanı çabuk ihtiyarlatır, gücünü azaltır, gözlerini zayıflatır, gözlerinin altını morlaştırır ve çukurlaştırır. Yüzünü çirkinleştirir, iliklerini emer ve dizlerde derman bırakmaz. Herşeyde bizlere doğru yolu gösteren Peygamberimiz bu hususta da:

"Suyunu israf ederek, Allah'a asi olmakdan sakın. Çünkü o (temas sonucu senden boşalan meni) gözlerinin feri ve dizlerinin dermanıdır" demiş, başka bir hadisinde de:

"... Gençliğinden ihtiyarlığına güç bırak" buyurmuştur.

Bilinçli yaşayan ve iradesine hakim olan kişiler cinsel ilişkilerinde itidalli olurlar, genel sağlıklarını koruyarak, kendilerine güç veren besinlerden de yararlanarak ömürlerinin sonuna kadar ilişkilerini sürdürürler. (Bkz. Mutluluk Yolları Hayat Kitabı 1, Güç Veren Besinler s. 59)

Cinsel gücü azaltan sebepler

Burada cinsel güçten düşürücü şeyler hakkında bazı pratik bilgiler vereceğim. Aşağıdaki hâller kişiyi iktidardan düşürür ve onu güçsüz kılar:

- a - Hastalıklar
- b - İsraf (aşırı ilişki)
- c - Evham, korku, utanmak ve iradesizlik
- d - Gıdasızlık ve hatalı beslenme
- e - Oburluk ve aşırı şişmanlık
- f - Kötü alışkanlıklar
- g - Uykusuzluk ve aşırı yorgunluk
- h - İlişkiye düşkün olanların devamlı beraber yatması
- ı - Erkeklik ve kadınlık vasıflarından uzaklaşmak (cinsiyetini korumamak)

k - Eşlerin isteksiz oluşu
ı - Eşini yatakta bekletmek
Şimdi bunları biraz açıklayalım:

a- Hastalıklar

Bütün bedensel ve ruhsal hastalıkların kişinin gücünü azaltıp çalışmalarını engellediği gibi, cinsel ilişki bakımından da onu başarısız kılar. Bu hâl ise onu daha çok ümitsizliğe düşürür ve dünyasından bezdirir. Bu üzücü sonucu gözönüne alarak insan hem bedensel hem de ruhsal sağlığını korumalı ve hastalanmadan yaşamayı öğrenmelidir. Bu da Mutluluk Yolları kitabımızın başındaki sağlık kurallarını uygulamakla sağlanır. Bu hususta asla kuşkuya düşülmesin. Dediklerimiz yapıldığı sürece -Allah'ın yardımı ile- sonuç kesindir. Deneyin, görün. Bu konuda, geniş bilgi için (Bkz. Mutluluk Yolları Hayat Kitabı 1, s. 29,51)

b-İsraf

Her şeyde olduğu gibi cinsel ilişkinin sıklaşmasının da - yukarıda değindiğimiz gibi- birçok zararları vardır ki, bunların başında erkeğin gücünü azaltması ve kadını yorup yıpratması gelir. Her erkek şunu bilsin ki, gençliğinde hanımı ile cinsel ilişkisini artıran, yaşlılığına birşey bırakmaz. Hem de çabuk ihtiyarlar. Allah'ın takdiri eceli gelmeden de oluverir. Şehvetine düşkün olanların, erken öldüğü inkâr edilemez bir gerçektir.

c- Evham, korku, utanmak ve iradesizlik

Evhamlı ve korkak insanlar her şeyde başarısız olurlar. Karıkoca ilişkileri de buna dahildir. Böyleleri herhangi bir sebeple bir ilişkisinde başarısız olunca gücünün azaldığını sanır ve bu anlamsız duygu onu da güçten düşürür. Tıpkı denizde boğulacağını anlayan kimsenin güçsüz kaldığı gibi. Bundan sonra da kuruntu, evham ve başarısızlık birbirini kovalar ve korku kendisini tamamen kaplar. Bu gibilerin iradesi kuvvetli olmaz ki irade gücüyle evham ve korkularını yensinler.

Bir de cinsel yönden eğitilmemiş bazı gençler özellikle kızlar yeni evlilik günlerinde utangaçlık ya da korku yüzünden başarısız olurlar. Bunun üzerine telaşa kapılan büyükler, bağlanmış, büyülenmiş... gibi hurafe ve benzeri sözlerle gençleri korkutarak onları daha da güçsüz ve başarısız kılarlar. Hâlbuki meydanda ne bağlanmak, ne bağlayan ne de büyü vardır. Bunlar geri kalmış kafalara yerleşmiş hurafelerdir. Gençlerimiz böyle uydurma hurafelere inanmasınlar. Mutluluk Yolları Hayat Kitabı 1'de Huy Değiştirme bahsinde açıklanan (s. 141) telkin yolu ile iradelerini kuvvetlendirerek cesaretlerinin güçlerini artırırlar.

d- Gıdasızlık ve hatalı beslenme

Bütün canlılar gücünü besinden alırlar. Mutluluk Yolları Hayat Kitabı 1'in sağlık bölümünde değindiğimiz gibi yeteri kadar ve dengeli beslenmekle kişi her bakımdan gücünü ve kuvvetini artırır. Beslenme eksildikçe güç de eksilir. (Cinsel Gücü Artıran Besinler Bkz. Mutluluk Yolları I, s. 59) Bu kuralı gözönüne alarak evlilere normal beslenmeyi tavsiye ederken, bekârlara daha az yemelerini tavsiye ederim. Hz. Peygamber de bekâr gençlere şöyle seslenir:

"Gençler! Evlenin. Çünkü evlenmek sizi harama göz dikmekten korur. Durumu evlenmeye müsait olmayanınız oruç tutsun. Çünkü oruç onlar için kalkandır, onları frenler ve zinadan korur." ^

Gıdasızlık kadar hatalı beslenmek de insanı güçten düşürür. Bu yüzden dengeli beslenmeye özen göstermelidir.

e- Oburluk

Gıdasız kalan kimse güçten düştüğü gibi aşırı beslenmek de, kişinin genel sağlığını bozar, vücudunu büyütür, gücünü azaltır. Onu şişmanlatır, ömrünü kısaltır ve aşk yatağında başarısız kılar. Beslenmenin normali yararlı, aşırısı zararlıdır. Bu konunun açıklaması Mutluluk Yolları I, kitabımın Dengeli Beslenme bölümünde (bkz. s. 35) yapılmıştır.

f- Kötü alışkanlıklar

Sigara, içki, uyuşturucu ve kumar gibi kötü alışkanlıklar - birçok zararının yanı sıra- insanı cinsel güçten de düşürür. Çünkü bunlar insanın sağlığını zedeler, sinirlerini gevşetir, neşesini kaçıır ve huzurunu bozar, ruhsal bunalıma düşürür. Bütün bunlar karı-koca ilişkisini olumsuz yönde etkiler.

g- Uykusuzluk ve aşırı yorgunluk

Bunlar da kişiyi hâlsizleştirir, sinirlerini zayıflatır ve gücünü azaltır. Okurlarıma uykularının sağlıklı ve dinlendirici olması için Mutluluk Yolları kitabımın sağlık bölümünün uyku ve dinlenme bahislerini okumalarını ve uygulamalarını tavsiye ederim.

Uykusuzluk ve yorgunluk sinirleri gevşetir, zayıflatır, vücudu halsiz bırakır. Bu durumda ilişki kuramaz ki, aşk oyununda başarılı olsun. İşte uykuyu kaçıran ve sinirleri bozan herşey erkeklik gücünü azaltır. Başarılı olmak isteyenler fazla yorulmasınlar, yeteri kadar rahat uysunlar, yatmadan önce çay, kahve ve şekerli tatlılar gibi uykuyu kaçıran şeyler almasınlar. Tatlılar beyne enerji verir. Bu durumda uyku tutmaz. Olumsuz yönden uykuyu etkileyen her şey insandaki bütün güçlerin azalmasına sebep olur. İnsanın rahat uyumasını sağlayan her şey insandaki bütün güçlerinin artmasını sağlar.

h- Devamlı beraber yatmak

İlişkiye düşkün olan eşlerin normal zamanlarda yalnız yatmaya alışmaları rahat uyumalarını, sağlıklı olmalarını, aralarında sevginin artmasını ve aşk yatağında başarılı olmalarını sağlar. Bunun için normal zamanlarda ayrı yataklarda ama yan yana yatmaları yararlı ve önemlidir.

Hiç kimse ömrünün sonuna kadar eşi ile beraber yatmayı garanti edemez» Eşlerden biri yakınlarına yatılı misafir olur veya gurbete gidebilir. Nihayet ecel ayırabilir... Eklikte yatmaya alışmış eşler böyle zamanlarda tedirgin olur, huzuru kaçar ve sağlığı bozulur.

Önceden ayrı yatakta yalnız yatmaya alışınca bunların hepsi önlenmiş olur. Bu konuyu biraz açıklayalım:

İnsanın rahat uyuyabilmesi için yatakta rahat hareket edebilmesi, başkası tarafından rahatsız edilmemesi gerekir. Beraber yatan kimse uykuda sağa sola dönerken yanında yatan, bu hareketlerini engeller ve onu uyandırır. Böylece ikisi de uykuda rahatsız olurlar.

Bünyeler, istekler ve duygular farklıdır. Eşlerden biri sağlığa daha yararlı olduğu için sert yatakta yatmak ister, öbürü ise yumuşak bir yatakta.. Veyahut birisi üzerine ince bir pike almak isterken öbürü kalın bir battaniye veya yorgan almak ister. Bu durumda ikisinin birden isteklerinin olması imkânsız. Birinin dediği olursa, diğeri rahatsız olur ve sağlığını bozabilir. Bu gibi hâller aralarında tartışmaya ve anlaşmazlığa yol açabilir. Ayrı yatakta yatarlarsa ikisi de dilediği gibi davranır, rahatlar.

Sağlık bölümünde uyku bahsinde değindiğimiz gibi uykunun sağlıklı olması için belli saatte yatıp, belli saatte kalkmak lazımdır. Ayrıca insan başını yastığa koyunca hemen uyumalıdır. Aynı yatakta yatınca bunlar aksar.

Bunlardan daha önemlisi erkek vücudu kadın vücuduna yanaşınca veya değince bir elektriklenme olur, cinsel hisler uyanır, irade zayıflar ve eşleri daha çok aşk yapmaya iter. İşte devamlı aynı yatakta yatan eşler cinsel ilişkilerini düzene koyamazlar. Buna paralel olarak diğer işleri de gelişigüzel yürür. Düzensiz geçen hayat verimsiz, tatsız ve mutsuz olur. Ama bu sakıncaların hiçbiri yoksa, bir yatakta sarmaş dolaş yatabilir ve afiyetle uyurlar.

1- Cinsiyetini korumamak

İnsanı cinsel güçten düşüren şeylerden biri de erkek veya kadının cinsel vasıflarını korumamasıdır.

Yaratılıştaki erkeğin kendine özgü, kadının da kendine özgü vasıfları vardır. Eşler bunları koruyamazlarsa aşk yapma istekleri azalır, evlilik yaşantıları hep düzensiz ve başarısız olur. Bu üzücü hâllere düşmemek için her iki cins de kendine mahsus vasıfları korumalı, hatta geliştirmelidir.

Allah erkekleri güçlü kuvvetli, kadınları zayıf ve narin yaratmıştır. Çünkü erkeğin yapacağı işler kadının yapacağı işlerden daha çok kuvvet gerektirir. Bu yüzden ki, Allah kadının geçimini, masrafını ve bütün ihtiyacını erkeğe yüklemiştir. Kadından, doğumundan evlenmesine kadar babası veya velisi, evlendikten sonra da kocası sorumludur. Erkek bu yükü rahatlıkla taşıyabilmesi için daima gücünü korumalı, hatta artırmalıdır. Çünkü aile çoğalıp büyüdükçe erkeğin yükü de artar. Erkek yaşlandıkça kuvvetten düşer. Allah bu hususta şöyle buyurur:

"Ey insanlar, kendinizi ve ailenizi -yakıtı asi insanlar ve taş olan ateşten- yani azaba götürücü hâllerden-koruyunuz.."⁽⁴⁸⁾

Yani kendinizi ve ailenizi sıkıntıya sokucu ve cehenneme götürücü hâl ve davranışlardan kaçınin.

"Allah insanların kimisini (erkekleri) kimisinden (kadınlardan) sorumlu ve güçlü kıldığı için ve kadınların bütün ihtiyacını, erkekler kendi mallarından karşılamalarından dolayı, erkekler kadınların idarecisi ve koruyucusudurlar. Her bakımdan onlardan sorumludurlar."⁽⁴⁹⁾

Hz. Peygamber de:

"Erkek evinin ve ailesinin çobanıdır. Onlardan ve onların her şeyinden sorumludur" demiştir.⁽⁵⁰⁾

Erkek gücünü yitirince işinde de, evinde de, aşk yatağında da görevini layıkıyla yapamaz. Her bakımdan başarılı olması için erkekçe giyinmesi ve yaşaması, gücünü, kuvvetini ve enerjisini muhafaza etmesi gerekir.

Kadın da kadınlık vasıflarını korumalıdır. Giyiminde, süslenmesinde, konuşmasında ve bütün hareketlerinde kadınca davranmalı, kadınlık vasıflarını daha da geliştirmelidir. Böylece cinsel yönden güçlenir, erkeğinin de gücünü artırır. Çünkü erkeğin cinsel gücü kadının çekiciliği ile orantılıdır. Kadın, kadınlıktıkça çekiciliği de artar.

Böyle yapmaz da, erkek gibi giyinir, erkek gibi konuşur, erkekçe davranır, erkekliğe özenir ve her şeyiyle erkeğe benzemeye çalışırsa, erkekleşir, katılaşır, kadınlığın ne zerafeti ne letafeti ve ne de

çekiciliği kalır. Böyle kadınların kocalarıyla ilişkileri aşk oyunu olmaktan çıkar, sadece zoraki bir çiftleşmek olur.

Erkek de böyledir. Bazı sahne sanatkârları gibi, kadınca giyinen, hareketlerinde cilve satan, sesini ve konuşmasını kadına benzeten ve kadınca davranan erkekler, erkeklik görünümünü kaybederken, erkeklik cazibesini ve erkeklik gücünü de yitirirler. Bu gibilerin bazıları hiç evlenmez, bazıları evlenir fakat başarısız olduğu için karısını elinden geçirir, ya da başkaları için evlenir. Bazıları da hanımının imanlı, muhafazakâr, çilekeş ve sabırlı olması nedeni ile evlilik hayatını sürdürür. Fakat bunların hepsi de başarısız oldukları için mutlu olamazlar. Hanımlarına da layıkıyla erkeklik yapamazlar. Onu da mutsuz kılarlar.

Bütün bunları ve daha nice kötülükleri göz önüne alarak Hz. Peygamber (s.a.v):

"Kadınlığa özenen, kadınlara benzemeye çalışan ve kadınca davranan erkeklere ve erkeklığe özenen, erkekler gibi davranan ve kılık kıyafetini erkeklere benzeten kadınlara Allah lanet etsin"⁽⁵¹⁾ diyerek kadınsı erkeklere ve erkeksi kadınlara beddua etmiştir. Allah'ın sevgilisi büyük Peygamberin bedduasını alanların başarılı ve mutlu olacaklarını sanmıyorum.

Erkek de- yaradılıştan sevme ve okşama duygusu, kadında ise sevilme ve okşanma isteği vardır. Onun için bütün âşıklar ve şairler türkülerini, şiiri ve şarkılarını kadın üzerine yazmışlardır. Tarih boyunca toplumlar kadının süslenmesini isterken, erkeğin makyaj yapmasını yasaklamıştır. Dinimiz de altın zineti ve ipek elbiseyi erkeklere yasaklarken kadınlara her türlü zineti, makyajı ve en ağır ipek kumaşları serbest bırakmıştır. Fakat bunlar başkalarına güzel görünmek için değil, kocasına güzel görünüp daha çok sevilme içindir...

Eşler evlilik hayatında özellikle cinsel ilişkide başarılı olmaları için, erkek sevmesini, kadın da sevilmesini bilmelidir. Herşeyde olduğu gibi, bunlarda da bilinçli olmalıdır. Zaten Allah kadını -sevilmesi için- sesini ince, tenini yumuşak, tüysüz, pürüzsüz ve daha güzel yaratmıştır. Kadın kocasına güç verip daha çok sevilmesi için

bu vasıflarını ve formunu korumalıdır. Eksik olanları ve eksilenleri ustalıkla giyim ve makyajıyla tamamlamalı, hatta artırmalıdır. Çünkü güzelliğin yarısı ten, yarısı makyaj ve kıyafettir.

Bir kadın kendine bakmaz, giyimine özenmez, hantallaşır ve olduğundan daha yaşlı görünürse, cazibesini kaybeder, sevilmez hâle gelir. Cinsel arzuları zayıflar. Böyle kadınların ilişki bakımından kocasına hayrı olmaz. Kocaları da ya yeni bir evlilik yapar, ya da başka bir kadınla yasak ilişki kurar. Yuvaları mutsuz olur. Bazen ayrılığa kadar gider. Kendini, kocasını ve çocuklarını mutlu kılmak isteyen bir kadın, kendine iyi bakmalı, daima istekli ve cazibeli olmalıdır. Yaşı kaç olursa olsun... Erkek de kadınına bu fırsatı tanımalı ve bu konularda ona yardımcı olmalıdır.

i- Eşlerin isteksiz oluşu

Bu da cinsel gücü olumsuz yönde etkiler. İstemeyerek yapılan ilişkiler hem tatsız hem de sönük olur. Hele kadın istemeyerek zorlanırsa, ona dayak atmışçasına yorucu ve üzücü olur. Bu da karı-koca ilişkilerini zedeler. Erkekler bu hususa dikkat etmeli ve hiçbir şeyi zorla yapmaya kalkmamalıdır. Yoksa haksızlık ve eziyet etmiş olurlar.

Eşler aşk yatağında ne kadar neşeli ve istekli olursa o denli başarılı ve mutlu olurlar. İstek ve neşe gücü artırır ve insanı başarılı kılar.

j- Yatakta bekletmek

Eşleri gücendiren hâllerden biri de aşk yatağında eş tarafından bekletilmesidir. "Beklemek ateşden daha zordur" derler. Öyle ya, yemek pişinceye kadar saatlerce bekleriz de, pişip sofraya gelince üç beş dakika bekleyemeyiz, ağzımızı yakarak yeriz. Çünkü beklemek ateşten zordur.

Eşler aşk yapmak isterler de biri soyunur yatağa girer, öbürü özel işleriyle oyalanırsa, bu hâl beklemekte olan eşini üzer, öfkelenendir ve hoş gitmeyen hâllere sebep olur. Buna meydan vermemek için, aşk yatağına mutlaka beraber girmeliler, birbirlerini yatakta bekletmemeliler. Ekinin özel işi varsa daha önce yapmalı, yahut ertelemelidir.

Hamilelikte cinsel temas

Kimileri kadın hamile iken, karnındaki çocuğa zararı olur korkusu ile cinsel ilişkiden kaçınırlar. Bu, bilgisizlikten kaynaklanan yanlış bir davranıştır.

Gerçek olan şudur ki, hamile kadın ilişkiye, hamile olmadığı zamanlardan daha çok istekli olur. Hamile bir kadının istek ve özlemi yerine getirilmeyince hem ruhsal bakımdan kadına zararlı, hem de oluşmakta olan karnındaki çocuğa zararlıdır. İstek ne olursa olsun. Sadece ilişkiye mahsus değildir. Bütün isteklerde durum böyledir. Bu, genel bir kuraldır. Yeter ki, istenilen şey makul olsun.

Kocaları hamile eşleriyle cinsel ilişkilerini dikkatli ve şefkatli sürdürürlerse, ne kadın zarar görür, ne karnındaki çocuk. Yeter ki, ilişki yorucu ve aşırı heyecanlı olmasın. Heyecan demişken çok önemli bir uyarı yapalım: Her zaman zararlı olan aşırı heyecan, özellikle ilişki sırasında çok daha zararlı ve tehlikelidir. Kalbin durmasına ve ani ölüme sebep olabilir. Heyecan da yemek gibidir. Kararlısı yararlı, aşırısı zararlıdır.

İlişki bahsini şu âyeti kerime ile noktalayalım:

"Hanımlarınızla iyi geçinin"

B Ö L Ü M 3

Güzel geçim

Evlilik hayatında güzel geçim

Evlenecek kimseler -erkek olsun, kadın olsun- evlilik sorunlarını bilmeli ve kendilerini ona göre hazırlamalılardır.

Bekârın yuvası olmaz. Yuvası olmayınca da yuva ile ilgili bilgilere lüzum görmezler. Fakat evlenince durum değişir. Sıradan bir evlilik değil de, mutlu bir evlilik hayatı yaşamak isteyenler, bu hususta bilgi sahibi olmalıdırlar. Örneğin bir kadın evlilik hayatında mutlu olmak istiyorsa, kocasını mutlu etme yollarını bilmelidir. Erkek de böyledir. Evlilik hayatında mutlu olması, hanımını mutlu kılmasına bağlıdır. Hanımını rahat ettirdiği sürece kendisi de rahat eder, birlikte huzur içinde yaşarlar.

Günümüzde kimilerinin düşündüğü gibi evlilik sadece duygusal bir sevişmeden veya cinsel ilişkiden ibaret sanılmamalıdır. Böyle düşünenler evlilik hayatında mutlu olamazlar. Zaten böyle evlilikler kısa ömürlü olur. Yahut da sıradan, mutsuz bir evlilik olur.

Birbirine yabancı iki şahsın yapacağı evlilik, ömür boyu mutluluk yuvaları olduğu gibi, üreyerek büyüyen bir ailenin temeli, hatta gelecek devletin temel taşlarından biridir. Çünkü devlet ailelerden meydana gelir. Bir devletin idaresi ve sayısız sorunları, basit bir aile idaresinin ve sorunlarının devamıdır. Devlet idaresi kolay olmadığı gibi, aile idaresi de kolay değildir. Evlenen kimseler bu sorunları bilmeliler, kendilerini ona göre hazırlamalılar. Evlilik hayatını gelişigüzel değil, bilinçli yaşamalılar.

Evlileri mutlu kılan şeylerin başında eşlerin güzel geçinmeleri gelir. Evlilik eşlere mutluluk getirirse güzeldir. Üzüntü veriyorsa kadına işkence, erkeğe azap olur.

Evlenen çiftler daha güzel ve daha üstün bir hayata kavuşacaklarını hayal ederler. Özellikle genç kızlar ve kadınlar... Ne yazık ki, bu hayaller her zaman gerçekleşmez.

Yeni evliler evliliğin verdiği heyecanla birbirlerine saygı gösterir, sevimli gözlerle bakarlar ve birbirlerini kırmamaya çalışırlar. Geçimsizliği hatırlarına bile getirmezler. Günler, haftalar ve aylar geçtikçe kimi evlilerde ateşli heyecanlar söner, tabiatlarındaki çatlaklar meydana çıkar, gözükür, sevgi çiçekleri solar ve diken gibi batan kötü huylar meydana çıkar. Artık imalı sözler, dargın bakışlar, kırıncı davranışlar, surat asmalar, çekişmeler birbirini kovalar. Bazen bu hâl ayrılığa kadar gider.

Evlileri mutsuz kılan şeylerin başında geçimsizlik gelir. Birçok ailede eşlerin en çok yakındıkları şey budur. Bundan yakınmakta da haklıdırlar. Zira evlilik hayatında en çok istenilen şey güzel geçimdir. Bu olmazsa evlilik neye yarar ki!

Aralarında uyum sağlayamayan eşler birbirine kahreder, kadere küser, ümitsizliğe düşerler, hayatları zehir olur. Hâlbuki uyumsuzluğa sebep olan hâl ve davranışlarını anlamaya çalışsalar, kusurlarını görür ve düzeltirler. O zaman rahatça anlaşır, aralarında uyum sağlar, güzelce geçinirler ve mutlu yaşarlar. Evlilik yuvasında mutluluğun kaynağı güzel geçinmek olduğu gibi, mutluluğu yıkan şey de geçimsizliktir. Allah evlileri bundan korusun.

Ailede asıl olan ve beklenen, güzel geçinerek mutlu olmaktır. Geçimsizlik sonradan meydana çıkan sebeplerden kaynaklanır. Bunları bilir ortadan kaldırırsak, yahut bu gibi hâllere meydan vermezsek, huzurumuzu bozmadan yaşarız. Bunları aşağıda sıralıyorum:

Geçimsizliğe sebep olan hâller

Genellikle geçimsizliğe sebep olan hâller şunlardır:

- Huyların uyuşmaması
- Eşlerin birbirini anlamaması
- Eşine ve eşinin yakınlarına saygısızlık
- İnatçılık
- İnanç ve görüş ayrılığı

f) Sinir ve öfke
g) Bencillik
h) Güvensizlik
ı) Başkalarının sözüne kanmak
j) Kaynana baskısı
k) Eşlerden birinin ikinci plana itilmesi
1) Kocanın baskısı m) Kötü alışkanlıklar n) Malî sıkıntı o) Hâline razı olmamak p) Eşlerden birinin başkasını sevmesi
İşte bunlardan biri veya birkaçı olunca ailenin huzuru bozulur geçimsizlik başlar.
Şimdi bunları teker teker ele alalım:

a- Huyların uyuşmaması

Farklı aile ve toplumlarda yetişen insanlar, birbirlerinden farklı huy ve alışkanlıklar edinirler. Bunlar evlenip bir araya gelince aralarında bir çelişki ve zıtlık olur. Eşlerden her biri alışkanlıklarından fedakârlık etmezse de onları olduğu gibi devam ettirmek isterse, uyuşmazlıklar olur. Böylece geçimsizlik başlar. Bunu fırsat bilen şeytan ve şeytan ruhlu arabozcu insanlar, karı-kocanın aralarını daha da açmaya çalışırlar.

Eşler buna meydan vermemeliler ve aralarında akıllıca anlaşmalılar. Huyların kötüsünü atarak ve iyisini kabullenerek huylarını birleştirmeye çalışmalılar. Bunun gerçekleşmesi, iki tarafın da fedakârlık göstermesi ile mümkündür. Zaten insan fedakârlık yapmazsa hiçbir yerde kimseyle geçinemez. Ömür boyu bir arada yaşamak zorunda olan eşler güzel geçinerek huzur içinde yaşayabilmek için fedakârlık yapmalılar. Bu, kendi menfaatleri gereğidir. Hoşgörülü olmalılar ve huylarını güzelleştirerek kaynaşmalılar. Her şeyi söz konusu yapmamalılar. Eşlerinin hoş gitmeyen bir davranışı olursa hoş görmeliler. Yahut da güzellikle düzeltmeye çalışmalılar. Birbirlerini hoş görmedikleri davranışlarını görmezlikten gelmeliler. Birbirlerinin kusurlarını affetmeliler ki, Allah da kendilerinin gü

nahlarını affetsin. Bakınız bu hususta Allah ne buyuruyor: *"S/z karşınızdakinin kusurlarına bakmayın, affedin. Allah'ın sizi affetmesini istemez misiniz? Allah affedici ve bağışlayıcıdır"* ⁽⁵²⁾ Siz de öyle olun.

b- Eşlerin birbirini anlamaması

Geçimsizliğin sebeplerinden birisi de, eşlerin birbirini anlamamasıdır. İnsanların yüzleri ve sesleri birbirine benzemediği gibi, duygu ve istekleri de başka başkadır. Evlenen kimseler her şeyden önce eşini, eşinin istek ve özelemlerini anlamaya çalışmalıdır. Eşler birbirini tanır, istek ve arzularını yerine getirmeye çalışırsa kolayca anlaşılır, güzel geçinerek mutlu bir hayat sürdürürler.

c- Eşine ve eşinin yakınlarına saygısızlık

Eşler güzel geçinmek istiyorlarsa birbirlerine ve aile yakınlarına saygı göstermelidirler. Eşini seven, onun ana-babasını ve yakınlarını da sevmelidir. Bunun gerçekleşmesi için erkeğin ana-baba ve yakınlarının gelinlerini, kadının ana-baba ve yakınlarının da damatlarını sevip yakınlık göstermesi gerekir. Erkek tarafı, el kızı diye gelini küçümser, kadın tarafı da el oğlu diye damadı hor görürse, damatlarıyla veya gelinleriyle aralarında ne sevgi olur ne de kaynaşma. Bu da karı-koca arasında geçimsizliğe sebep olur. Bu hususta büyükler çok dikkatli olmalılar. Damat tarafı gelinlerini, gelin tarafı da damatlarını öz evlâtları gibi benimsemeliler ve sevmeliler. Böyle olunca, karı-koca birbirlerine sımsıkı bağlanırlar. Bu konuyu ileride genişçe açıklayacağız.

d- İnatçılık

İnatçılık olan yerde ne geçim olur ne de kaynaşma. İnatçı kimse karşısındakine şeytan gibi gözüktür. Çünkü inatçılığı ilk başlatan, şeytandır. O, inatçılığı yüzünden lanetlendi, Allah'ın huzurundan ve cennetten kovuldu. İnsanın en büyük düşmanı olan şeytanın insana ilk yapacağı telkin inatçılıktır. İnatçılık çekişmeye, çekişme de geçimsizliğe sebep olur.

Dediğinde direten ve benim istediğim olsun diyen kişi, hiç kimse ile geçinemez. Hiç kimse tarafından da sevilmez. Sevgi olmayan yerde geçim olur mu?

İnatçı olan kötü huylarını da düzeltemez. Çünkü böyleleri kendi kötülüklerini göremezler. Bu yüzden de hep kendilerinin haklı olduğunu iddia ederler.

e- İnanç ve görüş ayrılığı

Eşler arasında bazı noktalarda inanç ve görüş ayrılıkları olabilir. Çünkü ayrı çevrelerin etkisi altında kalmış ve farklı kültür almış olabilirler. Eşler önce bunu normal karşılamalıdır. Tartışmaya girerek birbirlerine baskı yapmaya kalkarlarsa, geçimsizliğe yol açarlar. Bu gibi hâllerde acele etmemeliler. Aralarındaki sevgi ve kaynaşma geliştikçe, doğruya inanan ve haklı olan, tatlı dille ve inandırıcı delillerle eşine doğruyu gösterir. Zaten dinimizce karşı tarafa bir şeyi zorla inandırmaya yeltenmek caiz değildir. Allah:

"Dinde zorlama yoktur"⁽⁵³⁾ buyurmuştur.

İnandırıcı delillerle ikna etmek en doğru yoldur.

f- Sinir ve öfke

Bir insanda sinirlilik denilen delilik varsa onunla nasıl geçinilir? Hele bir de ara sıra öfkeleniyorsa... Mesela televizyon seyredirken ağlayan iki yaşındaki çocuğuna sinirlenip, onu anasının gözü önünde tornavida ile delik deşik ederek öldüren, elektrik teknisyeni gibi. Meydanda hiç bir sebep yokken birşeye öfkelenip karısını boşayan ahmağa ne demeli.. Bu gibilerle nasıl geçim olur?..

Öfke ve sinir, deprem gibidir. Üç beş saniye süren bir depremin tahribatının uzun süre onarılamaması gibi, bir anlık öfke sonucu kırılan kalb de, bin sözle yapılamaz. Bazen de bir anlık sinir aileyi temelinden sarsar. Onun için Peygamberimiz (s.a.v) üç kez tekrarlayarak:

"Bana bir öğüt ver Ya Resulullah" diyen birine üç defasında da, " Öfkelenme" ⁽⁵⁴⁾ demiştir.

Bu hadis öfkelenmenin çok kötü olduğunu bildirmektedir. Allah da öfkelenmeyenleri, öfkelenince de öfkesini yenenleri övmektedir:

"Sana karşı muhalefet ettikleri ve sana üzücü bir harekette bulundukları zaman Allah'tan gelen bir sezişle onlara kızmadan, yumuşak davrandın. Eğer sert, öfkeli ve katı kalpli olsaydın, çevrende kimse kalmaz, dağılır giderlerdi. Şimdi onları bağışla ve onlar için Allah'tan bağışlanmalarını dile."⁽⁵⁵⁾

"Onlar (Allah'ın kendileri için hazırladığı nimetlere kavuşacak olanlar, Allah'ın sevgili kulları) büyük günahlardan ve taşkınlıklardan uzak dururlar. Öfkelenedikleri zaman da öfkelerine uymayarak hasımlarını ve kendilerini üzenleri affederler."⁽⁵⁶⁾

Öfke ve sinirin zararları sayılamayacak kadar çoktur. Öfkelenmeyen kimseler herkesle güzel geçinirler. Evde eşleri ve çocuklarıyla kolayca uyum sağlarlar. Onları üzmeden güzelce geçinir, mutlu bir hayat sürdürürler.

g- Bencillik

Bencil olan insanlar kimse ile geçinemezler. Kimse de onları sevmez. Çünkü onlar hep kendilerini ve menfaatlerini düşünürler. Bunlar yararlandıkları kimseye yönelirler, işleri bitince de ona sırt çevirirler. Bencil olan evliler eşlerini de kendi menfaatleri için sever, onlara kendi çıkarları için yaklaşırlar. İstek ve özlemlerini eşinden elde edemeyince gözünün yaşına bakmadan eşine sırt çevirir, umduğunu bulacağını sandığı kimselerin peşine takılırlar. Bunu yapmasalar bile, sudan bahaneler bularak eşleri ile aralarında geçimsizlik çıkarırlar. Eşinden istediğini elde etmek için onu canı gibi sever görünür dediği olmayınca da, birden değişir, canını alacakmış gibi ona Azrail kesilir. Allah temiz kalbli eşleri böylelerinden korusun.

Severek, sevilerek huzur içinde yaşamak isteyenler, kendi çıkarından önce karşısındakinin menfaatini düşünmelidirler. Özellikle eşini ve yakınlarının güzel geçimi için bu şarttır. Onun için Allah'u Tealâ erkeklere seslenerek:

".. Hanımlarınızı kendinizden önce düşünün..."⁽⁵⁷⁾
buyurmuştur.

h- Güvensizlik

Güvensizlik de geçimsizliğe sebep olur. Eşler samimi davranışlarıyla, olumlu tutumlarıyla ve sevgi dolu bakışlarıyla eşine güven vermeli, eşinin güvenini sarsıcı hiçbir harekette bulunmamalıdır. Eşi de ona güvenmeli, sözlerine ve sevgisine inanmalı, ondan kuşulanmamalıdır. Böyle olursa birbirlerine sımsıkı bağlanırlar, aralarında kolayca uyum sağlar ve güzelce geçinirler.

Kimisi de evhamlı olduğu için eşine güvenemez ve sözlerine inanmaz. Daima eşinin kendisini aldattığını sanır. Bu yüzden de aralarında uyum sağlayamazlar ve geçinemezler.

Bu hâl bir tür ruhsal hastalıktır. Bu durumda olanlar Mutluluk Yolları Hayat Kitabı 1'in (Bölüm 9 s. 141) güzel ahlâk huy değiştirme bölümünde açıklanan huy değiştirme metodunu uygulayarak en kısa zamanda bu hâllerden kurtulmalı ve huzura kavuşmalıdırlar. O zaman eşleriyle kolayca anlaşır ve uyuşurlar, güzelce geçinir mutlu olurlar.

1- Başkalarının sözüne kanmak

İnsan uymaca akıllı olmamalı, her söze kanmamak ve her yüze güleni dost olur sanmamalıdır. Başkalarının sözüne kanarak eşi hakkında fikir yürütmemeli ve olumsuz kanaate varmamalıdır.

Ahmak dost, akıllı düşmandan daha zararlı olur. Kimi ailelerde karı-kocanın arasını yakınları ve dostları bozar. Kadının yakınları kızlarının yanında onu üstün gösterici ve damatlarını küçük düşürücü sözler söyleyerek, kocasını kadının gözünden düşürürler. Damadın akrabası da onun yanında gelinlerinin aleyhinde konuşurlar. Böylece karısını gözünden ve gönlünden düşürürler. Saf olanlar veya karısına bağlılığı gevşek olanlar bu sözlere kanarak eşine karşı tutumunu olumsuz yönde değiştirirler ve kendi elleriyle ağızlarının tadını kaçırırlar. Kimi ailelerde de bu uğursuz davranış yuvanın yıkılmasına bile sebep olur. Allah korusun.

Akıllılar ise bu sözleri duymazlıktan gelirler. Hatta eşlerinin aleyhinde kimseye söz söyletmezler. Bu kişiler ana-babaları olsa bile... Çünkü Peygamberimiz: *"Allah'a asi olunacak hususlarda hiç kimseye itaat yoktur"* ⁽⁵⁸⁾ demiştir.

Koğuculuk ve ara bozuculuk çok kötüdür. En kötüsü de karı-kocanın arasını bozmaktır. Çünkü bunun ötesinde yuvanın yıkılması ve çocukların anaları babaları olduğu hâlde öksüz ve yetim kalması bile vardır.

Bunları gözönüne alarak evliler evlerinde güzel güzel geçinmeli ve başkalarının sözüne bakmadan eşlerine sımsıkı sarılmalıdırlar.

i- Kaynana baskısı

Kaynana gelin davası, çoğu ailede geçimsizliğin baş sebebidir. Memleketimizin birçok yerinde olduğu gibi, kaynana veya kocasının akrabalarının anlamsız müdahaleleri ve baskılan, ailede huzuru bozar, ağızlarının tadını kaçırır ve geçimsizliğe sebep olur.

Kaynana ve kayınbaba kendi geçmişlerini ve gençliklerini unuturlar, gençlerin de kendileri gibi yaşamalarını, kendileri gibi düşünmelerini isterler. Dedikleri olmayınca da, kıyameti koparırlar. Yıkıcı ve anlamsız telkinlerle, kadın tarafı kızlarını kocasına karşı hırçınlaştırmaya, erkek tarafı da oğullarını karısına karşı baskı yapmaya zorlarlar. Bu durum karşısında eşler arabozucu telkinlere kapılmazlar da birbirlerine sahip olur ve sımsıkı bağlanırlarsa, tehlikeli imtihanı atlatmış olur ve güzelce geçinirler. Ahmak dostların telkiniyle birbirlerini üzerler ve incitirlerse, aralarındaki sevgi bağları çözülür, huzurları bozulur. Bu huzursuzluk bazen ayrılığa kadar gider.

Biz öyle zalim kaynana görmüşüz ki, oğlunu gelininden kıskanıyor, yataklarını ayırıyor, kendi yatağını oğlu ile gelinin arasına seriyordu. Nihayet oğluna baskı yaparak karısını boşattı. Sonunda da yalnız kalan oğlu yaptıklarına pişman oldu, anasına da: "Yuvamı yıktın" diye kahrederek onu evden kovdu. Cehaletin ve saflığın kurbanı olan ana, hem oğlunu perişan etti, hem de kendisi perişan oldu. Karısı da iki çocuğunu alarak bodrum kattan kendilerine bir oda kiraladı, iğnecilik yaparak iki çocuğu ile -melul mahzun- yaşamaya başladı.

Yalnızlığa dayanamayan ve yaptıklarına pişman olan adam, karısı ile tekrar evlenmek için aracılar gönderdi ve onun gönlünü yaptı. Yeni *bir* nikâhla karısına ve iki çocuğuna kavuştu, kaybettiği huzuru tekrar elde etti. Fakat tekrar yuvamızı yıkar korkusu ile anası

nı bir daha evine almadı. Böylece hem anasını, hem de Allah'ı gücendirdi. Buna da sebep olan kötü kaynanadır. Allah gelinleri böyle cahil kaynanalardan korusun.

Her kaynana bir zamanlar kendisinin de gelin olduğunu ve o zamanlar kaynanasından neler beklediğini hatırlamalı, gelininden şefkat ve merhametini esirgememelidir. Gelinler de bir zaman gelip kendilerinin de kaynana olacağını düşünmeli ve o zaman gelininden neler bekleyecekse kendisi de kaynanasına öyle davranmalı, büyüklere karşı saygılı ve hürmetkar olmalıdır.

Huzur içinde yaşamak ve yaşatmak isteyen büyükler ve gençler aşağıdaki öğütleri en iyi şekilde uygulamalıdır:

Ana, baba ve yakınları oğullarını seviyorlarsa, gelinlerini de kızları gibi sevsinler. Ona çok iyi davransınlar ve hürmette kusur etmesinler. El kızıdır diye gelinlerini üzmesinler ve oğulları ile eşinin arasına girmesinler. Böyle yaparlarsa gelinleri kendilerine karşı saygılı olur ve kocasına sınıksız bağlanır. Böylece oğulları da rahat eder, kendileri de rahat olur, gelinleri de memnun olur. Hep beraber mutlu yaşarlar.

Şunu da bilmeliler ki, gelinleri kendilerine emanettir. Emanete hıyanet etmemiş olmaları için ona çok iyi davranmalılar. Yoksa Allah katında mes'ul ve azaba duçar olurlar.

Gelin tarafı da kızlarını seviyorsa damatlarına ve damatlarının yakınlarına çok iyi davranmalılar ve samimi olmalılar. Onu en az oğulları gibi, yakınlarını da kendi yakın akrabaları gibi görüp candan sevmeliler ki, onlar da kendilerine ve kızlarına karşı iyi davransınlar. Her şeyin karşılıklı olduğunu bilsinler.

Zaten nikâh akdi birbirine yabancı iki aileyi birleştirmiş, bir aile yapmıştır. Olumlu ve yapıcı hareketlerle birbirleriyle kaynaşmalı ve beraberliği gerçekleştirmeliler. Böyle yaparlarsa hem kendileri mutlu olur, hem de gençleri mutlu kılarlar. Başkalarına da güzel örnek olurlar.

Damat, hanımın büyüklerine ve yakınlarına çok iyi davranmalı, onlara karşı cömert olmalı, hizmette ve saygıda kusur kılmamalıdır. O zaman yanlarında değeri artar, sevilir ve sayılır.

Gelin de, kocasının ana-babasına ve yakınlarına kendi ana-babası ve yakınları olarak bakmalıdır. Artık onların kızı olduğunu ve hep onlarla yaşayacağını unutmamalıdır. Mutluluğu bu davranışına bağlıdır.

Her kadın ve erkek şunu bilmelidir ki, evlilik hayatındaki saadeti ve huzuru, eşinin yakınlarına saygısına ve hizmetine, nihayet onlara karşı samimi oluşuna ve olumlu davranışına bağlıdır. Başta kayınbabasına ve kayınvalidesine...

Böyle olursa onlar da kendilerini öz evlatları gibi severek el üstünde tutarlar. Eşinin yanında da değeri kat kat artar.

Şunu da hatırlatalım ki, akraba kaynaşması sadece damat ve gelinle kalmamalı, eşlerin de gayret ve aracılığıyla iki tarafın akrabası birbirleri ile kaynaşmalı, büyük bir sülale ve aşiret olmalı. Böyle yaparlarsa hem kendileri güçlenir, hem de ailelerinden kopan eşler hasret ateşine yanmaz, ferahlar ve huzur bulurlar. Birlikten kuvvet, kuvvetten zafer doğar. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'inde: *"Akrabalarının hakkını ver..."*⁽⁵⁹⁾ buyurur. Bu hak, ziyaretleşme, hediyeleşme, kaynaşma ve yardımlaşma vb.

Akrabaların yeni evlilere karşı bir görevi de, onlara destek ve yardımcı olmaları, hastalanırsa yardımcı olmak ve aralarında anlaşmazlık olursa barıştırmaktır. Bakınız bu hususta Allah iki tarafın akrabasına ne buyuruyor:

"Karı-koca arasında anlaşmazlıktan ve geçimsizlikten endişe ederseniz, bu geçimsizliği ortadan kaldırmak için onlara erkeğin ailesinden bir hakem, kadının ailesinden de bir hakem gönderin, aralarını düzeltsin onları barıştırsınlar. Eğer iki taraf da bu anlaşmazlığı kaldırmak isterse, Allah aralarındaki dargınlığı giderir. Hiç şüphe yok ki, Allah her şeyi hakkıyla bilir, her şeyden haberdardır."⁽⁶⁰⁾

j- Eşlerden birinin ikinci plana itilmesi

Kimi ailelerde geçimsizlik sebeplerinden biri de, kadının veya erkeğin ikinci plana itilmesidir. Mesela ana ve babasına aşırı düşkün olan erkek; önce anam babam, sonra sensin, diyerek hanımını ikinci plana bırakır. Bu da haklı olarak kadını üzer ve onu kocasından nefret ettirir. Çünkü hiç kimse ikinci sınıf muamelesi görmek istemez. Özellikle evli eşler...

Bu gibi erkeklerin iradesi ve ev idaresi zayıftır. Büyüklerinin elinde kukla gibidir, onlar ne derse öyle yapar. Onlar da geline el kızı diye eziyet eden veya gençlerin hâlerinden anlamayan kimselerden iseler, evde geçimsizlik ve mutsuzluk hüküm sürer.

Evlenen bir erkek irade sahibi olmalıdır. Evinin idaresini bilmeli ve hanımını başkaları değil, kendisi yönetmelidir. Başkalarının, aralarına girmesine meydan vermeden, eşler birbirlerini kendileri yönetmelidirler. Ne ana-babasının hatırı için karısını incitmeli, ne de karısının hatırı için ana-babasını üzmelidir. İki tarafı da ön planda tutmalıdır. Çünkü ana-babanın yeri ayrı, kadının yeri ayrıdır. Her biri kendine özgü hizmet, ayrı ayrı sevgi ve iltifat bekler. İşte asıl erkeklik hiçbirisini üzmeden hepsini güzelce idare etmektir. Bunu yapabilenler iş hayatlarında da başarılı olurlar. Başkalarının yapamadığı büyük işler başarırlar.

Şunu da hatırlatalım ki, kadın hukuken de, dinen de kocasından başkasına hizmet etmekle yükümlü değildir. Çocuğunu emzirmesi ve ona bakması bile hukukî yönden mecbur olduğu için değildir. Ona bunu yaptıran annelik sevgisidir ki, kendisini çocuğunun her türlü zahmetine katlandırmakta ve hizmetine koşturmaktadır. Gerekirse çocukları uğruna canını bile feda eder.

Anne eğer kendi istemiyorsa çocuğunu emzirmeye bile zorlanamaz, mecbur edilemez.⁽⁶¹⁾

Ancak üç hâlde -çocuğun hayatının kurtarılması için- ananın hukuken çocuğunu emzirmesi gerekir:

- 1 - Çocuğu emzirecek sütanne bulunmazsa
- 2 - Sütanne bulunur fakat çocuk anasından başkasını emmezse
- 3 - Baba, emzikciye ücret veremeyecek kadar fakir durumda ise.

(Bkz Ebussuud Tefsiri, I, 175)

İlk iki madde geçmiş zamanlara göre doğrudur. Fakat günümüzde çocuk anne sütünün yerine geçen "mama" ile besleniyorsa, anne yine emzirmeye zorlanamaz. Gerçi ana sütünün yerini başka besin tutamaz. Zaten hiçbir ana durup dururken çocuğunu emzirmekten çekinmez. Çocuğunun uğrunda, gerekirse canını bile feda etmekten çekinmez.

Kocalar bunu bilmeli, hanımlarının hizmetini takdir etmeli ve karşılıksız bırakmamalıdır.

Kadınlarımız çok fedakâr, hizmet sever ve çilekeşirler. Evine, kocasına, ve kocasının yakınlarına, misafirine ve hizmete muhtaç herkese seve seve hizmet ederler. Bunun için de, hiçbir karşılık beklemezler. Fakat toplumumuz bunu yanlış değerlendirir. Özellikle geri kalmış memleketlerde kadın her işi yapmaya ve kocasının emrettiği herkese hizmet etmeye mecbur sanılır. Bunun için onu zora koşarlar, gücendirir, huzurunu bozarlar. Kimisi de ezici davranışlarıyla kadını evlendiğine evleneceğine pişman eder.

k- Kocanın baskısı

Kocanın anlamsız baskısı da geçimsizliğe yol açar. Önce şunu bilmeli ki, değil insan, hayvan bile baskıya dayanmaz. Kediye bile çok sıkıştırsan yüzüne atlar.

Allah bütün canlıları hür yaratmıştır. İnsan herşeyini vermeye razı olur da üç şeyini vermeye asla razı olmaz: Dinini, namusunu, hürriyetini... (Hür ve bağımsız olma hakkında geniş bilgi için bkz. Mutluluk Yolları Hayat Kitabı 1. Bölüm 15 s. 229)

Hür olarak doğan insan hür yaşamak ve hür olarak ölmek ister. Gerçi insan suç işlerse cezalanır, huysuzluk yapan terbiye edilir. Kendi kendini koruyamayan koruma altına alınır. Fakat baskı ile cezalandırmayı, terbiye ve koruma altına almayı birbirine karıştırmamalı.

Kanunun, örfün ve dinin kısıtladığı şeylerin dışında kadın da hür yaşamalı ve insan haklarından mahrum bırakılmamalıdır.

Şer'i kurallara, millî âdetlere, makul ve mantıkî aile örflerine riayet ederek, kocası veya velisi tarafından korunarak kadın da istediği gibi yaşayabilmelidir. Serbest düşünüp fikirlerini söyleyebilmeli, aile işlerini ve memleket meselelerini tartışıp, öğrenme ve öğretme faaliyetinde bulunabilmelidir. Hz. Peygamber:

"Dininizin bir kısmını Aîşe'den öğrenin" buyurmuştur.

Bu hadis, kadınların da önemli mevkilere ve büyük işlere aday olabileceklerini gösterir. Toplumlar, kadınların da fikirlerinden ve hizmetlerinden yararlanmalıdırlar.

Kadın da özgürlüğün sınırlarını iyi bilmeli ve yerinde kullanılmalıdır. Mesela özgürüm diye yabancı erkeklerin dikkatini çekecek tarzda makyaj yapıp açık saçık sokağa çıkması doğru olmaz. Çünkü kötü ruhlu insanların (en azından gözle) saldırısına uğrar. Hayatı tehlikeye girebilir. Hatta -bütün dünyada yaygın hâle geldiği gibi- kaçınılarak, satılıp hayat kadını olmaya zorlanabilir. Böylece erkeklerin, özellikle de gençlerin ahlâkını bozan bir ahlâksız hâline düşer. Bütün bunlara meydan vermemek için kadının kendiliğinden giyimine- kuşamına dikkat etmesi gerekir. Zaten Allah kadına, kadının kendi menfaati için örtünmesini emretmiştir. **Allah neyin daha yararlı olduğunu bizden daha iyi bilir.** Örtünmeli, ama kadınlığı ile bağdaşmayan yaşına ve sosyal mevkiine yakışmayan hantal kıyafetle saygınlığını yitirmemeli, hem Örtünmeli, hem de giysilerini kendisine yakıştırman, başkalarına da güzel örnek olmalı.

Bazan da, bilgisizlik yüzünden kadına baskı yapılır. Kadınlar kendi evlerinde ve kendi aralarında istedikleri gibi giyinebilirler, süslenebilirler. Bunda dinî yönden de hiçbir mahzur yoktur. Fakat müslümanlığı kimseye vermeyen bilgisiz ham sofular kadınlara ömür boyu matem havası yaşatırlar. Kimileri de alabildiğine baskı yaparak, kadını kendi evinde bir mahkum hâline düşürürler.

Aşırı ve anlamsız kıskançlık da, baskı sebeplerinden bir tanesidir.

I- Kötü alışkanlıklar

Kötü alışkanlıklar eşler arasında sevgiyi azaltır, geçimsizliğe yol açar. Mesela alkollü içkiler, uyuşturucu maddeler, sigara vs.

İçki ve uyuşturucu alınca dinî inanç sarsılır.

Peygamberimiz'in:

" -*Kişi mü'min olarak içki içmez..*"⁽⁶²⁾ dediği gibi; içki içince akıl azalır, duygular ölür, melek gider, şeytan gelir. Sağlığı bozmaktan başka insanları da birbirine düşürür. Birçok felaketlere sebep olur. Böylece ailede ne geçim kalır ne de huzur.

Sigara kanser dahil birçok hastalıklara zemin hazırladıktan başka, kötü kokusu ile de içenin yanma yaklaşılmaz eder. Bu ağız kokusu bir yastığa baş koyan eşini kendisinden nefret ettirir. Aralarında soğukluğa sebep olur. Sigaranın zehirli dumanı ile havayı kirle-

tip yanındakilerin sağlığını bozduğu için g n h da işlemiş olur. G n h işlenen yerde huzur ve mutluluk olmaz.

m- Malî sıkıntı

Yeni evlenen her çift hayalinde güzel şeyler yaşatır. Bunlardan biri de eşiyle güzel geinmektir. Geçimsizliği aklına bile getirmez. Bunda haklıdır da. Çünkü ailede asıl olan, güzel geinmektir. Allah da:

"Han mlarınızla güzel geçinin..."⁽⁶³⁾ buyurmuştur. Geçimsizlik, istenmediği hâlde, çeşitli sebeplerden dolayı sonradan gelen bir olaydır. Sebeplerden biri de malî sıkıntısıdır.

Malî sıkıntı insanın başına türlü dertler açar. Bu dertlerden biri de, ailede geimsizliktir.

Her ailenin, kendine göre birtakım zaruri ihtiyaçları vardır. Bunlar yerine getirilmezse, neşenin yerini huzursuzluk alır, geçimsizlik başlar, tartışma, çekişme, kavga, gürültü derken, bazen yuvanın yıkılmasına kadar gider. Atalarımız *"Var evi kerem evi, yok evi verem evi"* diye boşuna söylememişler. Hatta ailesinin ve çocuklarının zarur  ihtiyaçlarını gideremediği için kahrından canına kıyanlar bile oluyor.

İşte ailede geçimsizliğe düşmemek ve huzuru sağlamak için mutlaka malî sıkıntıdan kurtulmak gerekir.

Bunun da iki yolu vardır:

1 - Fakirlikten kurtulmak veya kurtarılmak. Bunun yollarını öğrenmek için (Bkz. Mutluluk Yolları Hayat Kitabı 1, Bölüm 15 s. 198)

2- Aşağıda belirttiğimiz gibi aile bireyleri hâllerine raz  olmal lar.

n- Hâline raz  olmamak geçimsizliğe sebep olur

şu bir gerçektir ki, şu f ni (geçici) dünyada herkes hâline raz  olsa, kimse kimseyle ekişmez, herkes birbiriyle güzelce geçinir, huzur içinde yaşarlar.

Bu da iki şeyle gerçekleşir:

1 - Elinde olmadığı ve çıkmaza girdiği hususlarda "Kaderim böyle imiş. Allah'ın takdirini kimse bozamaz ki, ben bozayım.

Hâlîme razı olmalıyım. Allah beni daha kötüsünden korusun. Beterin beteri var..." gibi inandırıcı ve kalbi yumuşatıcı sözlerle, kişinin telkin yoluyla kendi kendinin moralini yükseltmesidir. Zaten kaderine inanıp hâlîne razı olması, Allah'a inanan her insanın dinî görevi değil midir?

2 - Karşısındakinin hâlinden anlaması. "Hâlden anlayana can kurban" derler. Bu güzel iç açıcı atasözü, güzel geçinmenin de iksiridir. Kendi rahatı ve mutluluğu için her zaman ve her yerde herkesin, karşısındakinin hâlinden anlaması gerektiği gibi, özellikle evli eşler birbirlerinin hâlîni anlayıp, hâllerinden razı olmalıdırlar.

Hiç kimsenin hâlî her zaman aynı minval üzere olmaz. Bolluk, varlık var. Sağlık var, hastalık var. Neşeli anlar olur, sıkıntılı anlar var...

Eşler, karşısındakinden beklediği olmayınca, veya istediği yerine gelmeyince: "İlle de olsun" diye diretip onu müşkül durumda bırakmamalı.

Bu gibi hâllerde, bir an kendisini eşinin yerine koyup, akıllıca düşünerek eşinin hâlîni anlamaya çalışmalı, durumunu anlayıp: "Böyle olmasında bir hayır vardır" diye, onu teselliye çalışmalı. Evlilikte aranan fedakârlığın bir anlamı da budur. Bunu yapabilirse hem kendi hâlîne razı olur, hem eşine karşı insanlık ve evlilik görevini yapmış olur, hem de kendisini, güzel geçinmenin şartı olan hoşgörülüğe alıştırmış olur.

Allah cümlemizi hâlîne razı olan uyumlu kullarından eylesin.

o- Eşlerden birinin başkasını sevmesi

Geçimsizliğe yol açan kötü olaylardan biri de, eşlerden birinin gönlünü başkasına kaptırmasıdır. Bunun önüne geçilemezse yuvanın yıkılmasına kadar gider.

Evlenen her genç eşinden sevgi ve iltifat bekler. Bu ilginin ömür boyu devamını ister. Eşi kalbini başkasına kaptırınca iltifatını da o yöne çevirir, eşiyle ilişkisini azaltır. Azaltmasa da sevgisi içten değil, yapmacık ve göstermelik olur. Bunun farkında olan eşi en azından kahreder, kendisine yüz vermez. Karşılıklı ilgisizlik zaman zaman sert ve kırıcı tartışmalara, atışmalara sebep olur. Hatta ayrılığa kadar gider.

Bazan da eşinden boş kalan ilgi ihtiyacını doldurmak veya kötü yola giden eşinden intikam almak için kendisi de başkası ile ilişki kurar. Eşinden kopan kalbi, ona bağlanır.

Her sözü mutluluk ve şifa iksiri olan Peygamberimiz (s.a.v) bu kötü duruma düşmemeleri için erkeklere şöyle seslenir:

"Siz tertemiz ve namuslu olun, yabancı kadınlara sarkıntılık etmeyin ki, kadınlarınız da namuslu olsunlar, iffetlerini korusunlar ve şereflerini kaybetmesinler."⁽⁶⁴⁾

Bu üzücü sonucu düşünerek, eşler gönüllerini başkasına kaptırmamalıdır. Mutlu yaşamak isteyen eşler, "koklamaya bir gül yeter" diyerek birbirlerini sevmeliler, birbirlerini koklamaklar ve ölünceye kadar gönüllerini birbirlerinden ayırmamalıdır.

Evli birinin eşini ihmal edip yabancı biriyle gayri meşru ilişki kurması çok kötüdür. İslâm hukukunda olduğu gibi, Doğu Asya Türk devletlerinin törelerinde de zina eden evli ise -Erkek olsun, kadın olsun- cezası ölüm, bekâr ise dayak atmak idi. Ne yazık ki, medeni dünyamızda zinaya göz yumuyorlar. Bazı hâllerde zinayı suç bile saymıyorlar. Hayat kadınlarına yardımcı olarak koruma altına alacakları yerde, vesika vererek zinayı resmîleştiriyorlar. Zina yoluyla meydana çıkan korkunç hastalık karşısında da çaresiz kalıyor, şaşkına dönüyorlar. Değil AIDS hastalığı, başımıza taş yağsa bile azdır. Allah korusun. Bu suç en ağır cezayı gerektirir ve hiçbir toplumda hoş karşılanmaz. Fakat kişiyi suça iten sebepleri araştırıp önlemeden, suçu ortadan kaldıramayız. Ne var ki, biz sadece suçluyu görür ve suçluya ceza vermekle yetiniriz. Suça iten sebepler üzerinde durmayız. Bu da suçu ortadan kaldırmaz. Bilakis çoğaltır, azaltmaz. Daha doğrusu verilen ceza türü, suçu önleyemez.

Fakat ailelerin mutluluğu için bahis konumuz olan "yasak aşk" olayının mutlaka ortadan kalkması gerekir. Bunun da yolu insanları bu suça iten olayları araştırıp ortadan kaldırmaktır.

Evlileri kötü yola düşüren sebepler

Evli bir kimsenin kalbinin, eşinden kopup kötü yola gitmesine ve yasak aşk hayatı yaşamasına sebep olan şeylerin başlıcaları şunlardır:

a - İlgisizlik ve eşinin cinsel yönden kendisine ilgi ve iltifat göstermeyişi

b - Sevgiden mahrum oluşu

c - Umdüğünü bulamayışı

d - Eşinin kendisini ihmal edişi ve bakımsız bırakılması

e - Eşlerden birinin, kendi kendini ihmal edip bakımsız bırakması

f - Yasak aşk yapan eşinden intikam alma duygusu

g - Kötü arkadaşların ve içkinin etkisi

Bunları biraz açıklayalım:

a - Evlenen herkes eşinden iltifat bekler. Eşinin ilgisi ona hayat verir ve eşine daha çok bağlanmasını sağlar. Eşler, birbirini canı gibi sevmez, gözü gibi korumazsa ve onu bağrına basmazsa gerçek anlamda ona sahip olamaz. Bedenine olsa bile, kalbine sahip olamaz ve onunla bir türlü kaynaşamaz.

Hanımından iltifat görmeyen erkek, ya çok sabırlı olur kötü bir şey düşünmez, sadece ona kalben kırılmakla yetinir, ya da ona kahrederek mutluluğu başkalarında arar. Böylece kötü yola düşer. Buna sebep olan hanımı durumu öğrenince kendisine düşman kesilir. Böylelikle aralarında kavga, kırgınlık, sürtüşme birbirini kovalar. Bu, bazen ayrılığa kadar gider.

Bir de bunun öbür yüzü vardır:

Kocasından ilgi ve yakınlık görmeyen kadın, ondan nefret eder, evlendiğine pişman olur. Ümitleri suya düştüğü için kaderine küser, mutsuz yaşar. Kimisi de daha ileri giderek arzularını yabancılarda tatmin etmeye çalışır. Sonuç birincisinden daha kötü ve üzücüdür.

Evli çiftler bu acı, üzücü ve utandırıcı sonuçları gözönüne almalı. Bu hususta erkek -aile reisi olması bakımından- daha dikkatli olmalı, eşine ve çocuklarına kötü örnek olmamalıdır. Böylece hem kendisi rahat eder, hem de ailesi. Hz. Peygamber de buna işaret ederek:

" - *En hayırlınız hanımına ve ailesine daha çok yararlı olan ve daha çok ilgi gösterendir*"⁽⁶⁵⁾ buyurmuştur. Bir sözünde de:

"Siz namuslu olun ki, hanımlarınız da namuslu olsun"
 demiş

b - Karı-kocayı ve bütün aile fertlerini birbirlerine bağlayan şey sevgidir. Eşinde ve evinde sevgiyi bulamayan, onu başka yerlerde arar, başkalarında bulmak ister. Bu arayış da onu kötü yerlere sürükler. Evliler bunu çok iyi değerlendirmelidirler. Telafisi mümkün olmayan felâketlere meydan vermemek için eşler birbirlerini canları gibi sevmeliler. Sevdiklerini de olumlu davranışla birbirlerine inandırmalıdır.

Bu konuyu ileride daha geniş açıklayacağız. (Bkz. s. 99)

c - Kişinin eşinden umduğunu bulamayışı da geçimsizlik ve kötü yerlere gitme sebeplerindendir. Ancak insan hayalperest olmamalı, her aklına gelen özlemini gerçekleştiremeyeceğini bilmelidir. Yoksa hayal kırıklığına uğrar. Fakat tamamen ümitsizliğe de kapılmamalıdır. Çünkü insan ümitle yaşar. İnsan elinden gelen tedbiri almalı, ancak buna rağmen beklediği çıkmazsa, umutsuzluğa kapılmamalı, üzüntüye düşmemeli ve olayları tabii karşılamalı, olanı hoş görmelidir. Çünkü, hoşuna gitmeyen bu olaylar belki de kendisi için daha hayırlıdır. Şu âyette bildirildiği gibi:

".. Bakarsınız hoşlanmadığınız bir şey hakkınızda daha iyi ve hayırlı olur. Ve bakarsınız hoşlandığınız şey de hakkınızda zararlı olur ve uğursuz gelir. (Sizin faydanızın nerede olduğunu) Allah bilir, siz bilemezsiniz."⁽⁶⁷⁾

İnsan evlenirken - kadın olsun erkek olsun- eşinde birçok güzel şeylerin bulunmasını tahayyül eder, tasarlar. Evlendikten sonra umduklarını bulamayınca umutsuzluğa kapılır, tepki gösterirse evlilik yuvası daha başından sarsıntıya uğrar. Özellikle kimi erkekler bu durumlarda eşinden umduklarını bulamayınca başkalarında arar. Böylece hem kendi başını derde sokar, hem de eşinin kalbinde onarılmaz yaralar açar ve mutluluk yuvasını cehennem azabına çevirir.

Hâlbuki doğru olanı şöyle davranmaktır; eşinde umduğunu bulamayan kimse, hakkımda hayırlı olan bu imiş demeli ve buna kendini inandırmalı. Olanı olumlu karşılamalı ve eşine ılımlı davranmalıdır. Sabreder, iyimser olursa eşi zamanla kendisinin istediğinden de iyi olabilir. Yukarıdaki âyette de bildirildiği gibi hakkında hayırlısı olur.

Bir yandan da eşlerden her biri eşinin kendisinden neler umduğunu neler beklediğini anlamaya çalışmalı, onu memnun etmeye gayret etmelidir. Böylece eşinin kalbinin başka yere kaymasına mani olmalıdır. Çünkü insan umduğu yere küser.

Ne olursa olsun eşler umduğunu bulamamış da olsalar, yine birbirlerine küsmemeli ve bulduğuna razı olmalıdır. Resûlullah'ın şu davranışı bizlere ne güzel örnektir:

Bir gün Resulullah (s.a.v) evine gelir ve hanımına:

" - Yemek yaptın mı?"

der. Hanımı:

" - Hayır" der.

Resulullah

(s.a.v):

" - Yiyecek hiç bir şey yok mu?"

der. Hanımı:

" - Bir parça ekmek ve tuz var" deyince:

" - Tuz ne güzel ekmek katıdır. Getir yiyeyim" der.
(Ve kuru ekmeği tuza basarak yer.)⁽⁶⁸⁾

Resulullah yine bir gün eve gider ve hanımına:

" - Yemek var mı?" diye sorar.

Hanımı:

" - Sirkeden başka bir şey yok" deyince:

" - Sirke ne güzel katıktır" der ve sirkeyle ekmek yer.

Görülüyor ki, Resulullah her iki defasında da umduğunu değil, bulduğunu yemiş ve eşine, neden yemek yapmadın diye kafa tutmamıştır.

İnsan karşısındakini kendisi yaratmadığı için onun karakterini ve gerçek yüzünü dış görünüşünden anlayamaz. Şunu peşinen kabul etmeliyiz ki, karşımızdakinden her umduğumuzu bulmamız mümkün değildir. Olur olmaz şeyler için eşimizin kalbini kırmamalıyız. Resûlullah'ın yaptığı gibi anlayışlı olmalıyız ve bulduğumuza şükretmeliyiz. İnsan eşinden umduklarını bulamayınca kötü şeyler düşünmemeli ve kötümser olmamalıdır. İyimser olup hayırlısını

istemelidir. Olup bitenlere de "hakkımda böyle hayırlıymış" diye razı olmalıdır. Kendisinin de kusuru olabilir. Eşi de kendisinden umduklarını bulamayabilir. Bunu düşünürsek, bazı özelemlerinden feragat ederse, eşi de feragat eder.

d- İnsan yaradılıştan güzel şeyleri sever, güzellere meyleder ve onların etkisi altında kalır. Evliler bunu düşünerek giyimine kuşamına ve endamına çok dikkat etmeli, eşine daima güzel ve cazibeli görünmeye çalışmalıdır. Özellikle kadınlar bu hususa çok dikkat etmelidirler, yoksa kocalarını ellerinden kaçıırlar. Çünkü erkek avcısı hayat kadınları bu durumu iyi bildikleri için erkekleri kendilerine çekecek şekilde giyimlerine, kuşamlarına süs ve cilvelerine özen gösterirler. Evli erkekleri baştan çıkarırlar. Biz bu hususu "Kadınlık Sanatı" başlığı altında daha geniş bir şekilde açıklayacağız.⁽⁶⁹⁾

e- Bazen de yanlış yola giden eşinden öç almak için kötü yola düşer. Bu üzücü hâlleri göz önüne alarak, ömür boyu birbirine sahip olmak isteyen evliler, eşlerine kötü örnek olmamalı, kendi yanlış davranışlarının, karşı tarafı da aynı şekilde davranmaya iteceğini düşünmelidir.

f - Kötü arkadaş ve içki de insanı kötü yola düşürür. Peygamberimiz'in bir sözünde:

"Kişi, dostunun ve arkadaşının dini ve inancı üzeredir. (Onun gibi inanır ve onun huyunu alır) Her biriniz çok dikkat etsin ve düşünsün, kiminle dostluk ve arkadaşlık ettiğine dikkat etsin..."⁽⁷⁰⁾ buyurmuştur.

Özellikle evliler -kadın olsun, erkek olsun- kötü yola düşmemek için kötülerden uzak durmalılar, daima iyi insanlarla dostluk kurmalılar. Özellikle kadınlar, ara bozucu cahil kadınlarla kaynaşmasınlar. Çünkü onlar olumsuz telkinleriyle, kocalarıyla aralarını açarlar.

İçki ise insana en kötü arkadaştan daha tehlikeli ve onu yanlış yola yöneltmesi bakımından daha etkilidir.

İçkili insan haram- helâl tanımaz. Kötüyü iyiden ayıramaz. Düşünemediği için aklına geleni yapar. Kafasında muhakeme olmadığı için ilerisini düşünemez ve en kötü şeyleri işlemekten çekinmez.

İçki kişinin utanma hâlini de kaldırdığı için, ayıkken yapmaya utandığı birçok çirkin davranışları içkili iken utanmadan rahatlıkla yapar. Çünkü içki insanın aklını da alır. Deli utanır mı? Bunun içindir ki, Allah kullarına içkiyi yasak etmiştir.

Peygamberimiz de bu hususta:

" - *İçki bütün pislik ve kötülüklerin anasıdır*"⁽⁷¹⁾
buyurmuştur.

Evlilik hayatında mutluluğun temelleri

Erkek olsun kadın olsun, fakir olsun zengin olsun, genç ihtiyar evlenebilir. Düşkün de olsa, çaresiz de olsa, yabancı da olsa yardımcı bulur, aracı bulur mutlaka evlenir. Yeter ki, evlenmek istesin.

Evlenmesinde engel bulunan pek az insanın dışında herkes evlenmek ister. Çünkü insanın insanca yaşaması için evlenmesi gereklidir. Bu herkes için kaçınılmaz bir ihtiyaçtır.

Kimileri sessizce evlenirken, kimleri de şatafatlı düğünlerle evlenir ve düğünü dillere destan olur.

Fakat bunca evlilerin içinde gerçek anlamda mutlu bir evlilik hayatı sürdürenler pek azdır. Çünkü mutluluk çok kıymetli olduğu için kendiliğinden gelmez ve kolayca elde edilmez. Parayla da alınmaz. Onu bulmak için aramak, yollarını bulmak ve o yollardan gitmek gerekir. O, elle tutulmaz, gözle görülmez. Ancak şartları bulununca yaşanan bir zevk, bir ferahlıktır. O, evlilere hayat veren öyle bir zevktir ki, hiçbir zevke değişilmez.

Evlilik hayatında mutluluğun temel şartları şunlardır:

- 1 - Sevgi
- 2 - Saygı, anlayış ve şefkat
- 3 - Hoşgörü ve iyimser olmak
- 4 - Feragat etmek ve fedakârlık yapmak

5 - Tutumlu olmak

6 - Birbirinin kıymetini bilmek, birbirini kırmamak ve yıpratmamak

7 - Sabırlı olmak ve daha üstün bir hayata kavuşmaya gayret ederek bulunduğu hâline razı olmak, hâlinden şikayet etmemek

Şimdi bunları biraz açıklayalım:

I- Sevgi

Sevgi, insanı diğer canlılardan ayıran ve onu mutlu kılan olayların başında gelir.

Her insan sevilme ister, özellikle de kadınlar. Onlar kendilerini seveni arar, bulunca da sevinir, güler ve mutlu olurlar. Onu bulamayınca da hiçbir şeyle ferah bulamazlar. Çünkü sevginin yerini hiçbir şey dolduramaz. Çünkü karı-koca arasına sevgiyi Allah koymuş ve birbirlerini sevmelerini o emretmiştir. Allah'ın koyduğu ve olmasını emrettiği şey kalkınca, onun yerini başka ne doldurabilir?.. Bakınız, bu hususta Allahü Tealâ ne demiştir:

"Allah'ın varlığına, kudret ve kuvvetine delillerden biri de, size kendi nefsinizden, kendi cinsinizden eşler yaratmış olmasıdır. Nefsinizi onlarda dindiresiniz, ferahlayasınız ve onlarla huzur bulasınız diye aranızda sevgi ve şefkat koydu. (Birbirinizi sevesiniz ve esîrgeyesiniz diye) düşünen bir millet için bunda gerçekten nice deliller, yararlar ve birçok hakikatlere işaretler vardır." (72)

Peygamberimiz de eşler arasında sevginin gerektiğini ve kudsî yetini bildirerek:

"Bana dünyanızdan üç şey sevdirdi: Güzel koku, kadın ve gözümün nuru namaz" (73) demiş, kadını koku ile namazın arasında söylemekle de kadının, koklanarak onunla ferahlık duyulacağına ve namaz gibi kutsal olduğuna işaret etmiştir.

Bu yüzden kadın deyince akla ilk gelen, sevgidir. Böyle olmaması anormaldir.

Sevginin en çok arandığı yer aile yuvasıdır. Aile fertlerini birbi

rine bağlayan şey sevgidir. Sevgiden mahrum olanlar aileden kopar ve aileye ısınamazlar. Çünkü sevginin yerini dolduran başka bir şey bulamazlar. Sevgiden mahrum olan, mutsuz ve umutsuz yaşar. Bunu da hiç kimse gönül rızası ile kabullenmez, razı olmaz.

Ailedeki sevgi vücuttaki kan gibidir. Onu kendi ailesinde bulamayanlar dışarıda ararlar, en azından kalben koparlar. Aileden kopanlar ise kötülerin ağına düşerler. Demek ki sevgisiz aile, mutlu bir aile olamaz.

Bir erkek karısını çok sevmelidir. Zaten bu, onun evlilik görevidir ve evlilik amaçlarından biridir. Eşleri tarafından sevilen kadınlar da, aynı sevgiyi gösterir ve kocalarından hiçbir şeylerini esirgemezler.

Evlenerek baba evinden kopup koca evine gelen bir kız, önce yeni evini yadırgar ama, geldiği yerde kocasının ve yeni akrabalarının sevgisini bulursa, baba evini ve ayrılık acısını unuttur. Orası kendisine cennet bahçesi olur ve gönlünü eşine bağlar. Eğer beklediği sevgiyi bulamazsa, koca evi kendisine bir kafes hâline gelir. Oradan kurtulmak için çırpınır, yol bulursa kaçar. Bulamazsa kahrından ölür, kedere boğulur. Ne güler ne de yanındakileri güldürür. Böylece zoraki bir evlilik başlar. Böyle sıradan bir evlilik eşleri asla mutlu kılamaz.

Evlenen bir erkeğin de en çok istediği eşini sevmesi ve onun tarafından sevilmesidir. İstedğini bulunca evi mutluluk yuvası olur, eşiyile gönülleri birleşir ve fakir de olsalar samanlıkları seyran olur. Şayet hanımı sevmeyen ve seilmeyen cinsten ise, erkek eşinden kopar, kimileri de sevecek birini -gayri meşru yollarda- arar. Kötü alışkanlıklara müptelâ olur. Bu da evlilere keder, mutsuzluk ve felâket getirir.

Hanımlar şunu bilsinler ki, kendilerinin ve ailelerinin ömür boyu mutlulukları, kocaları tarafından seilmelerine ve onları sevmelerine bağlıdır. Şanslı kadınlar kadınlık sanatını kullanarak, kocaları tarafından seilmeleri için yeni yeni şeyler ve ilginç davranışlar icad ederler. Zaten Allah kadınları yaratırken seilmeye elverişli olarak yaratmıştır. Konuştukça kocalarını duygularını onlara ha

yat vermeleri için seslerini ince ve cazibeli yaratmış, dokundukça haz duyulması için tenlerini duygusal, tüysüz, pürüzsüz, yumuşak ve güzel yaratmış, eşlerine güç ve heyecan verebilmeleri için cinsel duygularını daha güçlü ve daha duyarlı yapmış, kendilerini devamlı genç, daha güzel ve daha ilginç göstermeleri için- erkeklerle haram kılınan- ipek kumaş giymeyi, altın ve pırlantalarla süslenmeyi Allah kadınlara helâl kılmıştır. Çeşitli ziynetlerle süslenerek rengarenk giyinip kocalarına daha çok sevmelerini ibadet yapmışçasına kendilerine ecir ve sevap vesilesi kılmıştır.

Hem müslümanlığın hatta insanlığın şanından biri de sevmek ve sevmektir.

Hz. Peygamber bu hususta bizleri uyararak:

"Mü'min sever ve sevilir. Sevmeyen ve sevilmeyen kimselerde hayır yoktur" ⁽⁷⁴⁾ demiş. Bir hadis de: **"Seven, sevilen ve doğurgan kadınlarla evlenin"** ⁽⁷⁵⁾ buyurmuştur. Kocalarının, kalbini başkalarına kaptırmak istemeyen kadınlar kocalarını çok sevsinler ve onlara kendilerini sevdirecek planlar düşünsünler. Daha açık bir deyimle kadınlık sanatını iyi öğrensinler ve öğrendiklerini uygulasinlar. ⁽⁷⁶⁾

Hanımlarının vücutlarına sahip oldukları gibi, kalblerine de sahip olmak isteyen, onları kendilerine ve eylerine bağlamayı arzu eden erkekler de, hanımlarını çok sevsinler ve onlara sevicecek şekilde davransınlar. Yani erkeklik sanatını bilsinler ve uygulasinlar.

Sevgi çok yönlü ve çeşitlidir. Mesela kişi sevgilisini eliyle, diliyle, yüzüyle, gözüyle ve kalbiyle sever. Bunları biraz açıklayalım:

Dil iki yönlüdür. Acı ve kırıncı konuşmakla karşısındakinin kalbinde derin yara açar. Bunun için demişler ki:

"Dil yaresini andıracak yare bulunmaz."

"Dünyada gönül yaresine çare bulunmaz."

Dil tatlı konuşunca güzel sözlerle kalbi kazanır, gönül alır. Evlileri en çok memnun eden şeylerden biri de eşinin ağzından kendisinin sevildiğini bildiren sözler işitmesidir. Bu gerçeği göz önüne alarak Hz. Peygamber:

"- Sevdiğiniz kimselere; 'seni seviyorum' diye onu sevdiğinizi söyleyin" buyurmuştur.⁽⁷⁷⁾

Bütün insanlar konuşa konuşa tanışır, kaynaşır, sevilir. Dil, kalbdeki sevginin tercümanıdır. Yeter ki, insan dilini kullanmasını bilsin. Tatlı dille insan hem eşinin kalbini kazanır, hem de onun kalbine girer. Onunla selamlaşır ve selamlaşmak ibadet olduğu için birlikte cennete girmelerini sağlar.

El de dil gibi karşısındakini hem üzer ona acı verir hem de okşar, sıvazlar ona neşe ve ferahlık verir.

Kişi sevdiği eşi ile tokalaşır, yorgunluğunu atar, ferahlar. Bu, 9 ayrıca günahlarının affolunması için de bir vesile olur.

Peygamberimiz'in şu hadisinde bildirildiği gibi:

" - Kişi hanımı ile tokalaşınca parmaklarının arasından günahları dökülür..."⁽⁷⁸⁾

Aşk oyunlarında en önemli rolü olan uzuvlardan biri de, el değil midir?

Yüz ve göz de kalbdeki sevgiyi yansıtan birer aynadır. Kişinin eşine bir tatlı tebessümü ve sevimli bir bakışı dünyaya bedeldir, ona hayat verir.

Göz kalbe açılan bir penceredir. Sevgililer gözlerinden birbirinin kalblerini seyrederek. Dilleriyle anlatamadıkları aşk hikâyelerini ve sevgi ifadelerini gözleriyle anlatırlar. Erkeklerin kalbine giden yol gözle başlar, mutfakla devam eder ve yatakta mutlu sona erer.

Dil ve el gibi yüz ve göz de iki yönlüdür; hem iyiye hem de kötüye kullanılabilir. Asık surat, korku ve kuşku veren soğuk bakış, karşısındakini korkutur; kendisini ona düşman eder ve ondan uzaklaştırır. Güleç yüzle ve tatlı bakışla insan eşini kendisine sımsıkı bağlar. Allah'ın da rızasını kazanır. Bu hususta Hz. Peygamber şöyle buyurur:

"Mü'min kardeşim güleç yüzle karşılanan, fakire sadaka vermişcesine sana ecir ve sevap kazandırır."⁽⁷⁹⁾

Başka bir sözünde de:

"Karı-koca birbirlerine sevimli gözlerle bakarlarsa Allah da

onlara rahmet nazarıyla bakar, el sıkışılırsa parmaklarının arasından günahları dökülür."⁽⁸⁰⁾ demiştir. Fakat bakış bir yabancıya olursa ahirette azap vesilesi olur. Hz. Peygamber'in:

"Kim bir yabancı kadına kem gözle bakarsa ahirette gözlerine eritilmiş kurşun akıtılır" ⁽⁸¹⁾ dediği gibi.

Hanımlar evlerinde güzel görünmeleri ve ilgi çekici hareketleriyle kocalarının bakışını ve gülüşünü kendilerine çekmeliler. Bunu yapmazlarsa kocalarını yabancı kadınların sevdalı baygın bakışlarına terketmiş olurlar.

Şayet sevgi kalbe inmemiş yani gönülden gelmiyorsa gösteriş ve aldatmacadır. Gerçek sevgi kalpten kalbe yol bulur, sevenle sevilenin kalpleri birbiriyle kaynaşır. Eşler birbirlerini bu sevgi ile sevmeliler. Evlilik hayatının mutluluk anahtarı budur.

Herkes sevdiğini iddia eder ama, içten seven pek azdır. Neden mi? Çünkü birçoklarında sevginin belirtileri yoktur. Sadece dillerde yaldızlı sözler ve yapmacık hareketler vardır. Bu da sevildiğini sananları aldatmaktan ileri geçmez. Bu tür sevgi, ne sevene mutluluk getirir, ne de sevilene.

Gerçek sevginin belirtileri şunlardır:

a - Kişi sevdiğini incitmez. Evli bir kimse eşine üzücü hareketlerde bulunuyorsa ve onu sebepsiz yere incitiyorsa, sevmiyor demektir. Çünkü sevgili sevenin canıdır. İnsan canını nasıl incitir? Ona nasıl kıyar?

b - Kişi sevdiği ile güzel geçinir ve geçimsizliğe meydan vermez. Zaten erkeklerin hanımları ile güzel geçinmeleri onlara Allah'ın kesin emridir. Şu âyetle bildirildiği gibi:

"Ey iman edenler! Hanımlarınız ile iyi geçinin. Sizin hoşlanmadığınız taraf olursa, Allah'ın sizin için bir hayır takdir etmiş olacağını düşünün." ⁽⁸²⁾

Hız. Peygamber de:

"Kadınlara iyiyi ve doğruyu tavsiye edin, anlatın. Onlarla hoş geçinin" buyurmuştur. ⁽⁸³⁾

Her şey karşılıklıdır. Genellikle beyi hanımıyla iyi geçirirse hanımı da onunla iyi geçirir. Bu kurala uymayan kadınlar istisna kabilindendir. İstisnalar kuralları bozmaz.

Sevmek önce büyükten başlar. Ailede büyük evin erkeği olduğuna göre, daima iyilik, sevgi ve iltifat önce erkekten başlamalıdır. Kadın da sevilmesini bilmeli, kocasının dikkat ve iltifatını çekecek güzel davranışlarda bulunmalıdır. Sevenler sevdiklerinin her kusurunu ve olur olmaz kusurlarını yüzüne vurmamalılar, daha çok affedici olmalıdırlar.

Sevgi iyi geçinmeyi gerektirir. Geçinemiyorlarsa, birbirlerini sevmiyorlar demektir. Zaten eşler menfaatleri ve güzel yaşamaları için mutlaka iyi geçinmek zorundadırlar. Bunun da kolayı anlaşmazlık yollarını tıkamaktır.⁽⁸⁴⁾

c - Seven sevdiğine itaat eder, onun istek ve arzularına saygılı olur. Ailede erkek hanımının ihtiyaçlarını bilmeli, arzu ve isteklerini onlar istemeden yerine getirmeye çalışmalıdır. Kadın da kocasına itaat etmeli, meşru ve makul isteklerini itiraz etmeden yerine getirmelidir.

Allah iyi kadınları şöyle tanımlar:

".. İyi kadınlar, itaatkâr olanlar, kocalarına ait nesneleri ve Allah'ın korumasını emrettiği şeyleri kocalarının bulunmadığı zamanlarda da koruyanlardır."⁽⁸⁵⁾

Erkek hanımının isteklerini önemsemiyor, kadın da kocasına itaat etmiyorsa, birbirlerini sevmiyorlar demektir. Böyle bir ailede ne huzur olur ne de mutluluk.

d - Gerçek sevginin belirtilerinden biri de, ayrı kaldıklarında eşlerin birbirlerini unutmamalarıdır. Bu gibi hâllerde eşler birbirlerini unutmuyor ve sevgileri de azalmıyorsa, gerçekten seviştikleri ortaya çıkar. Ayrı kaldıklarında birbirlerini unutuyorlarsa sevgiler yok demektir. Eğer birbirlerini unutmadıktan başka sevgileri ayrılık hâlinde daha da artıyorsa bu gerçekten takdir edilecek bir durumdur:

"Nar-ı hicran ateş-i suzandır."

Yani kişinin sevgilisinden uzak kalması ateşten daha yakıcıdır.

e - Sevginin bir belirtisi de sevdiği eşine yardımcı olmasıdır. Er

kek daha güçlü, daha dayanıklı ve eşini daha çok sevmesi gerektiği için, hanımının işlerinde ona yardımcı olmalıdır. Hz. Peygamber de böyle yapıyordu. Resûlullah'ın hanımlarına:

" - Resûlullah evde ne yapardı?" diye sorulduğunda:

" - Resûlulah (s.a.v) evde ibadet etmediği zamanlarda bize yardım ederdi. Bazan evi süpürür, elbiselerinin yırtılan yerlerini yamar, ayakkabısında sökük varsa dikerdi"⁽⁸⁶⁾ diye cevap vermişlerdi.

O zamanlarda hanımların yapması gereken ev işleri günümüze göre çok daha azdı. Çünkü o devrin yemekleri sade, giyimleri sade, hayat tarzları sade idi. Günde iki öğün yemek yenir, bu da tek çeşit yemek olup bir kaptan yenirdi. Bazan günler geçer de bir kere ocak yakmazlardı. Çamaşır işi günümüzde olduğu gibi çok ve yorucu değildi. Çünkü tek bir entari giyiyorlardı, o da çabuk kirlenmezdi. Zira hava çok temizdi. Üstelik bugünkü gibi ütü de yoktu. O devirde evlerde birden fazla kadın olduğu gibi ayrıca hizmetçi ve cariyeler de bulunuyordu.

Hz. Peygamber ev işlerini hanımları ile paylaşınca onların işleri daha da azalıyordu. Hâlbuki Peygamberimizin işleri o kadar çoktu ki... Koca bir dinin Peygamberi, İslâm Devletinin kurucusu ve başkam olduğu için bütün bunların yükü O'nun omuzlarında idi.

Her an Kur'an'dan âyet getirmesi muhtemel olan Cebail'i beklemek, gelen âyetleri zihinde tutmak ve onları yazdırmak, ashabına öğretmek birbiri ardına devam eden savaşları başkomutan olarak idare etmek, müslüman olmak için gelen Araplarla ve yabancı elçilerle ilgilenmek... ve bütün bunlardan sonra en fazla ibadet yapanın da Resûlullah olduğunu unutmamalıyız. Bu kadar işlerin arasında bir de hanımlarına yardım etmesi Resûlullah'ın onları ne kadar sevdiğini göstermekte ve bu hususta da bizlere örnek olmaktadır. Peygamberimizi seviyor ve ona inanıyorsak, mutlaka O'nun yolundan yürümeliyiz.

Düşünmeli ki, o zamanlar erkeklerin çoğunun -çeşitli nedenlerle- birden fazla hanımı oluyordu. Bunlar aralarında ev işlerini paylaşıyorlardı. Günümüzde ise bütün ağırlık tek bir kadının üzerinde-

dir. Ev işleri de alabildiğine çoktur. Böylece kadının, kocasının yardımına daha çok ihtiyacı vardır. Hele kadın bir de çalışmak zorunda ise... Hele çocukların bakımı?

Allah'û Tealâ bütün davranışlarımızda Resûlullah'ı örnek almamızı emretmiyor mu?

"Andolsun ki Allah'ın rızasını, ahiret gününde mağfiretini isteyenler ve Allah'ı çok çok zikredip hatırlayanlar için, Allah'ın peygamberinin tutum ve davranışlarında güzel bir örnek vardır. (Ona uymamız gerekir)."⁽⁸⁷⁾

İşte ev işlerinde hanımlara yardım etmek hususunda müslümanlara en güzel örnek Hz. Peygamberdir. O'na inanıyor ve O'nu seviyorsak mutlaka O'na uymamız gerekmez mi?

f - Kişinin eşini sevdiğinin bir alameti de onun üzüntüsüyle tasalanıp, neşesiyle sevinmesidir. Eğer eşinin kederiyle üzülüyor, sevinciyle gülüyorsa, sonra da derdine derman olarak kederini dağıtıyorsa, onu gerçekten seviyor demektir.

2 - Saygı, anlayış ve şefkat

Aileye mutluluk getiren şartlardan biri de karşılıklı saygı, anlayış ve şefkattir.

Karı-koca ve diğer aile fertleri birbirine ne denli saygılı olurlarsa, ne kadar anlayış gösterirlerse ve ne derece şefkatli olurlarsa o denli birbirleriyle kaynaşır, huzurlu olur ve mutlu günler yaşarlar.

Genellikle büyüklerden küçüklere sevgi, küçüklerden de büyüklere saygı beklenir. Herkes kendisinden beklenileni yaparsa görevini yapmış olur. Görevini yapan ailede huzursuzluk olmaz. Birbirlerini incitmeden şen ve esen yaşarlar.

3 - Hoşgörülü ve iyimser olmak

Hoşgörülü ve iyimser olanlar, hem kendilerini hem de çevresindekilerini mutlu ederler. Herşeyin kötü yanını görenler ve karamsar olanlar sıkıntıdan kurtulamazlar ve yanlarındakileri de sıkarlar. Böyle oldukları sürece mutsuzdurlar.

Karı-koca birbirlerinin eksik yanını aramamalıdır. Kırıcı bir davranış olsa bile hoş görmeliler. Her şeyi iyiye yorumlar ve birbirlerinin iyi yönlerini görür, davranışlarını hoş karşılarırsa hoş geçinirler ve evlilikleri sıkıcı olmaz. Kendileri de ferahlar, etrafındakileri de ferahlatırlar.

4- Feragat etmek ve fedakârlık yapmak

Bir arada yaşamak zorunda olan insanların güzel geçinebilmeleri ve mutlu olmaları için mutlaka karşılıklı fedakârlık yapmaları lazımdır. Eğer sözkonusu olan kişiler karı-koca iseler bu fedakârlığın daha da fazla olması icab eder. Eşler gerektiği zaman hakından bile feragat etmesini bilmelidirler. O zaman geçim kolaylaşır ve yaşamak tatlı olur. Peygamberimiz:

"Hediyelerin ki sevişesiniz"⁽⁸⁸⁾ buyuruyor.

Hediyeleşmek, birbirine birşeyler vermekle olduğu gibi, zaman zaman bazı haklarından vazgeçmekle de olabilir. Feragatin anlamı da budur.

Eşler birbirlerinden beklediklerini bulamayınca hemen kızmamalıdır. "Bunda bir hayır vardır" diye karşısındakinin gönlünü hoş tutmalıdır ki, fedakârlığın mânâsı yerine gelsin.

Hanımının doğumu, hastalığı ve herhangi bir sıkıntılı zamanında kocasının ona gerektiği gibi yardımcı olması, onunla ilgilenmesi, yardımcısı yoksa ev işlerini severek üstlenmesi fedakârlıktır.

Kocasının sıkıntılı, darlık, hastalık ve felaket zamanlarında şikayet etmeden bütün sıkıntılarına katlanması ve ona yardımcı olmaya çalışması da, kadının kocasına karşı fedakâr ve vefalı olduğunu gösterir. Ailede mutluluk, ancak karşılıklı fedakârlıkla olur.

5- Tutumlu olmak

Tüketimde tutumluluk ve kanaat, geçimin yansıdır. Erkeğin işinde başarılı olması aileye mutluluk getirir. Bunun da gerçekleşmesi, hanımının uyumlu oluşuna ve tutumluluğuna bağlıdır. Hz. Peygamber:

"Kanaat (yani savurgan olmamak) bitmeyen bir hazinedir" buyurmuştur.⁽⁸⁹⁾

Allahû Tealâ da:

"Savurganlar şeytanların kardeşleridir"⁽⁹⁰⁾ buyurmuştur.

Gerektiği yerlere yeterince harcamak kanaat, her şeyi yerinde ve zamanında kullanmak tutumluluktur. Lüzumundan fazla ve anlamsız yerlere harcamak israftır. İsrafı (savurganlığı) ise Allah aşağıdaki âyette bidirildiği gibi yasaklamıştır:

"Her namazda ziynetinizi takının (yani tertemiz güzel elbiselerinizi giyinin) yiyin, için fakat israf etmeyin. Allah israf edenleri asla sevmez"⁽⁹¹⁾

"Ayağını yorganına göre uzat" derler. Aile bireyleri de - özellikle kadınlar- sıkıntıya düşmemeleri için, giderlerini gelirlerine göre ayarlamalıdır. Yersiz ve zamansız harcamalardan kaçınmalı, her zaman ve her şeyde dikkatli ve tutumlu olmalı. Zira aile mutluluğunun bir yolu da tutumlu olmaktır. Evin erkeği de gelirini giderine göre ayarlamalı, kazanç yollarını ona göre planlamalıdır. Şayet fakirse en kısa zamanda fakirlikten kurtulmalı, kendi çabasıyla kurtulamıyorsa, hâli vakti iyi olanlar tarafından kurtarılmalıdır. (Bkz. Mutluluk Yolları Hayat Kitabı 1, Bölüm 3 s. 199) Bu, dinimizin emri, insanlığın icabıdır.

Hanımım, "Olanla idare et" diye onu darlıkta yaşamaya zorlamamalı, eve gerekli olanları almalı veya alma yolunu bulmalıdır. Yoksa erkekliğin anlamı kalmaz.

6- Birbirinin kıymetini bilmek, birbirini kırmamak ve yıpratmamak

Evli çiftlerin ömür boyu mutlu olmaları için gerekli şartlardan biri de, birbirlerini yıpratmamalarıdır. Çünkü ömürlerinin sonuna kadar bir arada yaşamak zorundadırlar. Birinin yıpranmasıyla ailenin bütün yükü diğerinin üzerine kalır.

Önce şunu hatırlayalım ki, insanın ömrünün sonuna kadar arkadaşı, en yakını, yardımına en çok muhtaç olduğu ve her zaman yar-

dımına koşanı, en çok yaşamasını isteyen ve karşılıklı olarak ihtiyaç duyacağı kimse eşidir. Eşinin yıpranması ve hastalanması bütün ailenin huzurunu bozar. En çok da kendisi tedirgin olur. Yıpranan eşin huzursuzluğu daha çok diğerini huzursuz ve tedirgin eder. İnsanların çoğu kendilerine ait olan her şeyi çok dikkatli kullanır ve korur. Eskiyip yıpranmamasına özen gösterirler. Fakat ne gariptir ki, bir yastığa baş koyduğu hayat arkadaşına daha çok özen göstermesi gerektiği hâlde, onu hiç önemsemez, üzer ve gereksiz yere yorar, hasta eder. Bundan sonra da birçok masraflar yaparak ve zahmetlere katlanarak onun tedavisine koşar, bu uğurda nice zahmetlere katlanırlar. Hâlbuki eşler daha önceden dikkatli olsalar, hayatlarını ve aile düzenlerini iyi ayarlasalar, bu zahmetleri çekmeden ömürlerinin sonuna kadar huzur içinde mutlu yaşarlardı.

7 - Sabırlı olmak

Yüce Allah'ın, Kur'an-ı Kerim'in 102 âyetinde sabırdan söz etmesi, bunların 23 âyetinde sabretmeyi emretmesi sabrın önemini gösterir.

Sabır nedir?

Sabır acılara, üzücü hâllere ve olaylara şikayetlenmeden katlanma, sıkıntılara göğüs germek, zorluklara ve yükümlülüklerle seve seve katlanmaktır. Hz. Muhammed (s.a.v) de:

"Sabır sıkıntılardan kurtulup ferahlamanın anahtarıdır" der.

Aynı zamanda sabır; başarının, hedefe ulaşmanın ve arzulara kavuşmanın da anahtarıdır.

"Sabreden derviş muradına ermiş." "Sabırla koruk helva, dut yaprağı atlas olur."

Sabırsızlar, üzücü olaylar karşısında kedere boğulurken, iş hayatında engellere takılınca, çaresiz kalırken, sabredenler; "başımıza, gelenlerde Allah'ın bir hikmeti var" diye üzüntülerini dağıtır, huzura kavuşurlar. Zorluklara dayanır, engelleri aşar, başarıya ulaşırlar.

Özellikle evlilik hayatında sabır daha önemlidir. Çünkü sabır eşleri cefaya alıştırır, safaya kavuşturur. Hoşgörülü olmalarını sağlar.

Birbirlerinin kusurlarına bakmazlar. Baksalar da kusur göremezler. Çünkü sabır onları gördükleri ve karşılaştıkları her şeyin güzel yanını görmeye alıştıır. Başkalarını üzen, hatta bunalıma girdiren olayları, sabır sayesinde kendilerini ferahlatır, azimlerini artırır, iradelerini kuvvetlendirir. Dimdik ayakta durur, hadiselerin silindiri altında ezilmezler. Çünkü inandıkları ve onlar gibi sevdikleri Allah onlara: *"Sabret, Allah'a dayan. Çünkü sabır, ancak Allah'ın yardımıyla mümkün olur. İnsanlardan gördüğü eza cefalara, üzücü olaylara üzülmeye. Endişeye ve paniğe kapılma. (Onlara uyup da Allah'ı gücendirici bir şey yapma. Kötülüklerine iyilik yap. Çünkü Allah kötülüklerden korunanlarla ve iyilik yapanlarla beraberdir."*⁽⁹²⁾ buyurur. Allah'ın seninle beraber olması, sabretmeye ve sıkıntılara katlanmaya değmez mi!...

İşte evlilik hayatında eşler ve aile bireyleri mutluluğu yakalayıp huzur içinde yaşamaları için sabırlı olmalılar. Birbirlerini üzmemeliler. Olur olmaz üzücü olaylar karşısında da paniğe kapılarak, huzursuzluğa meydan vermemeliler. Olayları normal karşılayarak hoşgörülü olmalılar. Birbirlerinin kusurlarını affetmeliler ki, Allah da kendilerinin kusurunu affetsin.

Eşler birbirini yıpratmamak için şunlara riayet etmeliler

- a - Birbirlerinin kıymetini bilmeliler.
  - b - Birbirlerini üzmemeliler.
  - c - Birbirlerini aşırı yormamalılar.
  - d - Birbirlerini bakımsız bırakmamalılar.
  - e - Hâlden anlamalılar.
  - f - Sadece kendilerini düşünmemeliler.
  - g - Birbirlerini korumalılar.
  - h - Bilgili olmalılar.
- Bunları biraz açalım.

a - Evlenirken, Allah herkesi kıymetini bilene düşürsün. Aşağıdaki âyetle de bildirildiği gibi, Allah'ın yarattığı varlıkların içinde en kıymetlisi insandır:

"Âdemoğullarını (insanları) en üstün ve en şerefli kıldık."⁽⁹³⁾

Yaradılıştan bu kadar şerefli olan insan çoğu zaman ya kendi kendinin kıymetini bilmez, hayatını boş yere heder eder, ya da kıymetini bilmeyenin yanına düşer hayatı zehir olur. Her iki durumda da mutsuz olur. Çoğu zaman da bu mutsuzluğun kurbanı kadınlar olur. Bunun da sebebi, kadınların genellikle bilgisiz oluşu, hakkını aramayışı, zayıf oluşu, birçok yerlerde kadına baskının gelenek hâline gelmiş oluşu vs. dir.

Bütün bunlar kıymeti bilinmeyen kadının çabuk yıpranmasına sebep olur. Bunun neticesi hem kendisinin, hem de kocasının mutsuz olmasıdır. Bu söylediklerimizi düşünerek evli çiftler birbirlerinin kıymetini bilmeliler. Kendi menfaatleri de bunu gerektirir. Evinde huzuru, işinde başarısı ve iki cihanda saadeti, eşinin kıymetini bilerek onu mutlu kılmasına bağlıdır.

b - Hiçbir şey insanları üzüntü kadar yıpratmaz. Hele kadınlar üzüntüye hiç dayanamazlar. Hemen yenilir, hasta olurlar. Aileden birinin üzülmeye öbürlerini de huzursuz eder.

Üzüntü birçok ruhsal hastalıklara yol açar. Hatta onarılması güç olan fiziksel hastalıklara bile sebep olur.⁽⁹⁴⁾ Üzüntüden gelen hastalık ya kalıcı, ya da öldürücü olur.

Eşinin rahatsız olması öbürünü daha çok etkiler ve onu kedere boğar. Hem kendilerini hem de aile bütçesini sıkıntıya sokar.

Evli çiftler bütün bunları gözönüne alarak hiçbir şeye üzülmemeliler ve birbirlerini üzmemeye özen göstermeliler. Zaten dinî inançları kuvvetli olan, ne bir şeye üzülmeye ne de karşısındakini üzer. Çünkü Allah şu âyetlerle üzülmeyi yasaklamıştır:

"Üzülme, çünkü Allah bizimledir"⁽⁹⁵⁾

"Ey inananlar, gevşemeyin ve üzülmeyin..."⁽⁹⁶⁾

c- Eşler birbirlerini yormamalı ve ilişkilerinde birbirlerine karşı

nazik olmalılar. Günlük işlerinde de, yorulmadan çalışmaya alışmalılar. Bu da işini severek yapmak ve düzenli çalışmakla olabilir.

Aşırı yorgunluk insanı tez yıpratır ve erken ihtiyarlatır. Eşler işlerini severek yapmalılar. Zira istemeyerek yenen yemek sağlığı bozduğu gibi, istemeyerek yapılan iş de insanı bıktırır ve onu çabuk yorar. Bıkmadan ve yorulmadan çalışabilmesi için kişinin, yaptığı bütün işleri kendisine sevdirmesi lâzımdır. Severek yapılan iş insanı yormaz.

d - Genellikle birçok ailelerde kadınlar bakımsız bırakılıyor. Erkekler her bakımdan hür yaşarken kadınlar anlamsız baskılar altında eziliyor. Buna Allah razı olmadığı gibi insanlığa da yakışmaz.

Giyinmesinde, beslenmesinde, eğlenmesinde ve turistik gezilerde kadınlar ihmal edilmemeli, onlar da insan haklarından layıkıyla yararlanmalıdırlar. Çünkü onlar da insandırlar.

Kadınlar önemsenmez ve bakımsız bırakılırsa içleri geçer ve çabuk çökerler. Bu da kocaları için yıkım olur. Hz. Peygamber bütün bunları gözönüne alarak:

"Hanımının da sende hakkı var..."⁽⁹⁷⁾ buyurmuş ve kadınların bakımsız bırakılmamasını bizlere hatırlatmıştır. Allahû Tealâ da: *"Hanımınızı kendinizden önce düşünün..."⁽⁹⁸⁾* buyurmuştur.

e - Erkek hanımını, kadın da erkeğini yapamayacağı, hatta zorlanacağı bir işe zorlamamalıdır. Özellikle sayılı günlerinde hanımını üzmemeye ve yormamaya özen göstermeli ve ona yardımcı olmalıdır. Kadın da kocasının hâlinden ve dilinden anlamalı, ondan istek ve arzularında aşırıya kaçmamalıdır.

f - İnsan bekârken daha ziyade kendini düşünür ve kendi zevkine göre yaşar. Bu da normal görülür. Fakat evlenince durum değişir. Artık en az kendini düşündüğü kadar düşünmesi gereken bir eşi vardır. Onun durumunu, zevk ve arzularını da düşünmesi gerekir. Yoksa eşini sevmiş olamaz ve onun tarafından sevilemez. Hâlbuki evlilerin saadeti karşılıklı sevgi ve saygıya bağlıdır. Onun için evliler sadece kendilerini düşünmemeliler; giyimlerinde, beslenmelerinde dinlenmelerinde, bütün tutum ve davranışlarında eşlerini de

düşünmeliler. Çünkü evliler eşlerinden bunu beklerler. Bu ilgiyi bulunca eşine sınıksız sarılır ve ondan hoşnut olurlar. Bu da mutluluklarına yol açar. Eşinden beklediği ilgiyi bulamayınca hayal kırıklığına uğrar, çabuk yıpranır ve eşine gücenir. Çünkü insan umduğına küser. Onun için, Allah bu hususta:

"... Hanımınızı kendinizden önce düşünün..."
buyurmuştur.

Eşinden ilgi görmeyen kişi, ilgiyi yabancılarda arar ve kalbini başkalarına kaptırır. Bu kötü düşüncesini frenleyici asaleti, imânı ve Allah'ın azabından korkusu varsa, en azından eşinden soğur, ona olan güveni sarsılır ve sevgisi azalır. Bu da mutsuzluklarına sebep olur.

g - Evli çiftler birbirlerini korumalıdır. Kadın erkeğine daha güzel ve çekici görünmek ve onu yabancılardan koruyabilmek için temizliğine, giyim ve makyajına özen göstermeli, gönülden gelen tertemiz sevgisi ve etkileyici cıveleriyle eşinin kalbine girmeli, onu kendisine bağlamalıdır. Böyle yapmakla kocasını erkek avcısı hayat kadınlarının ağına düşmekten korumuş olur ve gerçek anlamda ona sahip olur.

Erkek de hanımını gözü gibi esirgemeli, onu huzursuz edici herşeyden, sağlığını zedeleyici hâllerden ve azaba götürücü davranışlardan korumalı, yorucu işlerde ona yardımcı olmalıdır. Allah bu hususta erkeklere şöyle seslenir:

"Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten ve azaba götürücü hâllerden koruyunuz."⁽⁹⁹⁾

Evin erkeğı huzuru evinde aramalı, gözü dışarda, gönlü başkalarında olmamalı.

h - Eşler birbirlerini yıpratmadan yaşayabilmeleri için her bakımdan ve özellikle aile yaşantısı bakımından bilgili olmalı ve bunları da pratik hayatta uygulamalıdır. Saadetin anahtarı bilgi ve bu bilgileri uygulamaktır. Mutsuzluğun da baş sebebi bilgisizliktir. Birçok ailede anlaşmazlığın ve huzursuzluğun temelinde bilgisizlik veya bildiklerini yaşamamak yatar. Onun için Allahû Tealâ:

"Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"⁽¹⁰⁰⁾ buyurmuştur.

Bilenler başarılı, bilmeyenler başarısızdır. Aile idaresini ve güzel geçinme yollarını bilenler mutlu, bilmeyenler mutsuzdurlar.

Devlet idaresi çok zordur. Ancak gerçek anlamda mutlu bir aile idaresi daha da zordur. Ustalıkla devletlerini idare eden bazı devlet adamları, aile idaresi bakımından başarısız olmuşlar, bu yüzden de mutsuz yaşamışlardır.

Aile hayatında erkeğin bilmesi gereken şeyler var, kadının bilmesi gereken şeyler var, erkek ve kadının müştereken bilmek zorunda oldukları şeyler var. Bütün bunları bu kitapçıkta özetledik, okuyan bulur. Bunları yaşayınca da mutlu olur. Zira bunlar yaşanmış, denenmiş, olumlu sonuç alınmış ve kitaba öyle yazılmıştır.

Erkek şefkatli, uyumlu, iyi bir idareci, çalışkan, dinamik ve becerikli olmalı, ekmeğini taştan çıkarabilmeli, meşru ve kanunî yollardan giderinden fazla para kazanmasını bilmelidir.⁽¹⁰¹⁾

Erkek ve kadın cömert fakat tutumlu olmalılar, ne cimri olmalı, ne de savurgan olmalıdırlar.

Gerek erkek, gerek kadın alım satımda, usta olmalı, yiyecek, giyecek ve kullanılacak eşyalarını alırken en iyilerini, ucuz fiyata alabilmelidirler.

Hanımlar, kimi kadınlar gibi şöhret düşkünü olmamalılar. Mesela bir şey alırken, Beyoğlu'ndan, Osmanbey'den ve ya Kadıköy'den aldım, diye övünmemeliler. Bunu parası çok, akli az olanlar yapar. Hâlbuki, aynı malı en ucuz yerden alabildim, diye övünmeliler. Zira bunu herkes yapamaz ancak kocasının kesesini düşünen akıllı ve usta kadınlar yapabilirler.

Erkek daima güler yüzlü, dost bakışlı ve tatlı dilli olmalı, bütün davranışları dostça, yapıcı ve karşısındakinin kalbini hoşnut edici olmalıdır. Böylelerini herkes sever. Allah da onlardan hoşnut olur.

B Ö L Ü M 4

Kadınlık sanatı

Kadınlık sanatı

Kadın, kadınlık sanatını iyi bilmelidir. Yani:

a - Evinde

b - Mutfakta

c - Yatakta

d - Giyinmede ve süslenmede neler yapacağını bilmelidir.

Kadınlar ailede ve aile idaresinde kocalarının olduğu zamanlarda onların yardımcısı, olmadıkları zamanlarda ise, idareci ve aile başkanlarıdır. O hâlde yerlerini ve mevkilerini bilsinler, kendilerini ona göre hazırlasınlar.

Her kadın evinde ve özellikle kocasının yanında güler yüzlü, tatlı dilli ve kibar olmalıdır. Her işini vaktinde yapmalı, her şeyi yerli yerine koymalı, özellikle temizliğe çok dikkat etmelidir. Aile bireylerinin sağlıklı oluşu evdeki hanımın temizliğine bağlıdır. Kullanacağı eşya ve gereçleri karanlıkta bile kolayca bulabilmeli ve yerine koyabilmelidir. Bir iş yaparken elini çabukluğa alıştırmalı, uyuşuk ve ağır olmamalıdır.

Mutfak sanatını yani aşçılığı iyi bilmelidir. Her yemek nasıl pişirilir, nasıl lezzetli ve besleyici olur, bütün bunları küçük yaşlardan itibaren öğrenmelidir.⁽¹⁰²⁾ Bu hususlarda ana-baba ve eğitimcilere büyük görev düşmektedir. Özellikle her işi vaktinde yapmayı bütün çocukların ve bütün insanların uygulamalı olarak öğrenmeleri gerekir.

Her işi vaktinde yapmak her şeyde başarının anahtarıdır. İşini ertelemek zihni meşgul eder, düzensizliğe sebep olur. İşler birikince insanı yıldırır. Bunun gibi daha nice zararları vardır. Bunun için Peygamberimiz:

"İşlerini erteleyenler helak olmuşlardır" buyurmuştur.

Giyinme ve süslenme

Her kadın giyinmesini ve süslenmesini iyi bilmelidir. Fakat kadının giyinmesi ve süslenmesi yabancı erkeklere daha güzel görünmek için değil, kocasına daha cazip görünmek, kadınlara güzel örnek olmak ve kendi zevki için olmalıdır. Kimi kadınlar gibi yüzüne gözüne rengarenk boya sürerek suratını maymuna döndürmemelidir. Bunu cahiller, görgüsüzler ve sonradan görmüşler yapar. Başkalarından gördüğünü yapmamalı, kendisine yakışanı yapmalı, yaptığını da kendisine yakıştırmalıdır. Hem de yapılan makyaj herhangi bir hastalığa sebep olmamalıdır. Mesela, tırnaklara sürülen ojenin sinir ve böbrek hastalıklarına yol açması, kokusunun da beyine zarar vermesi ve kimi saç boyasının saçı zarar vermesi gibi..

En güzel makyaj, makyaj olduğu bilinmeyen makyajdır. Usta kadın modanın ve çevrenin etkisiyle veya bilgisizliğin kurbanı olarak, Allah'ın yarattığı güzel simayı makyaj yapacağım diye rastgele boyamaz. Hem süslenir, hem de hafif ve sade bir makyajla süslü olduğunu karşıya farketmez. Böylece doğal güzelliğine güzellik katarak kendisini eşine daha çekici gösterir ve daha çok sevdirebilir. Üstelik eşini yabancı kadınların ağına düşmekten kurtarır. Eşi tarafından sevilmesi, Allah'ın rızasını kazanmasına ve ahirette cennete girmesine vesile olur.

Her kadın giyimine özen göstermelidir. Kadınlık sanatının bir bölümü de az masrafla şık giyinmesini bilmek ve giydiğini kendisine yakıştırmaktır.

Ailede mutluluğun yarısı kadından, yarısı erkekten kaynaklanır. Ailesini ve yuvasını mutlu kılmak isteyen kadın, kadınlık sanatını iyi bilmelidir.

a- Güzelliğin yarısı ten, yarısı kıyafettir

Ten, vücudun doğal yapısıdır. Kıyafet, kadının vücudunu örten, kendisine yakışan, saygıdeğerliğini arttıran ve güzelliğine güzellik katan elbiseleri ve kendisine yakışan sade makyajıdır.

Bütün canlıların içinde Allah'ın en güzel yarattığı varlık kadın-

dır. Kadın olmasaydı Âdem cennette bile huzur bulamazdı ve insanlık da olmazdı.

Kadın olmasaydı, ne aşk olurdu ne de aşık olunurdu. Şairlerin ilham kaynağı olan kadın olmasaydı; ne şarkı olurdu, ne türkü, ne beste olurdu ne de musiki.

Kadının kadınlığını tamamlayan cazibesini artıran, güzelliğine güzellik katan, üzerine yakıştırdığı elbisesidir.

Bizi ve giydiklerimizi yaratan Allah bu hususta şöyle buyurmuştur: *"Ey insanlar size avret mahallinizi (mahrem yerlerinizi) örten ve sizi süsleyen elbise yar-attık."*(103) Bu âyetten ilham alarak deriz ki:

b- Elbisede üç özellik aranır

- 1 - Örtülmesi gereken yerleri kapatması
- 2 -Soğuktan ve sıcaktan koruyucu olması
- 3 - Giyene yakışması ve onu saygıya layık göstermesidir.

Örtülmesi gereken yerler, yerine ve kadının durumuna göre değişir. Her kadın ve buluş çağına giren her kız, sokakta yüzünün, ellerinin ve ayaklarının dışında bütün vücudunu örtmekle yükümlüdür. Bu hem Allah'ın emridir, hem kendilerinin yararına, hem de toplum düzeninin yararınadır. Bu, Allah'ın emri olduğu gibi sorumluluktan kurtulup cennette Allah'ın onlar için yarattığı altın ve ipekten ipliklerle Allah'ın kudret eliyle dokunmuş, yetmiş katından tenlerini gösteren nadide elbiselere giyinmeleri için de güzel bir vesiledir, yatırımdır.

Allah'ın bizim hiçbir şeyimize ihtiyacı yoktur. Bize ne emretmişse yararımız içindir. Neyi de yasaklamışsa zararından korunmamız içindir. Her şeyde olduğu gibi, giyim hususunda da Allah'ın emrine uymamız en doğru yoldur. Bir emrin yapılmasında nice yararlar vardır.

c- Hanım kardeşlerimin şu öğüdüme dikkatle kulak vermelerini bilhassa rica ederim:

Kocalarınızın sizden soğumamasını, başka kadınların ağına düşmemelerini ve gönüllerini yabancılara kaptırmamalarını istiyorsanız ve ömür boyu mutlu olmak arzusunda iseniz, kendinize iyi ba

kın. Evinizde şık giyinin ve kocanıza daima daha güzel görünmeye çalışın. Dışarı çıkarken de, Allah'ın emrettiği gibi kapanın. Böyle yapmakla hem kendi yuvanızı, hem başka aileleri mesut etmiş olursunuz, hem de Allah'ın rızasını kazanırsınız.

Birçok ailede karı-koca arasındaki geçimsizliklerin ve gün geçtikçe çoğalan boşanmaların sebeplerinin başında hanımların evde kendilerini ihmal etmesi, dışarı çıkarken süslenip açık çıkmaları gelir. Bunu biraz daha açıklayalım:

Yasak ilişkiler

Erkek ve kadının birbirinden etkilenmesi ve birbirine meyletmesi yaradılıştaki var olan bir duygudur. Karşılıklı sevgi de bu karşılıklı alâkanın bir sonucudur. Fakat bu hususta ne erkek, ne de kadın tamamen serbest bırakılmamış; Allahû Tealâ, kanun, örf ve âdetler bu alakayı sınırlamış ve demiştir ki:

Ancak nikâh akdi ile (evlenmekle) birbirine bağlanan eşler birbirine gönül bağlar, ömür boyu birbiriyle sevişerek yaşarlar. Eşlerden hiçbirisi nikâhı olmayan yabancılarla asla ilişki kuramaz, onlara gönül bağlayamaz. Aksi hâlde hem Allah'ın, hem kanunun, hem de toplumun nazarında suçlu olarak cezalanır.

Fakat bütün dünya var gücüyle çalıştığı hâlde yasak ilişkilerin önüne geçilemiyor. Nice ailelerde gül gibi yüzler soluyor, yuvalar yıkılıyor, masum yavrular analı babalı öksüz kalıyor ve saadetin yerini mutsuzluk alıyor. İnsanlar bu hazin bedbahtlığı bir türlü önleyemiyorlar. Önlemleri de mümkün değildir, zira ateşle barutu bir arada yaşatmak istiyorlar. Bu da imkânsızdır.

Allah'ın emirleri

Hâlbuki, Allahû Tealâ kullarına bu büyük tehlikeden korunma yollarını şu üç âyette özetlemiştir:

"Ya (Muhammed), Mü'min erkeklere söyle gözlerini nâmahremlerden sakınsınlar. (Yabancı kadınlara kem gözle bakmasınlar.) Zî

nadan sakınsınlar. Bu hâl onlar için daha temiz ve uygundur. Şüphesiz Allah kullarının yaptıklarından haberdardır."⁽¹⁰⁴⁾

"Mü'min kadınlara da söyle, gözlerim yabancı erkeklerden sakınsınlar. Örtülecek yerlerini korusunlar. Zinadan sakınsınlar. (El ve yüz gibi) görülmesi kaçınılmaz olan yerlerinden başka ziynet yerlerini (yani vücutlarını) açmasınlar. Başörtülerini omuzlarından aşağı indirsınlar ki, göğüsleri kapansın. Vücutlarını kocalarından, babalarından, kayınbabalarından üvey oğullarından, kardeşlerinden ve kardeşlerinin oğullarından, kız kardeşlerinin oğullarından muhafazakâr kadınlardan, hizmetçilerinden, cinsî duyguları kalmamış yaşlılardan ve cinsî duyguları henüz gelişmemiş küçük çocuklardan başkalarına göstermesinle. Takındıkları ziynetten, yani örtülerinin altında sakladıkları ziynet için (ayaklarına takındıkları halhal) bilinip erkeklerin dikkatlerini üzerlerine çekmemeleri için ayaklarını yere sert vurarak çalımlı yürümesinler... Ey mü'minler, hepiniz isyandan Allah'a dönün ki (dünyada ve ahirette) korktuklarınızdan kurtulup, umduklarınıza kavuşasınız."⁽¹⁰⁵⁾

"Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve mü'minlerin hanımlarına söyle; (yabancı erkeklerin yanında, üzerlerini vücutlarını kapatan dış elbiselerini giysinler. Böyle giyinmeleri müslüman olarak tanınmaları dolayısıyla sarkıntılığa uğramamaları için daha uygundur. Allah yargılayıcıdır, bağışlayıcıdır."⁽¹⁰⁶⁾

Yukarıdaki âyetleri üç noktada özetleyebiliriz. Gözü namahremden sakınarak çirkin hâllere giden yolları kapatmak.

Buluğ çağa giren genç kızların ve hanımların vücutlarını kendilerine nikahı düşen yabancı erkeklerle göstermemeleri.

Dışarı çıkarken Allah'ın emrettiği gibi örtünmeleri, hem haklarında hayırlı, hem de dinî görevleridir.

Göz fotoğraf makinesi gibidir. Gördüğünü kalbe nakşeder. Kimi erkek dışarıda devamlı açık saçık süslü kadınları görür; evine gelince giyimine önem vermeyen, bakımsız dökük saçık hanımı ile karşılaşırsa, farkında olmadan yavaş yavaş gönlü evinden başkalarına kayar. İlgisiz kalan hanımı da buna paralel olarak kendisinden soğur. Bu hâl devam edince evde geçimsizlik, dışarıda gayrı meşru ve hoş gitmeyen hâller başlar.

İşte Cenab-ı Hak, ailelerin, dolayısıyla toplumun saadetini zedeleyen felâketleri, yukarıdaki âyetlerle önlemiştir. İnsanlar bu emirleri yerine getirirlerse, yani erkekler gözlerine sahip olur, kalbe giden fesat yolunu kapatır, kadınlar da evlerinde şık ve güzel giyinir, kocalarına süslenir, dışarı çıkarken örtünür ve sade giyinir çıkarlarsa, birçok tehlikeler önlenmiş olur. Karı-koca arasındaki karşılıklı muhabbet ve iyi münasebet devam eder, mutlu bir hayat yaşarlar. Böylece hem dünyada mesut olurlar, hem de âhirette saadete kavuşurlar.

Kadınların örtünme şekline gelince... Belirli biçimde bütün kadınlar şunu giyecek diye bir sınır yoktur. Yabancı erkeklerin dikkatini üzerine çekmeyecek ve cinsel duygularını tahrik etmeyecek ve vücudunu görülmeyecek şekilde kapattıktan sonra, her kadın istediğini giyebilir.

Giyinmek insana Özgüdür

Şunu da bilelim ki, giyinmek insan işidir. Hayvana giyinmek yakışmadığı gibi, insana soyunmak yakışmaz. İnsanın ancak iki yerde soyunması hoş görülür; yatakta aşk oyunu sırasında, bir de banyoda yıkanırken...

İşte insanı hayvandan ayıran hâllerden biri de giyinmektir.

Giyinmek ile soyunmak arasındaki farkları biraz açıklayalım: Allah'ın emrettiği şekilde giyinen kadın ağırbaşlı görünür ve saygı görür. Kadın açıldıkça basitleşir, görenlerin gözünde küçülür. Erkeklerin süfli ve cinsel duygularını uyarır. Kendilerini tanımayanlar onlara kem gözle bakarlar. Bu yüzden kötü ruhlu erkekler hep açık saçık gezen kadınlara musallat olur, laf atar, sarkıntılık ederler.

Sokakta soyunan ve vücudunun örtülmesi gereken yerlerini yani mahrem yerlerini örtmeyen kadın, kimi erkekleri tahrik eder ve uyarır. Onları kendileri için zararlı hatta tehlikeli kılar. Başka bir deyişle açık saçık sokağa çıkan kadının karşısında kimi erkekler vahşileşir, muhakeme gücünü kaybeder, sonunu düşünemez hâle gelir ve saldırgan olur. Bazen kadını kandırır, istediğini yapar ve onun da yuvasını yıkar. Bununla kalmaz, ailesi için de yüz karası olur. Hâlbuki, layıkıyla giyinen kadının karşısında erkekler uysallaşır, kadına karşı şefkat ve saygıları artar ve onu korumaya çalışırlar. Bu hâl, iki taraf için de tehlikeyi önler ve yarar sağlar.

İşte soyunmanın bunca üzücü sonuçlarını gözönüne alarak diyorum ki, kadın yalnız kocasının yanında istediği gibi açık saçık giyinebilir. İki yerde de tamamen soyunabilir; aşk yatağında ve banyoda yıkanırken. Yukarıda da söylediğim gibi kadın bilhassa kocasının yanında giyimine özenmelidir. Böyle yaparsa erkeğini evine ve kendisine bağlar, gözünü başkasına kaydırmaz. Birçok kötü durum da önlenmiş olur.

Her kadın evinde iyi giyinir, sokakta sade ve kapalı giyinirse her erkek aradığını evinde bulur, gözü dışarıda olmaz, kötü yerlere gitmez. Büyük günahlardan olan zinadan kaçınmış ve Allah'a as olmamış ve haram yerlere fuzulî para harcamamış olur. Ayrıca top lumun düzeni de bozulmaz. Böylece hem kadın hem de erkek hu zur içinde yaşar, bütün aileler mutlu olur. Bu ortamı hazırladıklar için kadınlar Allah'ın rızasını ve toplumun saygısını kazanırlar.

Hülâsa ailede huzur için erkekler erkeklik sanatını, kadınlar da kadınlık sanatını iyi öğrenmeli, özellikle giyim ve görünümlerine çok dikkat etmelidirler.

Giyimde dikkat edilecek hususlar

İnsanın ruh ve beden sağlığı ile giyinmenin sıkı bir bağlantısı vardır. Onun için giyinmek gelişigüzel olmamalı, bilinçli olmalı, insanın saygınlığını artırmalı.

Kimileri kiri göstermesin diye koyu renkli elbiseleri seçerler. Bu, yanlış ve zararlı bir düşüncedir, tembellerin ve bilgisizlerin görüşüdür. Çünkü kiri göstermesin demek, peşinen kirliliği kabul etmektir. Hem de koyu renkler insanın ruhunu karartır. Gençleri yaşlı, yaşlıları daha yaşlı gösterir, yaşlılarda aksine hep koyu renkleri seçerler, açık renk genç işidir, derler. Doğru genç işidir. Çünkü açık renkler yaşlıları genç gösterir, gençleri de daha genç gösterir.

Ayrıca açık renk elbiseler insanı temizliğe ve daha dikkatli olmaya zorlar. Açık renkler iç açıcı olur, insana ferahlık verir. Onu genç, dinç ve canlı gösterir.

Koyu renkler, özellikle siyah ve lacivert -matem için olmamak şartıyla- özel yerlerde ve kısa devrelerde giyilmelidir.

Matemlerde siyah giyinmek hristiyanların âdetidir, islâmda matem yoktur.

Kadınlar mümkün olduğu kadar değişik renkler giymelidirler. Böyle yaparlarsa neşelenirler ve kocalarına da hep taze ve cazibeli görünürler. Fakat, başkaları için değil, kendi zevkleri ve kocaları için giyinmelidirler. Bir kadın ne zaman hangi rengi giyeceğini de bilmelidir. Mesela, aşk yapacakları gün kırmızı, pembe, turuncu veya eflatunî renkleri giymesi uygun olur. Çünkü bu renkler eşlerin cinsel duygularını kamçılar, kadının çekiciliğini artırır.

Öfkeli zamanlarda beyaz, açık sarı, fıstıkî ve açık yeşil gibi çok açık renkler insanı sakinleştirir ve kalbe ferahlık verir.

Üzüntülü zamanlarda yeşil, limon küfü, açık mavi, kavun içi gibi renkler sıkıntıyı dağıtır, insanı neşelendirir.

Normal zamanlarda ise her istediğini giyebilir.

Eşlerin değişik giyinmesi aralarındaki sevgiyi artırır. Çünkü eşler birbirlerini hep yenilenmiş, taze ve ilginç görürler. Hem de her elbise değiştirme insana ümit, kalbe ferahlık, ruha hayat verir. Çünkü her yenilik insanı dinçleştirir ve tazeler.

Aynı elbiseyi uzun süre giyinmek insanı basitleştirir, karşısındakinin gözünde küçültür. Kadında kadınlık cazibesini, erkekte erkeklik cazibesini azaltır. Onun için eşinin kendisine karşı cazibesini yok eder. Birbirlerine değişik görünüşleri eşlerin birbirine ilgisini artırır, hayatlarını tazeler. Bunun için de insanın değişik elbiseleri olmalıdır. Elbise alamayan yoksullara da insanlık ve müslümanlık görevi olarak, hâli vakti yerinde olanlar yardım etmelidir. Hz. Peygamber (s.a.v):

"Hediyelerin ki sevidesiniz" ⁽¹⁰⁷⁾ buyurmuştur. En güzel hediye elbisedir. Hem de kalıcı hatıradır. İnsanların birbirine hediye edeceği güzel şeylerden biri de güzel bir elbise, bir buluz veya kazak, bir eşarp, bir terlik, bir çorap, hatta bir mendildir. Küçük de olsa hediye makbule geçer ve karşısındakini memnun eder. Hediye edilen şeyi her giydikçe, her kullandıkça, onu kendisine hediye eden kişi-

yi hatırlar, -Peygamberimiz'in de dediği gibi- ona sevgisi artar. Bunu gözönüne alarak eşler birbirine, zenginler yoksullara ve geliri az olanlara elbise hediye etmeyi âdet hâline getirsinler.

Çoğu erkekler eve gelince hemen elbisesini çıkarır, pijamasını giyer. Bu, özellikle gençlerde ve yeni evlilerde yanlış bir davranıştır. Çünkü bu hâl evlilik âdetine gölge düşürür. Nedenini açıklayalım:

Erkek hanımını değişik ve şık elbiselerde kadınca görmek istediği gibi, karısı da kocasını değişik elbiselerde erkekçe ve şık görmek ister. Diliyle istemese bile, böyle olması çok hoşuna gider. Bundan mahrum kalır da karşısında kocasını hep pijamalı görürse, görmek istediğini görememiş olur. O zaman farkında olmadan gözü şık giyinmiş erkeklerle kayar, kocası gözünde basitleşir ve ilgisini çekmez. Artık ona sevgili gözüyle değil, sadece kocası gözüyle bakar. Bu da evlilik saadetini gölgeler. Çünkü evlilere mutluluk getiren şeylerden biri de karşılıklı sevgidir. Eşler birbirlerini ilginç gördükçe sevgileri artar.

Erkek de böyledir. Evine gelince karşısında rengarenk, şık giyinmiş ilginç lir kadın görmek ister. Kadın tembelliğinden veya bilgisizliğinden giyimine önem vermiyor veya giyinmesini bilmiyorsa, kocasının yanında hep günlük iş elbisesiyle duruyorsa, kocasının gözünün hakkını vermemiş olur. O da görmek istediği kadını başka yerlerde arar, gözü şık giyinmiş yabancı kadınlara kayar. Dolayısıyla ikisi de günaha girerler ve aralarındaki sevgi bağları gevşer. Bu durum devam ederse, karakterleri ve dinî inançları da zayıfsa, daha kötü şeyler de yapabilirler. Sokaklara araştırmacı gözü ile bakarsanız, şık giyinmiş kadınlara bekârlardan çok evli erkeklerin baktığını görürsünüz, işte bu zavallılar evlerinde bulamadıklarını sokakta aramaktadırlar.

Eşler bu durumları gözönüne alarak, giyimlerine özen göstermeli ve hoşlarına gitmeyen, telafisi mümkün olmayan hâllere meydan vermemelidirler. Özellikle kadınlar, yaşlarına, mâlî durumlarına, toplumdaki yerlerine, kocalarının arzularına, mevkilerine ve dinî kurallara uygun olarak giyim ve makyajlarına özen göstermelidirler. Bu hususta ilk sözümü tekrar ediyorum: Güzelliğin yarısı ten, yansı kıyafettir. Tabii ki, kadınların bunu yapabilmeleri için, erkek-

lerin bu konuda hanımlarına yardımcı olmaları ve cömert davranmaları gerekir. Bu da mâlî imkâna dayanır. Bunun için de helâlinden ve kanunî yoldan daha çok kazanma çarelerini aramalıdır. Niyetlerine göre Allah yardım eder.

Bu konuyu Peygamberimiz 'in şu hadisleri ile tamamlıyorum: “ - *En hayırlınız, ailesine ve ev halkına daha yararlı olanınızdır.*”

"Elbiseniz güzel, şık ve size yakışır olsun ki, insanlar arasında saygınlığınız

Eşlerin birbirlerine karşı davranışları

Evli çiftler evlilik yuvasında mutlu olabilmek için birbirlerine karşı çok iyi davranmalıdırlar. Eğer birbirlerinin hoşuna gitmeyen davranıştan varsa en kısa zamanda düzeltmeliler. Biz huy ve davranış metodunu ahlâk bölümünde, huy değiştirme kısmında yazmıştık. (Bkz. Mutluluk Yolları Hayat Kitabı 1, s. 148)

I- Erkek nasıl davranmalı?

a- Her şeyiyle evine dönük ve evine bağlı olmalı, ayağı dışarıda gözü başkalarında olmamalı. Boş zamanlarını evinde eşiyle geçirmeli. Birlikte gezip, birlikte eğlenmelidir. Erkek hanımına arkadaş gibi davranmalı, ona işlerinde yardımcı olmalıdır. Nitekim Peygamberimiz de hanımlarına yardım ederdi.

b- Çalışkan, ekmeğini taştan çıkaran cinsten olmalı, helâlinden daha çok kazanıp, ailesini daha mutlu günlere kavuşturmaya gayret etmelidir. Peygamberimiz:

"En hayırlınız, ailesine ve ev halkına daha yararlı olanınızdır" buyurmuştur. Daha çok yararlı olmak, varlıklı olmakla olabilir. Var evi keremi evi, yok evi verem evidir. Varlıklı olmak için de çok çalışıp çok kazanmak gerekir. (Bkz. Mutluluk Yolları Hayat Kitabı 1, s. 196-197)

c- Güler yüzlü, tatlı dilli olmalı, asık suratlı, küfürbaz, katı ve kırıcı olmamalıdır. Bir sözle kırılan kalp bin sözle yapılamaz.

d- Hanımına ve çocuklarına karşı nazik ve şefkatli olmalıdır. Kaba, üzücü, acımasız olmamalıdır. Hz. Peygamber bütün hayatında hiçbir hanımına kinci tek bir söz söylememiştir.

Ben de şahsen 41 yıllık evliyim, 5 çocuğum, 7 torunum var, 60 senedir talebe okuturum, bu güne kadar ne aileme ne çocuklarıma, ne torunlarıma ne de bir talebeme kırıcı ve çirkin bir kelime söylememişimdir. Bunu nasıl söylerim. Allah'ın yarattığı en kutsal varlık insandır. Kim olursa olsun, insana karşı saygılıyım.

e - Hanımına karşı çok fedakâr olmalı, hanımının hatırı için gerekirse kendi istek ve arzularına gem vurmasını bilmelidir. Hep kendi istek ve arzularını düşünmemeli, hanımının da durumuna ve isteklerine saygı göstermelidir.

f - Cömert olmalıdır. Evinin ihtiyacını bilmeli ve almalıdır. Hanımının makul ve mantıklı arzularını seve seve yerine getirmelidir. Cimriliğin en kötüsü eşine ve çocuklarına karşı yapılan cimriliktir. Onun için Peygamberimiz:

"En hayırlınız, ailesine ve ev halkına daha iyi ve yararlı olanınızdır" buyurmuştur.⁽¹¹⁰⁾

g - İradesi kuvvetli olmalıdır. Zira iradesi zayıf olanlar, her şeyde olduğu gibi evlilik hayatında da başarılı ve mutlu olamazlar. (İrade kuvveti, Bkz. Mutluluk Yolları I, s. 223)

h - Erkek, evine vaktinde ve haberli gelmeli, erkeğini kazanabilmesi için kadın, kocasının eve geleceği vakti bilmelidir. Onun için erkek evine vaktinde gelmeli, habersiz gelmemelidir. Bu hususta Peygamberimiz erkeklere şöyle seslenir:

"Evinize gelirken, baskın yapar gibi habersiz gelmeyin, geleceğinizi bildirin ki, sizi karşılamak için hanımınız temizlensin, süslensin ve giyinsinler."⁽¹¹¹⁾

2- Kadın nasıl davranmalı?

a - Tutumlu olmalıdır. Evde her şeyi dikkatli kullanmalı, kırıp dökmemeli, yemeklerde herşeyin kararını bilmeli, az masrafla gü-

zel ve leziz yemekler pişirebilmelidir. Her konuda kocasına yardımcı olmalı, ona lüzumsuz masraf yaptırmamalıdır. Bu hususta geniş bilgi için Mutluluk Yolları l'de sağlık bölümünün yemek pişirme bahsine bakınız.

b - Kadın hareketli ve eli çabuk olmalı, uyuşuk, mıymıntı olmamalı. Kocasının olmadığı saatlerde çabucak işlerini bitirip kendisine bakmaya da zaman ayırmalı. Kocasından işten gelince başka şeylerle oyalanmayıp eşi ile hoşça vakit geçirmeli. Özellikle yeni evliliklerde çocukları çoğalmadan böyle yaparak kocasını kendisine iyice bağlamalı, eşinin kalbine girmeli ve eşiyle hoşça vakit geçirmenin tadını çıkarmalıdır.

c - Kadın cilveli olmalı ve kocasının başını döndürürcesine bakmasını bilmeli. Güler yüzlü ve ilginç hareketleri ile işten yorgun gelen kocasını evine ve kendisine bağlamalı, tatlı dili ve sevimli bakışları ile de ona yorgunluğunu unutturmalı, kalbini kazanmalı kendisini sevdirmelidir. Bir kadın kadınlık sanatını kullanarak kocasını kendine ve evine bağlayamazsa, onu başka yerlere, en azından kahvehanelere kaçıtır.

d - Kadın konuşkan ve tatlı dilli olmalı. Konuşmasını bilmeyen somurtkan kadınlar sevilmezler. Her kadın tatlı dili ve güzel konuşması ile kocasının kalbini kazanabilir. Toplum içinde de değeri artar, bulunduğu yeri şenlendirir.

e - Özellikle misafir geldiği zamanlarda mutfak sanatını iyi kullanarak kocasının yüzünü ağartmak. Bunu yaparsa topluma da kendisini saydırır ve kocasını memnun etmiş olur. Yaptığı güzel yemekler yıllar geçse de meclislerde öğülür.

f - İnatçılık kötüdür ama, kadınlarda daha da kötüdür. İnatçılık yüzünden ailenin huzuru kaçır, bazen yuvanın yıkılmasına kadar gider. İnatçılıkla insan hiçbir şey elde edemez, sadece değerini düşürür ve eşiyle çekişmeye neden olur. Onun için kadın uysal olmalı, kocasıyla ve çevresiyle kolayca uyum sağlamalıdır. O zaman değeri artar, eşi tarafından sevilir, yuvasını mutluluk çemberi içine alır.

g - Kadın hünerli olmalı ve eli her işe yakışmalı. Evinin işinde, aşında, dikişinde ve kocasının hizmetinde ne kadar hünerli olursa; değeri de o derece artar. Bu hususta analara görev düşer.

h - Yaşları ve yaş farkları ne olursa olsun, kadın kocasını ismiyle çağırmalıdır. Evlilerin kulağına en çok hoş gelen şeylerden biri de, eşlerinin kendi isimlerini andıklarını duymaktır. Başbaşa kaldıkları zamanlarda birbirlerine seslerini yumuşatır eşine onu çok sevdiği duygusunu vererek, canım, hayatım, ruhum, bir tanem, sevgilim, eşim., gibi hitaplarla aralarındaki sevgiyi derinleştirmeli, bağlarını kuvvetlendirmelidirler. Peygamberimiz (s.a.v):

"Sevdiğiniz kimselere onları sevdiğinizi bildirin"⁽¹¹²⁾ demiştir. Sevdiğini bildirmenin bir yolu da, sevdiğini belirten güzel kelimelerdir.

Birçok yerlerde eşini kendi adı ile çağırmasını ayıp sayarlar; efendi, bey, hacı bey, hanım... gibi saygı ifade eden terimlerle çağırırlar. Bu yanlıştır. Çünkü bu hitap tarzı yabancılar arasındaki saygı ve resmiyeti andırır. Eşler arasında da resmiyet ve yabancılık duygusu uyandırır. Hâlbuki resmiyet olan yerde muhabbet olmaz. Bütün bunları gözönüne alarak eşler birbirlerini isimleriyle çağırmaklar, âmir- memur gibi değil, iki arkadaş gibi iki yabancı gibi değil, iki sevgili gibi yaşamalıdır.

Kadın sokakta nasıl olmalı?

Kadın evinde özellikle de kocasının yanında ne kadar hareketli ise, sokakta bunun aksine ağırbaşlı, onurlu, ciddî ve hanımefendi olmalıdır. Böyle olursa herkes tarafından korunur, sayılır ve hürmet edilir. Yürümesinde, konuşmasında, bakışlarında, alış veriş ve bütün davranışlarında çok ciddî olmalı ve karşısındakilere kendisine saygı telkin etmelidir. Hele yürürken kadınlık belirtilerini tamamen gizlemeye çalışmalıdır. Bakınız, Cenâb-ı Allah kadının sokakta nasıl yürüyeceğini ne güzel tarif etmiştir:

"Kadınlar (ayak bileklerine taktıkları halhal gibi) ziynetlerin bilinmemesi ve erkeklerin dikkatlerini üzerlerine çekmemeleri için ayaklarını yere sert vurarak çalımı ve hareketli yürümesinler."⁽¹¹³⁾

B Ö L Ü M

5Ailede çocuk

Çocuk yapmada acele etmemeli, art arda yapmamalı

Birçok evliliklerde heyecanlı günler uzun sürmez. Günler aylar geçtikçe aşk ateşi küllenir. Kimilerinde de aşk sönerken mutsuzluğun sisleri çöker. Bu gibilerin hâline acımak gerekir.

Mutlu ve ideal evliliklerde aşk dolu heyecanlı günler aylar hatta yıllar, çocuk oluncaya kadar sürer ve sürmesi gerekir. Onun için yeni evliler -hele hanım gençse- ilk çocuktan sonra, çocuk yapmada acele etmemeliler. Yoksa evliliğin tadına doymadan ve eşler birbirine bakmasını öğrenmeden birbiri ardından gelen çocuklara bakmak zorunda kalırlar.

Eşler balaylarını, hatta bal yıllarını sürdürsünler, birbirlerini sevgiye ve evlilik zevkine doyursunlar, evlilik hayatına iyice alışsınlar ve tecrübe sahibi olsunlar, ondan sonra çocuk yapsınlar. O zaman çocukluk devresini atlatmış olurlar, ana-baba olmaya daha iyi yakışırlar. Acele ederlerse daha kendileri çocuk denecek yaşta toyken evliliğin tadına doymadan, birbirlerini gerçek mânâda tanıyıp kaynaşmadan, huylarını öğrenmeden çocuklarla uğraşmak zorunda kalırlar. Hele erkek ev işlerinde hanımına yardımcı olamıyorsa, gelirleri de kısıtlı ise, genç yaşta sıkıntıya düşerler ve birbirleriyle ilgilenmeye vakit bulamazlar.

Çocuk yapmada acele edilmediği gibi art arda da yapmamalılar. Yoksa birini büyütmeden, öbürünün derdine düşerler. Böylece ananın işi çoğalır, sağlığını kaybeder.. Babanın da para kesesi delinir, kaygısı artar, ikisi de sıkıntıya düşerler. Üstelik akli ermeyen henüz

ablalığa veya ağabeyliğe yakışmayan büyük çocuğu küçüğünü kıskanır, o da ayrı bir dert olur. Kardeşlerin kıskançlığı, bazen tehlikeli davranışlara kadar varır.

Ne yazık ki, bunu kendimiz uygulayamadık. Bilmem kendi yapmadığımızı okurlarıma, tavsiye etmem etkili olur mu? Çünkü, Yüce Allah, *"Ey mü'minler! Kendinizin yapmadığını başkalarına niçin söylüyorsunuz"* buyurmuştur. (Saf Sûresi, 2)

Çocuk sayısını da fazla artırmamalılar, zorlanmadan yetiştirebilecekleri kadar yapmalılar.

Eskiden yaşama şartları günümüzdeki kadar ağır değildi. Geçim sade, çocuk bakımı kolaydı. Teknik de memleket savunması da daha çok insan gücüne dayanıyordu. Bu sebeple o zamanlar daha çok çocuk isteniyordu. Bu da tabii idi. Peygamberimiz de, zamanında bu durumları gözönüne alarak:

"Evlenin, çoğalın ki, âhirette diğer ümmetlere karşı sizinle övüneyim"⁽¹¹⁴⁾ diyerek evliliğe imrendirmiş ve çok çocuk yapmaya teşvik etmiştir. Çünkü o zamanlar öyle gerekiyordu. Hem de birbirini izleyen savaşlarda ölenlerin yerine yenilerinin yetişmesi gerekiyordu. Kocasız kalan kadınların çoğaldığı için de birden fazla kadınla evlenmek ihtiyaç haline gelmişti. Ama aralarında adalet şartıyla.

Günümüzde hayat şartları ağırlaştı, çocuk bakımı, eğitim ve öğretimi zorlaştı. Teknik geliştikçe insan gücünün yerini makine, robot ve bilgisayarlar aldı. Bu durumda insandan çok bilgiye, beyin gücüne ve servete ihtiyaç arttı. Bütün bunları gözönüne alarak evliler çocuk sayısını azaltmalı, olan çocukları da daha iyi yetiştirmeye gayret etmelidirler. Böyle olursa hem kendileri için, hem çocukları için, hem de memleket için daha yararlı olur.

Çocuktan söz etmişken, doğumdan beş ay dört gün önce kesin doğum tarihini açıklayalım. Kadın hamile kalınca cenin ana rahminde 120 gün tabii canla (bitkisel hayat) yaşar. Bu arada hâlden hâle geçerek insan şeklini alır. Fakat duyguları olmaz, kendi kendine hareket edemez. 120 günlük olunca, Allah'ın emri ile insan ruhu gelir, duyguları başlar, kendi iradesiyle hareket eder. Ana adayı hamile kaldığı günü kesin olarak bilemez. Normal hâllerde (cenin)

çocuk ana karnında 275 gün kalır. Hamilelik tam 123 gün olup insan ruhu gelince cenin kendi iradesiyle hareket etmeye başlar. Ana adayı karnındaki bu hareketin farkında olur. İşte o günden tam 155 gün yani 5 ay 4-5 gün sonra çocuk doğar.

1951 senesinde, Hz. Peygamber (s.a.v)'in:

"Her biriniz ana rahmine meni (sperma) olarak düşersiniz. 40 günde meni kan pıhtısına dönüşür, ikinci 40 günde kan pıhtısı et parçasına dönüşür, üçüncü 40 günde iskelet haline gelir. Çocuk şeklini alır ve melek (Allah'ın emriyle) çocuğa ruh verir" hadisinden ilham alarak yukarıdaki formülü yazdım. Yıllar geçti, evlendikten sonra 5 çocuğumda, bir de torunumda denedim. Yani çocuk ana karnında hareket ettiği gün 5 ay dört gün sonraki tarihi yazdım. 5 çocuğum yazdığım tarihte doğdu. Torunum ise sihhî sebepten dolayı üç gün sonra doğdu.

Ailede çocuk doğunca anasının sevgi ve iltifatında, babasına ortak olur. Yani kadın kocasına olan sevgi ve hizmetinin birazını çocuğuna yöneltir. Baba bunu hoş görmelidir. Çünkü çocuğun bütün bakım yükü ananın üzerindedir. Ananın çocuğuna olan sevgisi bu ağır yükü hafifletir. Bu da Allah'ın hem takdiri hem de lütfudur. Bu sevgi olmasa ana çocuğunun bakım yükünü kaldıramaz. Bu yüzden üvey anneler öz anne gibi olamıyorlar.

İnsanlar bu gerçeği gözönüne alarak üvey anadan, öz anadan beklenen sevgi ve ilgiyi beklememeliler. Hele çok küçük çocukları büyütmesi için üvey anneye teslim etmemeliler. Teslim etmişlerse, kontrolsüz bırakılmamalı. Yoksa çocuğun zararına ve tehlikeli olabilir.

Üvey anayı başkasının çocuğuna bakmaya zorlayan üç şey vardır. İnsanlık görevi, kocasının hatırı, dine bağlılık ve imân kuvveti. Üvey anne şayet bu üç şeyden yoksunsa, üvey çocuğuna layıkıyla bakamaz. Hatta çocuğun ölümüne bile sebep olabilir. Bu yüzden babalar veya veliler bu hususta dikkatli olsunlar, masum yavruların bakımını insafsız ve merhametsiz üvey annelere bırakmasınlar. Şayet buna mecbur iseler, kontrolsüz bırakmasınlar. Yoksa pişmanlık yarar sağlamaz.

Çocuklarını evlendiren ana-baba ne yapmalı?

Ana-babalar, çocuklarını evlendirince, onlara ilgi ve sevgilerini azaltsınlar, onlardan da eski ilgiyi beklemesinler. Bir gün Resûlullah (s.a.v) torunlarını bağrına basmış seviyor, okşuyor ve öpüyormuş. O sırada yanına gelen bir sahabe bunu görünce:

"Ya Resûlullah, benim on çocuğum var, daha hiçbirini kucağıma alıp okşayıp, öpmedim" deyince, Resul-i Ekrem(s.a.v):

"Allah senin kalbinden merhameti almış. Sana ben ne yapabilirim" ⁽¹¹⁵⁾ buyurmuştur.

Peygamberimiz'in de belirttiği gibi, çocuk ve torun sevgisi gönülden ve merhametten gelen bir sevgidir. Bu hâl, normal, hatta gereklidir. Bu sevginin olmayışı anormaldir.

Ana-baba da, sevgi ve şefkatlerine karşılık çocuklarından kendilerine tam bağlılık ve saygı beklerler. Bu da normaldir, karşılıklı sevgi ve bağlılık çocuklar evleninceye kadar eksilmeden devam etmelidir. Fakat çocuklar evlenince durum biraz değişmelidir. Yani çocuklar ile aralarındaki sevgiyi paylaşan yeni bir ortak geldiğini bilip kabullenmelidir.

Bu ortak, gelinleri veya damatlarıdır. Daha doğrusu kızları damatlarının, oğulları da gelinlerinin öz malı olmuştur. Kendilerinin yanına geldikçe misafirdirler. Artık onlar kendilerinden kopmuş eşleriyle kaynaşmışlardır.

Çocuklarına mutlu bir yuva sağlamak isteyen büyükler, onları eşleriyle başbaşa kendi hâllerine ve zevklerine bırakmalılar, aralarına girmemeliler. Kimi ana-babalar evlendirdikleri çocuklarına, evlenmeden önce olduğu gibi aşırı şefkat gösterir, onları kendileri yönetmek isterler. Hâlbuki bu, çocuklarını sevmek değil, onların yuvalarını yıkmak demektir. Çünkü bu durum karşısında oğulları aile reisliği bakımından yetişemez, ana-babasından kopup eşine bağlanamaz. Hanımını ikinci plana kor ve önce anam babam sonra sensin der. Bu da haklı olarak genç hanımı üzer. Zira hiçbir evli ka

din ikinci planda kalmak istemez, kocasıyla arasına giren kayınvalidesine ve kayınpederine düşman kesilir. Büyüklerinin elinde kukla olan kocasını da sevmez. Ona güvenemez ki, bağlansın. Kime ait olduğunu da kestiremez. Kocasına eş mi geldi yoksa kayınbabasına ve kayınvalidesine hizmetçi mi geldi ayırt edemez. Kocası da uymaca akıllı ise, büyüklerinden aldığı direktifle hanımına eziyet eder. Bazen de ona -hayvana bile yakışmayan- dayak atmaya kalkar. Böyle bir evde ne huzur olur ne de mutluluk, yuvaları her an yıkılmaya mahkum olur.

İşte birçok ailelerde huzursuzluğun ve kaynana ve gelin davasının baş sebebi budur hatta evlendirmeden önce oğullarını sevmeyen bazı büyükler evlendirdikten sonra gelinlerinden kıskanarak oğullarını sevmeye başlar. Hâlbuki bu hareket yukarıda da söylediğimiz gibi onu sevmek değil, yuvasını yıkmaya yeltenmektir.

Her şeyin bir kararı, yeri ve zamanı vardır. "Vakitsiz öten horozun başı kesilir" dendiği gibi yerinde kararında ve zamanında olmayan sevgiler de, yarar değil zarar getirir. Ayrıca sevgi duygusal olmamalı, akıllıca olmalı ve yarar getirmelidir. Özellikle ana-babanın çocuklarını sevmesi.

Çocuklarını gerçekten akıllıca seven büyükler -kızları olsun oğulları olsun- evlendirdikten sonra her bakımdan kendilerini frenlemeli, yuvalarını sağlam temeller üzerine kurmaları için çocuklarını eşleriyle başbaşa bırakmalıdırlar. Böyle olursa kendileri de huzurlu olurlar, yeni evliler de yuvalarında huzur içinde yaşarlar. Hem de kimse kimseyi rahatsız etmemiş olur, hiç kimse günaha girmez. Kimse zulme uğramaz, kaynana gelin davası da olmaz.

Büyükler çocuklarına nasıl yardımcı olmalı ve onlardan ne beklemeliler?

Büyükler evlendirdikleri çocuklarına üç hususta yardımcı olmalılar, onlardan da üç şey beklemeliler:

a - Yeni evlileri uzaktan kontrol etmeliler. Hoşa gitmeyen hâlleri olursa tarafsız olarak ustalıkla onları uyarmalılar ve irşad etmeli-

ler. Eşleriyle aralarında kırgınlık varsa düzeltmeliler ki, Allah da böyle emretmiştir:

"Eğer karı-kocanın aralarının açılmasından korkarsanız, ailelerinden birer hakem gönderin. Barışmak ve uyuşmak isterlerse, Allah aralarını bulur."⁽¹¹⁶⁾

b - Muhtaç oldukları hususlarda mümkün olduğu kadar yeni evlilere yardımcı olmalılar.

c - Gelinlerine veya damatlarına el kızı veya el oğlu gözü ile bakmamalılar. Gelinlerini ve damatlarını öz evlâtları gibi görmeliler. Böyle yaparlarsa gelinleri ve damatları da kendilerinin öz ana babaları gibi görür, hizmet ve itaatte kusur etmezler. Böylece aile fertleri bir vücuttaki organlar gibi birbirlerine sımsıkı bağlanırlar. Böylece hep birlikte huzur içinde mutlu yaşarlar.

Büyüklerin onlardan bekledikleri şeyler de şunlardır:

a - Gençler büyüklerine saygılı olmalı, hizmet ve hürmette kusur göstermemeliler. Meşru ve makul emirlerine itaat etmeliler.

b - Muhtaç oldukları hususlarda yapabildikleri kadar onlara yardımcı olmalılar.

Gençler şunu bilsinler ki, kendileri büyüklerine ne denli hizmet eder, saygı gösterir ve yardımcı olurlarsa, ileride çocukları da kendilerine öyle yapar.

Kendilerinin büyüklerine karşı yaptıkları, tutum ve davranışları ilerisi için birer tohum ve birer yatırımdır. Karşılığını mutlaka görecektir. Kişi ne ekerse onu biçer.

c - Büyüklerinin şeref ve asaletlerine küçüklük ve zarar verici davranışlardan kaçınmalılar.

Şu diyeceklerime bütün aile fertleri çok dikkat etmelidirler: Hiç kimse birinin hatırı için öbürünün kalbini kırmamalıdır. Mesela yeni evliler ana ve babalarını sevmeli, onlara itaat etmeli fakat bu sevgi ve itaat eşine eziyet ve haksızlığa neden olmamalıdır. Ana-babanın yeri başka, eşinin yeri başkadır. Birinin hatırı için öbürünün kalbini kırmak gerekmez. Özellikle ölünceye kadar beraber yaşamak zorunda olduğu eşinin.

İnsan hanımını çok sevmeli ve onu incitmemek için çok titiz davranmalıdır. Fakat hanımının hatırı için ana-babasını ihmal etmemeli, onlara saygıda ve hizmette kusur etmemeli, hanımı istemese de onlara yardımını kesmemeli, ilişkisini sürdürmelidir. Çünkü büyüğünü bilmeyen, Allah'ını bilemez, büyüğünü gücendiren, Allah'ı da gücendirmiş olur.

Büyükler de çocuklarını sevmeli, fakat bu sevgi geline veya damada haksızlığa sebep olmamalıdır. Bunu yapabilirse hepsi de rahat eder. Kimse kimseyi üzmez ve kimse kimseden şikayetçi olmaz. Hep birlikte hoşça vakit geçirir ve mutlu olurlar.

Yaşlı eşlere öğütler

Eşler her zaman birbirlerine muhtaçtırlar. Yaşlandıkça bu ihtiyaç daha da artar. Çünkü çocuklar evlenir, ayrı ayrı yuvalarını kurarlar. Büyüklerinin yanına seyrek uğrar olurlar. Kendi yuvalarını kurmak sonra da çocuklarını büyütüp onları evlendirmek için uzun yıllar ağır mücadele veren yaşlı damat ve gelin, ilk evlilik yılları gibi yine başbaşa kalırlar. Ama uzun yıllar bir arada yaşamaları onları birbirlerine öyle bağlar ki, et kemikten, can tenden ayıramadığı gibi birbirlerinden ayıramazlar. "Ayrılırsak yaşayamayız" kanaati kesinleşir. Onun için birbirlerine ihtiyaçları ve bağlılıkları artar.

Evlilik hayatının en heyecanlı çağı gençlik yıllarında olduğu gibi, en tatlı çağı da yaşlılık devresidir. Tabii eğer gençlik yıllarında yaşlılık yıllarına hazırlık yapabilmişlerse...

Artık ihtiyar evliler gönüllerini iki şeyle

eğlerler: a - Birbirleriyle

b - Evlilik alışverişlerinin sermayesi olan çocukları ve onların kazancı olan torunları ile. Başka bir deyimle elleri ile yetiştirdikleri meyve ağaçları yerinde olan çocukları ve onların meyvesi olan torunları ile. Çünkü evliler için çocuklar sermaye, torunları onun kazancıdır. Çocukları meyve ağaçları, torunları onların meyveleridir.

İhtiyarlar zaman zaman çocukları ve torunları ile kaynaşıp haşır neşir oldukça, onlardan gençlik aşısı ve zindelik ruhu alırlar. Yeter

ki onları rahatsız etmeden, kırmadan ve kendileri de rahatsız olmadan uyum içinde olabilsinler. Kendi gençlik yıllarını hatırlayıp gençlerin hâlerinden ve dilinden anlasınlar.

Gençlikte ihtiyarlığa hazırlık

Kadın olsun erkek olsun; müslüman olsun, gayri müslim olsun, dindar olsun dinsiz olsun; ırkları ve milliyetleri ne olursa olsun, bütün gençler ihtiyarlayınca rahat ve mutlu olmak istiyorlarsa, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in:

"Gençliğinizde ihtiyarlığınıza hazırlık yapın" sözünü kafalarına nakşetmeliler ve şu altı hususta gençliklerinde ihtiyarlığa hazırlık yapmalılar:

- 1 - İnanç ve ibadet
- 2 - Eşini kendine bağlama
- 3 - Güç ve enerji
- 4 - Bilgi,
- 5 - Servet
- 6 - Ahbab ve arkadaş.

Şimdi bunları kısaca açıklayalım:

1 - Her insan gençliğinde en son ve hak din olan islâm dininin ana kurallarına layıkıyla inanmalı, inandıklarını eksiksiz yapmalı, Allah tarafından görevlendirildiği ibadetlerini saati saatine yerine getirmelidir.

Eğer bunları yapabilirse, Allah onu kaza belâdan, âfetlerden ve hoşa gitmeyen hâllerden korur, ihtiyarlayınca yapamadıklarını Allah bağışlar. Böylece âhirette de sorumluluktan kurtulur, ak yüzle sevdikleriyle birlikte cennete girer ve ebedî saadete erer.

2 - Gençlik yıllarında gücünü boşa harcamamalıdır. Bütün çalışmalarında ve cinsel hayatında gücünü idareli kullanmalıdır. Böyle yaparsa ömrünün sonuna kadar güçlü ve enerjik olarak hayatını sürdürür. Özellikle gençliğinde hanımıyla cinsel ilişkisini sıklaştırırsa,

abuk ihtiyaqlar, gücü azalır, ihtiyaqlığına sadece güçsüz girmekle kalmaz, gözlerinin feri de azalır, körlüğüne kadar gider. Dizlerinin dermanı kalmaz, fel bile olabilir. Cinsel gücü ya sıfıra düşer ya da eşini tatmin edemeyecek kadar azalır. Hülasa ihtiyaqlığa her bakımdan dermansız girer ki, ihtiyaqlığın kendisine özgü tadını çıkaramaz olur. Bu hususta Resûlullah (s.a.v):

"Suyunu israf etmekten (cinsel ilişkıde aşırılıktan)sakın. Çünkü o, gözlerinin nuru ve bacaklarının iliğidir." Yani ilişkı sonunda akan meni, gözlerinin feri, dizlerinin dermanıdır demiş. Hanımı ile ilişkıyi sıklaştıranın gözleri görmez, dizleri tutmaz olacağını bildirmiştir.

3 - Gençliğinde bilgisiz ve bilinçsiz, gelişigüzel yaşıyan, ihtiyaqlayınca perişan olur. Yahut da ihtiyaqlamadan ölür. Çünkü bilinçsiz, plansız gelişigüzel yaşıamak insanı çabuk çürütür ve ömrünü tez tüketir. Yani Allah'ın takdir ettiği ecel (zaman) gelmeden, erken ölür.

4 - Evli bir kimse gençliğinde eşini ne kadar memnun eder, onu kendisine bağlarsa, o da kendisine yaşıllık zamanında o kadar hizmet eder, gözü gibi bakar rahatlığı için üzerine titrer.

Gençliğinde onu üzmüş, gücendirmiş, kendisinden soğutmuş ise, yaşılanınca o da kendisinden uzak kalmak ister. İsteyerek hizmet edemez ve istenilen sadakati gösteremez. Çünkü kırılan kalb kolay kolay onarılmaz. Gençliğinde ne ekerse, ihtiyaqlayınca onu biçer. Gençliğinde eşine kurt kesilmiş, onu incitmişse, kurt kocayınca köpeğin maskarası olur..

Evli iftler bu durumu göz önüne almalı, ihtiyaqlık çağını düşünerek, gençliklerinde birbirlerinin kıymetini bilmeli, tartışmadan, bozuşmadan birbirlerine sımsıkı bağlanmalıdırlar.

5 - İnsan ihtiyaqlayınca gençliğinde olduğu gibi çalışamaz. Mücadele ve dayanma gücü azalır. İnsan gençliğinde bunu düşünerek çok çalışıp çok kazanmalı, tasarruf ederek ihtiyaqlığına hazırlık yapmalıdır. "Ak akça kara gün içindir" denmiştir. Gençliğinde çok çalışır servetini bytrse, ihtiyaqlayınca -düşkünlere de yardım ederek- eşiyile birlikte mutlu bir hayat sürdürür.

6 - İnsan gençliğinde insanlarla ilişkilerinde uyumlu ve olumlu olmalıdır. Dostunu ve ahabını oğaltmalıdır ki, ihtiyaqlayınca za

man zaman onlarla bir araya gelerek, ziyaretleşerek, hoşça vakit geçirsın. İy kalbli, samimi her ahabap bir servettir. Onun için Hz. Ali "*Dostlarınızı çoğaltınız*" demıştır.

İnsan gençliğinde eşi ile oyalanır, eşi ile daha çok sevişir, arkadaşlarıyla fazla ilişki kuramaz. Buna zaman da bulamaz. İhtiyarlayınca işi azalır, zamanı genişler. Çocukları da ayrı ayrı evlerine yerleşmiş olurlar. Artık ihtiyarların yapacakları iş:

Çocuklarını ve ahabaplarını ziyaret edip hoşça vakit geçirmek, onlara ömür boyu edindikleri tecrübelerinden ders vermek ve hayat bilgilerini artırmak, torunlarıyla kaynaşp onlardan gençlik aşısı almak ve hikâye tarzında hikmetli sözleriyle onları eğitmek ve irşad etmektir.

Yaşlılar, yapabildikleri kadar dünya işleriyle fazla oyalanmadan ağırlıklarını daha çok ibadete yöneltmeliler. Çünkü yakında gidecekleri ve orada ebedî kalacakları anketlerine hazırlık ve yatırım yapmaları gerekir.

Dünyaya gelişlerindeki asıl amaç ve ömür boyu mücadelelerindeki esas gaye, öbür dünyalarına hazırlık yaparak, orada ebedî saadete ermektir. Her şeyiyle bütün dünya işleri bu kutsal gayeye birer vesiledir. Bunu asla aklımızdan çıkarmamalıyız. Sözüümüzü, Allah'ın şu bildirisiyle bağılıyorum:

"Bütün insanları ve cinleri sırf bana kulluk ve ibadet etmeleri için yarattım." Zarfet suresi, ⁽¹¹⁷⁾

Ailede huzur ve önemi

İnsan toplum hayatı yaşamak zorundadır. Hiç kimse yalnız yaşayamaz, yaşasa da huzur bulamaz. Çünkü yalnız yaşaması yaratılışına ters düşer.

a- Aile.bir vücut gibidir

İnsan toplumu ailelerden, aileler de fertlerden meydana gelir. Huzur içinde yaşayamayan toplum huzur bulamaz. Toplumun hu-

zuru ise, toplumu meydana getiren ailelerin huzuruna bağlıdır. Ailede huzur olması için de aile fertlerinin huzurlu olması gerekir. Bir arada da yaşasalar, ayrı ayrı da yaşasalar durum değişmez. Hatta uzaktaki bir ferdin rahatsızlığı aileyi daha çok rahatsız eder, onları daha çok telaşa düşürür.

Aile bir vücut gibidir. Vücudun herhangi bir yerindeki rahatsızlık bütün vücudu rahatsız ettiği gibi, fertlerinden birinin rahatsızlığı da, bütün ailenin huzurunu bozar, onları tedirgin eder. Onun için aile fertleri ailenin ve kendilerinin huzurunu bozucu davranışlardan kaçınmalı, huzur içinde yaşamaları için ellerinden gelen her şeyi yapmalıdırlar. Bunu yapabilirlerse huzur içinde yaşarlar.

b- Sağlık

Her şeyin başı sağlıktır. Huzur içinde mutlu bir yaşam sürdürmek isteyen bir aile, her şeyden önce sağlığına çok önem vermeli, sağlığı zedeleyen her şeyden kaçınmalıdır. Hastalanmadan yaşamak için bütün aile fertleri sağlık kurallarına çok dikkat etmelidir. Dikkatsizliği yüzünden birinin hastalanması bütün aileyi şaşkına döndürür, huzurunu bozar.⁽¹¹⁸⁾

Sağlığımıza dikkat etmemiz, dinî yönden de başta gelen görevlerimizdendir. Çünkü sağlığı yerinde olmayanlar, ibadetlerini de huzur içinde yapamazlar. Sağlık deyince hem vücut, hem de ruh sağlığını kastediyoruz.

Bu hususta Hz. Peygamber (s.a.v):

"Vücudunun da sende hakkı var."⁽¹¹⁹⁾ ve,

"Cismine hakkını ver" buyurmuştur.

Vücudumuzun haklarından biri de onu bütün hastalıklardan korumaktır.

Yine, Resûlullah bu hususta baş görevi aile reislerine vererek şöyle buyuruyor:

"Evin erkeği ev halkının çobanıdır. Her bakımdan onlardan sorumludur." Yani evin reisi ev halkının giyiminden, beslenmesinden, eğitiminden, sağlığından ve yaşamak için muhtaç olduğu her

şeyden sorumludur. Aile reisi hanımının ve bütün ev halkının maddî manevî, dünyevî, uhrevî bütün ihtiyaçlarını temin etmekle ve onları, huzurlarını bozan her şeyden korumakla yükümlüdür.

Allahû Tealâ bu hususta şöyle buyuruyor:

"Ey imân edenler, yakıtı inanmayan insanlar ve taşlar olan cehennem ateşinden kendinizi ve ailenizi koruyun." ⁽¹²⁰⁾

İşte ailenin huzur içinde rahat yaşaması aile bireylerinin maddî ve manevî yönden sağlıklı olmasına ve ruhî bunalıma girmemesine bağlıdır. Aileden birinin hastalanması yahut maneviyatının sarsılması ve ruhî bunalıma gimesi, yalnız o kimsenin değil, bütün ailenin huzurunu bozar, ağızlarının tadını kaçıır. Sağlığı korumak ve hastalıklardan kaçınmak için de sağlık kurallarını ve sağlıklı yaşama yollarını bilmek gerekir.

Huzur içinde yaşamak isteyen aileler, her fırsattan yararlanarak sağlık kurallarını öğrenmeli ve bildiklerim hayatlarına uygulamalıdır.

c- Çalışmak ve helalinden kazanmak

Sağlıklı olmak için yeteri kadar dengeli beslenmek, temiz havalı yerde yaşamak, güneş giren sağlıklı yerde oturmak ve temiz giyinmek lazımdır. Fırsat buldukça denizlerin iyotundan, ormanların oksijeninden ve güzel manzarasından, kırların temiz havasından yararlanmalıdır. Bütün bunlar malî imkâna yani paraya dayanır. Yokluk içinde olan bir aile bunları nasıl yapabilir?

İşte huzurlu olmak isteyen aile fertleri tembelliği ve uyuşukluğu atmalı, çalışarak, helalinden bol kazanç sağlamalıdır. Çalışmak aynı zamanda harekettir de.. Hareket ise hayat, servet, güç ve huzur kaynağıdır. Fertleri çalışkan olan aileler sağlıklı, varlıklı ve güçlü olarak huzur içinde yaşarlar.

Allah da, çok çalışıp, helalinden kazanmamızı emreder. Aşağıdaki âyetler insanları çalışıp kazanarak huzur içinde yaşamaya yöneltmektedir:

"Yer yüzünde ne varsa hepsini sizin için yaratan O'dur."
⁽¹²¹⁾

"Ey iman edenler, gerçekten Allah'a kulluk ediyorsanız, yaratıp size verdiğimiz rızıkların temizinden, size yarayanından, helâlinden ve en iyilerinden yiyin ve Allah'a şükredin." Bekara suresi ⁽¹²²⁾

"Yeryüzünü size boyun eğdiren ve emrinize veren O'dur. Yeryüzünün her tarafını gezip dağlarında dolaşırı ve Allah'ın sizin için yarattığı rızıklardan yiyin." ⁽¹²³⁾

"De ki, Allah'ın kulları için yarattığı ziyneti ve temiz rızıkları kim haram etti. De ki, bunlar dünya hayatında imân edenler içindir. Ahirette ise yalnız onlar için olacaktır, işte biz âyetleri, anlayabilen bir kavim için böylece geniş olarak açıklarız." Araf ⁽¹²⁴⁾

d- Saygı, uyum ve hoşgörü

Dirlik ve düzen olmayan ailelerde devlet olmaz. Devlet olmayan yerde huzur ve mutluluk olmaz. Ailede dirlik düzen olması için fertler arasında uyum sağlanmalıdır. Uyumsuzluk uyuşmazlığa, uyuşmazlık tartışmaya tartışma da huzursuzluğa sebep olur. Ailede uyum sağlanması için fertler birbirine karşı fedakâr ve saygılı olmalıdır. Saygı sevgiyi getirir, sevgi ise mutluluk ve huzuru getirir.

Birbirlerini saymayan insanlar birbirlerini sevemezler. Sevgi olmayan yerde ise huzur olmaz. Birbirlerini sevmeyenler bir arada nasıl kaynaşır ve huzur bulurlar?

İnsanlar robot değildir, aynı kalıptan da dökülmüş değillerdir. İnsanlar düşünen, ayrı ayrı görüşü ve arzusu olan varlıklardır. Yüzleri ve sesleri birbirine benzemediği gibi görüşleri, düşünceleri, istek ve arzuları da başka başkadır.

Üstelik çevrenin çeşitli halleriyle başka başka yönlerden etkilenirler. Aile fertleri -özellikle büyükler bunu böyle kabul etmeli- hoşuna gitmese de, karşısındakinin istek ve hareketlerini hoş karşılamalıdır.

Yaşlılar gençlere karşı tutum ve davranışlarını, kendi gençliklerini düşünerek ayarlamalı, zamanın getireceği yenilikleri de gözönünde bulundurmalıdırlar. Gençlere karşı kırıncı ve katı olmamalıdırlar. Gençler de bir zaman gelip kendilerinin de yaşlanacağını ve

yaşlandıkça kişinin (çocuklar gibi) nazikleşeceğini, sözlerinin çoğalıp güçlerinin azalacağını düşünerek, büyüklerinin cefalarına ve hizmetlerine seve seve katlanmalıdırlar. Bu da karşılıklı fedakârlık yapmakla mümkün olabilir. Fertleri fedakâr ve hoşgörülü olmayan ailelerde huzurun yerini çekişme alır. Çekişmenin de sonu kavga ve huzursuzluktur. Böyle ailelerde herkes kendi dediğinin olmasını ister ve kendi istediğini yapar. Aralarında ne uyum sağlanır, ne düzen olur ne de huzur.

e- Plan ve disiplin

Disiplin olmayan, gelişigüzel yaşayan ailelerde huzur olmaz. Mutlu da olamazlar. Gelişigüzel ve plansız yaşanan aile yuvasında kimin ne zaman ne yapacağı belli olmaz. Uyku saatleri, yemek vakitleri ve çalışma zamanları karmakarışık olur. Bu gibilerin çalışmaları da verimsiz olur. Sağlıkları zedelenir, huzurları bozulur.

Disiplin olmayan ailelerde itaat de olmaz. Herkes kendi başına buyruk olur. Düzenli bir ailede büyük küçük belli olur. Büyükler küçükleri sever, küçükler büyükleri sayar ve itaat ederler. Aralarında kolayca uyum sağlarlar.

Ailede başıboşluk zararlı olduğu gibi aşırı disiplin de zararlıdır. Aşırı disiplin olan ailelerde kişiler robotlaşır, aptallaşır, duyguları ölür, ve düşünemez hâle gelirler. Büyüklerin baskısı artar, küçükler istek ve görüşlerini söyleyemezler. Büyüklere sevgi ile değil korktukları için itaat ederler. Kimi çocukların evlerinden kaçarak kötü yollara sapmaları buna birer örnektir. Böylece hoşagitmeyen ve telafisi mümkün olmayan üzücü hâller meydana gelir, bütün ailenin huzuru bozulur.

Mutlu ailelerde kimin ne zaman ne yapacağını bildiren uygun bir düzen ve disiplin olur. Birbirlerine samimi olarak sınımsız bağlanan fertler arasında sevgi ve ahenk olur. Topluma da güzel örnek olurlar. Hem kendileri mutlu olur, hem de başkalarına mutluluk yollarını göstermiş olurlar.

Ailede huzur çok önemlidir. Çünkü ailenin hem, dünyada hem de ahirette saadeti huzur içinde yaşamasına bağlıdır. Aile fertlerinin

iş hayatındaki başarısı da buna bağlıdır. Huzur olmayan ailelerde ne dñzen ne mutluluk ne de bereket olur. Bñtñn bunları gözñnñne alarak aile fertleri kafalarını çalıştırmalı, huzuru sağlamalıdır. Bunu yapabilirlerse huzura kavuşur, mutlu bir hayat sñrdñrñrlər. Ne mutlu huzur içinde yaşayan ailelere.

Çocuk eğitimi

Aile ve Çocuk

Kur'ân-ı Kerimde aile efradının birbirlerine karşı alakalarına, iyi ve kötü duygu ve davranışlarına da yer verildiği görülür. Sözelimi, ebeveynin çocukları karşısındaki şefkat ve hassasiyetleri, kardeşlerin birbirlerine karşı duygu ve tavırları, aile reisinin bütün aile fertleri karşısındaki sorumlulukları vs. muhtelif ayetlerde, çeşitli Vesilelerle dile getirilir. Bu fıtri ve mecburi durumların olumsuz tezahürlerine de dikkat çekilirken, bunların olumlu yönleri ve bu yönleri tevcih yolları gösterilir. Bunları da belirtmeye çalışalım:

Çocuk Sevgisi

Kur'ân-ı Kerîm, anne ve babaların evlâtlarına karşı fıtrî, derûnî bir sevgi ve şefkat beslediklerini ifade eder. Bu durum bazen, bir kısım âyetlerde "çocuk" kelimesi yerine "göz bebeği" mânâsına gelen "kurretu a'yun" kelimesi kullanılarak ifâde edilir ve mesela çocuk talebi yerine (kurretu a'yun) talebinde bulunulur. (Furkan 5/74; Kasas 28/9)

Çocuğa karşı duyulan sevgi bazen de, evladın maruz kaldığı musibet karşısında anne ve babanın yaşadığı ızdırap dile getirilerek ifade edilir. Sûre-i Yûsuf'ta, Hz. Yâkûb'un oğlu Yûsuf'a karşı asil şefkat ve onun kaybolması karşısında gözlerinin kör olmasına müncer olan ağlama ve ızdırapları çok dokunaklı bir şekilde hikâyeye edilir.

Nil Nehri'ne atılan "bebek Musa" karşısında annesinin durumuyla alâkalı bahislerde de annenin, çocuğuna karşı duyduğu kalbi sevgi ve şefkatin Kur'ânda te'yidini görürüz. (Kasas 28/10-13; Ta-ha

20/40.)

Hız. Musa'nın annesiyle alâkalı âyet şöyle: "Musa'nın annesi, yüreği bomboş olarak (evladından başka bir şey düşünmeksizin) sabahladı. Eğer Allah'ın va'dine iyice inanması için kalbini pekiştirmeseydik, neredeyse saraya alınan çocuğun kendi oğlu olduğunu açığa vuracaktı. Musa'nın ablasına: 'Onu tâkib et' dedi" (Kasas 28/10-11.)

Çocuk sevgisinin bu fitrîliği sebebiyle olacak ki, dünyada hoşâ giden her çeşit güzelliğlerin mecmâi olan âhiret ve cennet hayatında da mü'minler bundan mahrum edilmeyecekler, "çocuk sevmek" nimetiyle nimetlendirileceklerdir.

Kur'ân-ı Kerîm, üç ayrı sûrede tekrarlar, "saçılmış inciler" e teşbih edilen Cennet çocuklarından bahseder:

"(Cennetliklerin) etrafında dâima taze kalan çocuklar dolaşır ki,

sen onları gördüğün zaman saçılmış birer inci sanırsın." (İnsan 76:19 Vâkıa 56:17; Tür 52:24.)

Çocuk İsteği

İslâm açısından nikahtan maksad üremedir, yani neslin devamını sağlamaktır. Gerçi bu her canlının tabîi bir insiyakıdır. Ancak, insan, duygularına bir had konmadığı için, çeşitli mülâhazalarla fitrî meyline iradesiyle değişik istikametler kazandırabilecek durumdadır.

İşte, evlenmenin bu aslî gayeden uzaklaştırılmaması için, İslâm dini, gerek Kur'ân'ın ve gerekse hadislerin diliyle mü'minleri uyarır.

Bu mevzuda Hız. Peygamber'in (a.s.m) meşhur hadîsi şudur: "Evlenin, çoğalın, kıyamet günü, sizin çokluğunuzla diğer ümmetlere karşı İftihar edeceğim." (Münavi: Şemsü'd-Din Muhammed Zeynü'd-Din Abdurra'uf (1031), Feyzu'l-Kadîr, Şerhu'l-Camî'is-Sağîr, Beyrut 1972,3,269)

Çocuk ve nesil talebi esas olmakla beraber, sâlih ve hayırlı bir neslin talep edilmesi gerekmektedir. Kur'ân-ı Kerim'de çocuk talebiyle ilgili gelen âyetlerden bu noktaya her seferinde ayrı bir

ehemmiyet verildiği görülür. Hemen belirtmek isteriz ki, daha hamilelik vâki olmadan başlayıp, hamilelik ve doğumu takip eden safhalarda çocukla alakalı yapılan dualarda "sâlih çocuk" talep etmek fikrinin zihinlerde canlı tutulmak istenmesinin pratik ve âmeli neticeleri vardır.

Göz bebeği gibi bir nesil

Furkân Sûresinde gerek çocuk talebine ve gerekse talep edilen çocukta aranan vasfa örnek teşkil bir âyet yer alır. Orada, ideal bir Müslümanın belli başlı vasıflarını ard arda zikreden bir pasajda kaydedilen on beş kadar vasıfndan biri de çocuk talebiyle alakalıdır.

"Onlar ki: 'Ey Rabbimiz! Bize zevcelerimizden ve nesillerimizden gözlerimizin bebeği olacak (sâlih insanlar) ihsan et, bizi takva sahiplerine rehber kıl' derler." (Furkân 25:74)

Âyette geçen "göz bebeği gibi kıymetli" vasfı mutlak bir vasıftır. Arzularımıza uygun, ideallerimizi gerçekleştirecek bir nesil böyle değerli bir nesil olabilir. İstenmesi gereken neslin ana vasıfları başka ayetlerde de kaydedilmiştir. Müteakiben kaydedeceğimiz dualarda bu vasıfları bulmak mümkündür.

Müslüman bir nesil

Kur'ân'da kaydedilen Hz. İbrahim'in duası ideal nesil hakkında mühim bir vasıf beyan eder: "Müslüman olmak" yani Allah'ın emirlerine teslim olan, Allah'ın istediği yol üzere giden bir nesil. Hz. İbrahim Allah'ın emri ile Kâ'be'nin temellerini Hz. İsmail ile birlikte yükseltince yaptıkları bu hayırlı amelden sonra, bir nevi bunun mükâfatını talep makamında şu duayı yaparlar:

"Ey Rabbimiz! İkimizi de sana teslimiyette sabit kıl. Soyumuzdan da (yalnız sana boyun eğen) Müslüman bir ümmet (yetiştir).
(Bakara 2:128)

Çocuk ve ana- babaların sorumlulukları

Ana-babaların çocuklarına karşı görevleri

Karı-kocadan oluşan mutlu bir ailenin, mutlu bir sülâleye dönüşmesine vesile olan çocukların bakımı, eğitimi, öğretimi ve iyi yetişmesi çok önemlidir.

İyi bir ürün almak için verimli tarla, sağlam tohum ve çok iyi bakım gerektiği gibi, iyi bir nesil yetişmesi için de ana-babaların asil ailelerden, sağlıklı, güçlü, sağlam karakterli ve akıllı olmaları, hem de mutlu ve huzurlu bir aile hayatı sürdürmeleri, doğumdan önce ve sonra çocuğun gelişmesine, yetişmesine gereken önemi göstermeleri gerekir. Bunun için:

1- Temiz aileden biriyle evlenmeli

Doğacak çocuğunun mükemmel olmasını isteyen ana ve baba adayları, evlenecekleri kimselerin asil, sağlıklı, terbiyeli ve temiz bir aileden olmasına dikkat etmelidirler. Çünkü bazı özellikler irsiyet yolu ile büyükten küçüğe geçer. Bu hususta Resûlullah (s.a.v):

" - *Eşinizi iyi ve dikkatli seçin, çünkü damar çeker.*"⁽¹²⁵⁾ buyurmuştur.

Eşlerin ve sülâlelerinin bazı fiziksel yapıları ve ruhsal hâllerinin irsiyet yolu ile kendilerinden meydana gelen çocuklarına geçtiği bilinen bir gerçektir.

2- Akraba evliliği olmamalı

Doğacak çocukların güzel, zekî ve güçlü olmaları için, akraba evliliği olmamalıdır. Bu hususta Hz. Ömer (r.a.):

"Uzaktan, yani akrabanız olmayan ailelerden evlenin ki, çocuğunuz zayıf ve cılız olmasın" demiştir.

Akraba evliliği karı- koca ilişkisini olumsuz yönden etkilediği gibi, doğacak çocuklar üzerinde de bazı olumsuz etkileri olur. Bu konuyu daha önce de açıklamıştık. (Bkz. 19)

3- Kadın hamile iken sağlığına dikkat etmeli

Hanımlar, hamilelik boyunca karnındaki bebeğin sağlığını bozucu hareket ve davranışlardan kaçınmalıdır. Sigara, içki ve benzeri kötü alışkanlıkları varsa bırakmalı, bebeğin ruhen ve bedenen iyi beslenmesi için çok dikkat etmeli ve onun iyi gelişmesini sağlamalıdır. Bu da annenin kendine iyi bakması sıkıntı ve tasalanmayı bırakıp şen ve neşeli yaşamasıyla olur.

Doğacak bebeğin güzel olması için, ana hep güzel şeylere bakmalıdır. Zira hamileler gördükleri şeylerden etkilenirler. Ayrıca Mutluluk Yolları kitabının sağlık bölümünün beslenme bahsinde değindiğimiz gibi dengeli beslenmeye dikkat etmeliler, -Allah'ın da emrettiği gibi- her şeyin en iyisini ve kendilerine yarayanlarını yemeliler. Ana karnında çocuk büyüdükçe rahim de büyür, mideyi sıkıştırır. Hamile kadın yeteri kadar yemek yiyemez. Onun için hamile kadınlar yemek öğününü beklemeden yemeliler. Beslenme bölümünde de yazdığım gibi, iki kimse, -az yediği için- sık sık yemelidir.

a) Bebekler ve çocuklar

b) Hamile ve emzikli kadınlar

Anne adayları şunu bilsinler ki, karnındaki bebekleri bedenen kendilerinin bir parçası olduğu gibi ruhsal ve karakter bakımından da kendilerinin bir kopyasıdır. Onun için atalarımız: "Anasına bak kızını al" demişlerdir. Ben de şunu ilave ediyorum:

"Damadınız olacak gencin anasına bakın, kızınızı öyle verin." Çünkü damadınız anasının bir parçasıdır. Hem de damadınızın anası kızınızın kaynanası olacaktır. Buna çok dikkat edin...

Hülâsa, demek istiyorum ki, kız çocuğu da, oğlan çocuğu da anasının kopyasıdır, çünkü onun bir parçasıdır.

Anayı olumlu veya olumsuz etkileyen her şey, karnındaki bebeğini de etkiler. Ananın üzgün oluşu bebeğin de üzgün olmasına, şen ve şakrak oluşu, bebeğin de şen ve rahat oluşuna sebep olur. Bu hususta baba adaylarına da mühim görevler düşmektedir. Çünkü kadınları şen yaşatıp mutlu kılan da, hayatlarını cennet hayatına döndüren de, üzgün yaşatıp hayatlarını cehennem hayatına çeviren ve dünyaya geldiklerine pişman eden de kocalarıdır.

İşte karı-koca güzel huyları, olumlu davranışları ve bilinçli yaşayışları ile güzel, gülbüz, zekî, şen, iyimser, sadakatli, kendilerine ve milletine yararlı çocuklara sahip olabilirler. Özellikle yeni evliler bu gerçekleri gözönüne alarak yaşamlarına ona göre yön versinler. Şunu bilsinler ki, doğacak çocukları kendilerinin bir parçası ve bir gölgesidir. Kendileri doğru olursa, çocukları da doğru olur. Eğri bir şeyin gölgesi doğru olmaz.

4- Helâlden yedirmeli

Baba helâlinden kazanıp çocuklarına helâl lokma yedirmelidir. Haram kazançla beslenen çocuklardan kimseye hayır gelmez. Böyle yapan babalar büyük günaha girerler; ileride çocuklarının da günaha girmesine sebep olurlar.

5- İyi duygular aşılmalı

Ana ve baba, çocuklarının kalbine sevgi, şefkat, saygı ve itaat tohumları ekmeliler; kin, isyan, intikam ve düşmanlık tohumları ekmemeliler. Bütün hareket ve davranışlarında çocuklarına olumlu ve güzel örnek olmalılar.

Ana- babalar şunu iyi bilsinler ki, çocukları kendilerinin kopyasıdır. Ayrıca çocuklar çok narin ve duyguludurlar, her şeyden çabuk etkilenirler. Onları sevdiğini belirtici bir söz, bir bakış, bir ikram ve ana- babanın birbirini sevmesi.. Bunların hepsi çocukların kalbine birer sevgi tohumu ekmektir. Buna karşılık büyüklerin kırıncı sözleri, acımasız oluşları, eziyet ve zulümleri, çocuğun kalbine kin, intikam ve düşmanlık tohumu eker.

Ana-babalar şunu iyi bilsinler ki, büyüklerin birbirine karşı sevgi ve saygısı çocukları da saygılı kılar. O hâlde büyükler çocuklarının yanında asla tartışıp çekişmesinler, aralarında kavga etmesinler. Eğer kavga etmişlerse, çocukları bunu farketmeden hemen barışsınlar. Büyüklerinin çekiştiklerini, kavga ettiklerini, birbirlerini üzdüklerini gören çocukları, önce üzülürler, ikisine de gücenirler. Birinin haksız olduğunu anlayınca da haklı olana acır, onun yanında yer alırlar, haksız olandan ürker, kaçarlar. Küçük oldukları için o anda ona birşey yapamazlar ama, bu haksızlığı yapmışsa ona karşı kinleri, düşmanlık ve intikam duyguları -farkında olmadan- kendileriyle birlikte büyür, köklesin Sonrada filiz verir. O haksızlık yapana önce itaatsizlik başlar, sonra da isyan ederler. Ana-baba bu tehlikeli sonucu gözönüne alsınlar, kendi aralarında uyumlu olsunlar, iyi geçinsinler, çocuklara da güzel örnek olsunlar.

Kendilerine karşı gelen, baş kaldıran ve asi olan çocuklarını suçlamadan evvel büyükler kabahati kendilerinde arasınlar. Çocuklar fotoğraf makinesi gibidirler; gördüklerini ve duyduklarını kalblerine nakşederler. Yeri ve zamanı gelince de onu meydana çıkarırlar.

6- Çocuğu uygun işlerle yetiştirmeli

Kimi aileler de güya çocuklarını çok sevdiklerinden onlara birşey yaptırmazlar, küçükken işe ve hizmet etmeye alıştırmazlar. Onları şımarık ve tembel büyütürler. Bu çocuklar büyüyünce büyüklerine itaat etmezler, zira hizmet etmeye alışmamışlardır. Söz dinleyip verilen emri yerine getirmek onlara çok ağır gelir. Bunda da kabahat, yine onları şımarık ve tembel yetiştiren büyüklerindir.

Bu tarz büyüyen çocuklar iş hayatında da başarılı olamazlar. O zaman da kendilerini iş yapmaya alıştırmayan büyüklerine sitem eder, onları suçlarlar.

Bu durumları gözönüne alarak, büyükler çocuklarını hem sevmeli, hem korumalı, hem de yeri geldikçe onlara iş yaptırmalıdır. Disiplin ve itaati öğretmeli, kendi işlerini kendilerine yaptırmaya ve başkalarına da hizmet etmeye alıştırmalıdır.

7- Büyükler kötü örnek olmamalılar

Çocuklar etraflarında hep güleç yüzlü ve şen insanlar görürlerse, güleç yüzlü ve neşeli büyürler. Asık suratlı ve kaba insanların arasında suratları asık, kaba ve katı yürekli olurlar. Büyüklerinin zıtlığını göre göre, onlar da inatçı olurlar. Eğer onların birbirleriyle güzel ve uyumlu geçindiklerini görürlerse, kendileri de uysal ve uyumlu olur, herkesle güzel geçinmeye alışır ve inatçı olmazlar.

Çocuklar büyüklerden gördüklerini yaparlar. Bu hususu gözönüne alarak büyükler hiçbir hususta onlara kötü örnek olmamalılar. Daima, her bakımdan güzel örnek olmalılar.

Mesela sigara içmek çok zararlı ve çok kötüdür. Çünkü sigara içen kendi kendini zehirlemekten başka, teneffüs edilen havayı kirletmek suretiyle başkalarına da zarar veriyor. Çocukların yanında onu içmek daha kötüdür. Çünkü onlara da kötü örnek olunur.

Hayır kurumlarına bağış, fakir ve düşkünlere yardım gibi yararlı işleri çocukların yanında yapmak güzeldir. Zira onlar da büyüklerinden göre göre hayır yapmaya alışır. Daha iyisi de, hayır işlerini çocukların eliyle yaptırmaktır.

8- Çocuk hürriyete alışmalı ve hürriyeti sevmeli

Çocuklar yaramazlık ve hata yapabilirler. Nitekim büyükler de daha büyük hatalar yapabilirler. Bu gibi hâllerde ceza ve baskı yerine, güzellikle ikna ederek onları terbiye etmelidir. Çocukları baskı altında tutmak, onları hürriyetten mahrum olarak yaşamaya alıştırmak olur. Bu da onların geleceği için çok zararlıdır. Çünkü bugün bizim baskımız altında yaşamaya alışan çocuklarımız, yarın da düşmanların ve zalimlerin baskısı ve zulmü altında yaşamaya razı olurlar, onlara boyun eğler.

İşte bazı milletlerin, yabancıların ve sömürgecilerin boyunduruğu altında yaşamasının bir sebebi de, çocuklarını ve gençlerini büyüklerinin aşırı baskısı altında, hürriyetten mahrum olarak yaşamalarıdır. Resulü Ekrem (s.a.v): de:

"Çocukluk ve gençlik çağında neye alışılırsa, yaşlılıkta da öyle yaşanır" demiştir.

Bir milletin çocukları hür yaşamanın zevkini almamışlarsa, onlara atalarının kahramanlık ve cengâverlik ruhu aşılammamışsa, Peygamberimiz' in:

" - Çocuklarınıza atıcılığı, okuma yazmayı, yüzmeyi ve biniciliği öğretin" hadisinin ışığı altında onlara iyi bir askerlik eğitimi verilip savaşa hazırlanmamışsa ve Allahû Tealâ'nın :

"Düşmanlarınızı, Allah'a inanmayan Hakk düşmanlarını ve daha uzaktaki düşman olabilecekleri korkutucu kuvvet hazırlayın." âyeti kerimesi pratikte uygulanmamışsa o millet, sömürülmeye ve yabancıların boyunduruğu altında yaşamaya hazır demektir.

9- Çocuğa dilini, dini ve lüzumlu bilgileri öğretmeli

Ana- babaların ve büyüklerin bir görevi de çocuklara dillerini, başta Kur'an-ı Kerim olmak üzere din bilgilerini, güzel ahlâk ve sağlık kurallarını iyi öğretmektir. Onlara çocukluktan ölünceye kadar her insana her yerde ve her zaman en çok lâzım olan ve en çok yarayan şeylerdir.

İnsanın dünyada ve âhirette mutlu olması için, başkalarına zarar vermeden bütün işlerinde başarılı olması için güzel konuşması, iyi huylu olması, sağlıklı olması ve dinini iyi bilip dindar olması gerekir. Bu dört şey insanın en sâdık arkadaşı, en büyük ve en değerli sermayesi, hem de her yerde koruyucusudur. Bir kimseye bunları kazandırmak, ona yapılacak en büyük ikram ve en değerli iyiliktir. Din, dil, güzel ahlâk ve sağlık. Hz. Peygamberimiz bir hadisinde:

"İnsanın evlâdına vereceği en değerli şey, güzel ahlâk ve iyi bir terbiyedir." ⁽¹²⁶⁾ ve

"Öldükten sonra amel defterleri kapanmayıp ona ecir ve sevap yazılanlardan biri de, terbiyeli ve dindar çocukları olanlardır" ⁽¹²⁷⁾ demiştir.

10 - Her kusurunu yüzüne vurmamalı

Çocukların önemli olmayan hatalarını görmezden gelmeliyiz. Her kusurlarını yüzlerine vurmamak bizi onlara düşman gibi gösterir

ve onları bizden soğutur. Bize olan güvenlerini sarsar ve gittikçe sözümüzün etkisi azalır. Onları ustalıkla irşad ve terbiye etmeliyiz, onları korkutup bizden yıldırmmamalıyız. Yoksa bizi sevdikleri için değil, korktukları için itaat ederler. Büyüyünce de isyan ederler.

11- Çocuğu geleceğin dünyasına hazırlamalı

Çocukları yetiştirirken geleceğe göre hazırlamalıdır. Kimi büyükler kendi gençliklerini düşünür, çocuklarını geçmişe dönük hazırlarlar Çocuklarının gelecek zamanlarda yaşayacaklarını düşünmezler.

Çocukların eğitim ve terbiyesini iki bölüme ayırmalıyız:

a- Dinî inançlar, ibadetler, ahlâk kuralları, millî örf ve âdetler

b - Yaşamaları için gereken dünya işleri, zamana göre değişen bazı kurallar ve yaşama şekilleri

Şimdi bunları biraz açalım:

a - İmân esasları ve diğer dinî inanç ve ibadetler, islâmın ilk gelişinden kıyamete kadar aynen devam eder. Ne zamanın değişmesiyle ne de mekân ve şahısların değişmesiyle asla değişmez. Değiştirilirse hak din olmaktan çıkar, hurafe ve batıl olur. Dinî kurallar yani inançlar ve ibadetler şahıslara zihniyetlere ve zamana uymaz, şahıslar da zihniyetler de zaman da dine uymalıdır.

Ahlâk kuralları da böyledir; iyi huylar her zaman iyi, kötü huylar her zaman ve her yerde kötüdür. Doğruluk ve dürüstlük her zaman iyidir, yalancılık ve sahtekârlık her zaman kötüdür. Asık surat ve kötü söz her zaman kınanır, güzel söz ve güleç yüz her zaman ve her yerde övülür. Bütün iyilikler ve kötülükler böyledir.

"Zaman sana uymazsa, sen zamana uy" sözü dünya işlerinde ve hayat tarzlarında geçerlidir. Ancak inanmanın ve islâmın şartlarını Allah emretmiş ve Peygamberimiz de, neye nasıl inanacağımızı ve ibadetleri nasıl yapacağımızı göstermiştir. Bunları hiç kimse değiştiremez. Bu gerçeği gözönüne alarak çocukları zamana ayak uydurmaya alıştıırken, bir taraftanda onlara -asla değişmeyen- dinî kuralları öğretmeli, küçük yaşıta da ibadetlerini yapmaya alıştırmalıdır.

b - Çocukları yetiştirirken büyüklerin arzuları doğrultusunda değil de, zamanın, hatta gelecek zamanın ve toplumun da ihtiyacını gözönüne alarak, çocukların istek ve kabiliyetlerine uygun şekilde yetiştirmelidir.

Zamanın akışıyla birlikte teknik, hızla ilerlemektedir. Hayat şartları da buna bağlı olarak değişiyor. Çalışmalarında ve ilerlemelerinde bu hıza ayak uyduranlar yükselir, uyduramayanlar ezilir ve geriler. En ileri giden milletleri gözönüne alarak, duraklamadan her alanda yükselmeliyiz ve Peygamberimiz'in şu sözünü kendimize düstur edinmeliyiz: *"İki günü eşit olan zarardadır, aldanmış-*

Çocukların ana-babalarına karşı görevleri

Ana ve babamız, dünyaya gelişimize sebep oldukları için var oluşumuzu onlara borçluyuz. Hiçbir şeylerini esirgmeden, gereken ihtiyacımızı karşılayarak bizi büyüttüler, yetiştirdiler, bizi hayata hazırladılar. Bu sebepten varlığımızı onlara borçluyuz. Bu nedenlerden dolayı Peygamberimiz,

"Ya Resûlullah, babam bana sormadan malımı ve paramı alıyor" diye babasını şikayet eden gence:

"Sen de, malın da babanın mülkü sayılırsınız" (129) demiştir.

Kendi kendimize biraz düşünelim, kendimizi hatırlayabildiğimiz en küçük yaşımıza götürelim, anamız ve babamız bizim için nelere katlanmadılar ki?

Babamız bizi büyötmek için soğuk- sıcak, zor-kolay demeden çalıştı çırpındı. Zorluklara ve zahmetlere katlandı. Hiçbir karşılık beklemeden her şeyini feda etti. Bunları nasıl unutabiliriz...

Hele anamız, bizi dokuz ay karnında, yüröme çağına gelinceye kadar da kucagında taşıdı. Geceleri uykusunu feda ederek bizi acıkınca göğsüne yasladı, emzirdi. Hastalanınca bağrına bastı, gözyaşı döktü. Bizi büyötünceye kadar nice zahmetlere katlandı. Karşı-

lıksız sayısız fedakârlıklar yaptı. Büyüdükçe derdimiz de, zahmetimiz de bizimle beraber büyüdü. Bunları nasıl unutabiliriz?

Bu ve daha nice nedenlerden dolayı Allah'a ve Peygamber'e itaattan sonra, ana-babaya itaat ve hizmet geliyor.

Bu hususta yüce Allah şöyle buyurur:

"Allah, kendinden başkasına tapmamanızı, sadece kendisine kulluk ve ibadet etmenizi ve ana-babanıza iyi muamele yapmanızı, onlara çok iyi davranmanızı ve karşı gelmemenizi emretti. Ana-babadan biri veya ikisi birden yanınızda yaşlandığında, güçleri azalıp sözleri çoğaldığında onları yüksünmeyln. (sizi üzücü hareketlerde bulunsalar bile) onlara 'ÜF' bile demeyin. Onları azarlamayın, onlara yumuşak konuşun, gönüllerini alın.

- Onlara yani ana ve babana merhametli davran, aşağıdan al, koruyucu kanatlarını üstlerine ger ve de ki:

' Ey Rabbim, küçüklüğümde onların bana gösterdiği rahmet ve şefkati sen de onlara göster.'

- Rabbiniz, onlar hakkında içinizde beslediğiniz niyetinizi bilir."⁽¹³⁰⁾

Çocuklar, yıllarını feda ederek kendilerini büyüten ana-babalarının ümit kaynağıdır. Bin bir zahmetle yetiştirdikleri evlâtlarından saygı, sevgi, hizmet ve iltifat beklerler. Özellikle yaşlandıkları zaman beklediklerini görmeyince hayal kırıklığına uğrar ve gücenirler. Çünkü insan umduğuna küser.

Bunu gözönüne alarak büyüklerimize karşı görevimizi yapmalıyız. Onları rahat ettirip memnun etmek için elimizden geleni yapmalıyız ve onlara hizmette kusur etmemeliyiz.

Büyüklerimiz bizi daima sağlıklı, neşeli, başarılı, güçlü ve mutlu görmek isterler. Onların beklediklerinden daha iyi ve daha mutlu olmaya çalışmalıyız. O zaman onları da mutlu etmiş oluruz.

Yaşımız büyüdükçe büyüklerimize karşı saygımız ve hizmetimiz de büyümeli, gücümüz arttıkça onlara daha çok yardımcı olmalıyız.

Günümüzde birçok genç evlenince ana-babalarına karşı saygıları kalmıyor. Neredeyse onları unutuyorlar. Yanlarına uğramaz olu-

yorlar. Kendilerini dört gözle ve sabırsızlıkla bekleyen büyüklerinin gözleri yolda kalıyor, ümitleri kırılıyor ve onlara karşı güvenleri sarsılıyor.

Kendilerinden yakınlık bekleyen ana-babalarına karşı görevlerini yapmayanlar; maddî ve manevî yönden zarar görürler.

Bir gün gelip kendileri de ana-baba olduklarında çocuklarından aynı karşılığı görürler. Yani kendileri büyüklerine karşı nasıl davranmışlarsa, çocukları da kendilerine öyle davranırlar. Çünkü insan ne ekerse onu biçer. Ne ederse onu bulur.

Gençler bu gerçekleri göz önüne alsınlar, kendileri ana-baba olduklarında çocuklarından neler bekleyeceklerse, kendileri de büyüklerine öyle davransınlar.

Böyle yaparlarsa hem görevlerini yapmış olurlar, hem yaptıkları iyiliklerin karşılığını gelecekte fazlasıyla görürler, hem de manevî yönden sorumluluktan kurtulurlar. Ana-babalarının rızasını kazandıkları gibi, Allah'ın rızasını da kazanır, bol ecir ve sevap alarak cennete girmeyi hak ederler. Çünkü Hz. Muhammed (s.a.v):

"Cennet anaların ayakları altındadır"⁽¹³¹⁾ (yani ana-babaların rızasını kazananlar cennete girerler) buyurmuştur.

Genellikle insan yaşlanınca gücü ve tahammülü azalır, sözü çoğalır ve yükü ağırlaşır. Bunu, doğal ve normal görmeliyiz. Çünkü yaşlanınca biz de öyle olacağız, İşte herşeyi hakkıyla bilen Allah:

"Ana-babanızdan biri veya ikisi birden yanınızda yaşlandığında güçleri azalıp, sözleri çoğaldığında size üzücü sözler söyleseler ve yorucu olsalar bile onlara iyi davranın, kırııcı söz ve harekette bulunmayın, onlara 'f bile demeyin"⁽¹³²⁾ buyurarak bizi uyarmıştır.

Özellikle bize muhtaç oldukları zamanlarda sözlerine gücenmeden, hizmetlerini yüksünmeden, onlara karşı görevlerimizi seve seve yaparak gönüllerini hoş etmeliyiz ve rızalarını kazanmalıyız.

Onlara karşı bir görevimiz de, dostlarıyla dost olmamız, öldükten sonra da dostlarıyla ilişkimizi sürdürmemizdir. Çünkü insan sevdiği kimselerin dostlarını sevmesi ve ilişkisini sürdürmekle sevdiği kimseleri memnun eder.

Bu hususta Peygamberimiz de:

"Babanın dostlarının dostluklarını sürdür"⁽¹³³⁾ demiştir.

Ana-babamız sağlıklarında iyi bir insan olmamızı ve onları unutmamamızı istedikleri gibi, öldükten sonra da iyi olmamızı, onları unutmamamızı ve onların adına iyilik ve ibadet yapmamızı beklerler. Her kötülük yaptığımızda öbür dünyada ruhları rahatsız olur. Çünkü ruhları Allah'ın emriyle bütün yaptıklarımızdan haberdar olur. Bir fakiri sevindirmemiz, onları da sevindirir. Yaptığımız iyilikler ve ibadetler ruhlarını şad eder. Böyle yaparsak, bizden sonrakiler de bizim ruhumuzu şad ederler. Çünkü insan nelerden hoşlanıyorsa, öldükten sonra da aynı şeylerden hoşlanır, ferahlar.

Son söz: Huzur ve mutluluk

Hayat, huzur içinde geçerse güzeldir. Huzur olmayınca yaşamanın ne tadı kalır, ne de anlamı. Bu gerçeği hepimiz bilir ve huzurlu bir hayat sürdürmek isteriz. Ama çoğu zaman değil huzura kavuşmak, huzur nerede, nasıl olur ve yolları nedir, düşünmeyiz bile. Hâlbuki hiçbir şey sadece istek ve özlemlerle ele geçmez. Mutlaka istenilen şeyin yollarını arayıp bulmak, o yollardan yürümek, didinmek ve çalışmak gerekir. Her şeyden önce kişi insanca yaşama yollarını ve kurallarını bilmelidir ki, huzura kavuşabilsin.

Bir makinenin en iyi çalışma yöntemini, o makineyi yapan mühendisin bildiği gibi, insanca yaşama yollarını da en iyi bilen ve bu hususta en doğru yolları gösteren, insanı yaratan Allah'tır.

Bize düşen, bu gerçeklere inanmak, Allah'ın varlığına, kuvvet ve kudretine imân etmek, Allah'ın kitabı olan Kur'an-ı Kerim'den doğru yazılmış kitaplardan ve bilginlerden öğrenmek ve öğrendiklerimizi uygulamaktır. Başka bir deyimle insanca ve müslümanca yaşamaktır. O zaman gerçek anlamda huzura kavuşur, mutlu bir hayat sürdürürüz. Zaten biz iyi niyetle doğru yola yönelir, Allah'tan yardım dilersek, Allah mutlaka bize yardım eder, her şeyden doğru olanı kalbimize doğdurur ve hakkımızda hayırlı olanı bize ilham eder. Çünkü, Cenabı Allah:

"Benden isteyin, dilediğinizi vereyim" buyurmuş,

Hız.Peygamber de:

"Kim bildiğiyle amel ederse, Allah ona bilmediklerini öğretir" demiştir.⁽¹³⁴⁾

Şayet Allah istediklerimizi vermiyorsa, ya istemesini bilmiyoruz, yahut da bizi ve bize gerekenleri bizden daha iyi bilen Allah, hakkımızda hayırlı olanı vermek istiyor. Bu gibi hâllerde, Allah'tan hayırlısını istemeliyiz.

İnsanlar çalışır çabalar para kazanır, ilim öğrenir, birçok şeylere sahip olur. Ama -nedense- huzur ve mutluluğunu sağlayıcı şeyler hakkında pek az bilgi sahibi olur. Ya da bu hususta hiç bilgisi olmaz. Çoğu zaman da bildiğini yapmaz. Bu yüzden de bildiklerinden yararlanamaz. Böylece huzur görmeden yaşar ve mutsuz olarak ölür.

Bilgi, yemek ve su gibidir. Bunlar olmadan insan yaşayamaz. Fakat yiyip içmedikçe doymadığı ve suya kanmadığı gibi, pratikte uygulanmayan bilginin de kişiye yararı olmaz.

Şunu da bilelim ki, insan sadece aklına dayanarak ve sırf maddî ihtiyacını elde etmekle huzura kavuşamaz. Aklını da kullanarak kendini ve aklını yaratan Allah'tan güç ve ilham almalı, bedeninin fiziksel ihtiyacını karşıladığı gibi ruhunun da gıdasını vermeli, çeşitli ibadetlerle manevî yönden yükselerek ruhunu şad etmelidir. Ancak o zaman gerçek anlamda huzura kavuşur. Çünkü huzur bulan veya huzursuz olan beden değil, ruhtur. İnsanı Allah'a bağlayan ve Allah'tan feyz alan yine ruhtur. Hem de biz bedenimizle değil, ruhumuzla insanız. Ruh bedenden ayrılınca artık ona insan denmez, "ceset" denir. (Bu hususta geniş bilgi almak için, Hayat Kitabı I, Bkz. Hayat Yolları kitabı Ruh Sağlığı s. 112-170)

İnancı ve manevî dayanağı olmayan, her şeyi maddede gören nice akıllı ve süper zekî kimseler -zengin dahi olsalar- mutlu bir hayat sürdüremiyorlar. Kimilerini huzursuzluk, intihara kadar sürüklüyor. Hâlbuki inancı ve maneviyâtı kuvvetli olan dindar kimseler, üzücü hâller ve öldürücü felaketler karşısında veya bir çıkmaza girdiklerinde; "Kaderim böyle imiş, bunda da bir hikmet vardır" der, kendilerini üzüntüye kaptırmazlar. Kadere inanır, kederin kahrına uğramazlar. Etraflarına da neşe saçar, huzur içinde yaşarlar. Neden biz de öyle olmayalım?

Diş ağrısı ve baş ağrısı gibi fiziksel hastalıklar huzuru bozduğu gibi, inançsızlık, korku, heyecan, kuşku, üzüntü, sıkıntı ve ümitsizlik gibi ruhsal hastalıklar da huzuru bozar, insanı mutsuz kılar.

Bunlardan kurtulmanın yolu, ihlâs ile yüce Allah'a bağlanmak, ibadet ve zikirle ruhu terbiye edip maneviyâtını güçlendirmektir. Allah'ı andıkça gönül şad olur, ruh huzura kavuşur. Bakınız bu hususta Allah ne buyurur:

"... (Ya Muhammed)) De ki: Allah kendisinden yön çevirenleri şaşırtır, kendisine yönelenlere hidayet eder. Mutluluk yollarını kalblerine doğdurur."

"Onlar, imân edenler ve Allah'ı zikrederek kalbleri güven ve huzura kavuşan kimselerdir. Şu bir gerçektir ki, ancak Allah'ı zikretmekle gönüller rahatlar, ruhlar güven ve huzura kavuşur."

"O inanıp da iyi işler tutanlara ne mutlu! Onların en sonunda dönüp varacakları yer ne güzeldir. Onları mutlu sonuçlar bekli-

Şunu da bilelim ki, çevremizdekileri unuttur da huzuru sırf kendimiz için istersek, gerçek anlamda huzura kavuşamayız. Ağaç dalları ve yapraklarıyla meyve verdiği gibi, insan da çevresindekilerle birlikte mutlu olursa huzur bulur, sırf kendi huzurunu düşünürse, hem sevilmez, hem de etrafındakileri kendisine karşı tahrik eder. Düşmanı çoğalır, dostu azalır.

Onun için aile reisi aile bireylerinin, işveren işçilerinin, hoca öğrencilerinin, imam cemaatinin, âmir memurlarının, hükümet vatandaşlarının huzurunu düşünmezse, hiçbir huzur bulamaz, toplumda sevgi bağları çözülür, itaatsizlik ve anarşik hareketler başlar, düzen bozulur. Bütün toplumda mutsuzluk hüküm sürer. Resûlullah'ın şu sözü bütün bu üzücü hâlleri önlemektedir:

"Kendiniz için sevdiğiniz şeyi mü'min kardeşiniz için de sevmedikçe ve kendiniz için zararlı gördüğünüz şeyi mü'min kardeşiniz için de zararlı görmedikçe mü'min olamazsınız."⁽¹³⁶⁾

Kitabımı sevgili Peygamberimiz'in şu güzel sözü ile noktalıyorum:

"Ne mutlu o kimseye ki, ömrü uzun, ameli güzel olur."⁽¹³⁷⁾

B Ö L Ü M 8

Her insanın bilmesi gerekenler

Her insanın bilmesi gereken pratik bilgiler

En kutsal yuva aile yuvasıdır. İlk aile yuvamızı kuran Adem babamızla Havva anamızdır.

Aile yuvasının en kutsal gecesi "Zifaf gecesi" denilen ilk gecedir.

Bu gece, evlilik hayatının Kadir gecesi, yani evlenen eşlerin duasının kabul olduğu şerefli gece sayılır. Ama böyle olabilmesi için duaları kabul eden Allah eşleri müslümanca görmek ister. Müslümanca görünmek için müslümanca yaşamak gerekir. Müslümanca yaşamak için her müslümanın yapması gerekenleri bilmesi lazımdır.

Ergenlik çağına gireri her müslüman erkek ve kadının bilmesi ve uygulaması, ya da kaçınması gerekenler şunlardır:

- 1- Farz
- 2- Vacip
- 3- Sünnet
- 4- Müstehab
- 5- Mubah
- 6- Haram
- 7- Mekruh
- 8- Müfsit

Bunları biraz açıklayalım:

Farz: Yüce Allah'ın, yapılmasını kesinlikle emrettiği davranışlara farz denir. Farz iki türdür:

a- Farz-ı Ayn: Her müslümanın mutlaka yapması gereken görevleridir. Günde 5 vakit namazı ve Cuma namazını kılmak, Ramazan orucunu tutmak, anaya-babaya saygı göstermek ve helalinden çalışıp kazanmak gibi.

b- Farz-ı Kifâye: Toplumda bazı kimselerin yapmasıyla diğerlerinin sorumluluktan kurtulacağı ibadet ve davranışlardır: Cenaze namazı kılmak, hastaları tedavi edecek erkek ve kadın doktorların, öğretici ve eğitici öğretmenlerin, insanlara Kur'an'ı ve dini bilgileri öğretici ve imamlık yapıcı hocaların yetişmesi gibi.

Vacip: Bayram namazı kılmak, kurban kesmek, Ramazan'da vitir sadakası vermek gibi.

Sünnet: Peygamber (s.a.v.)'in yapıp bizim de yapmamızı tavsiye ettiği davranışlardır.

Müstehab: Dinen yapılması tavsiye edilen ve insanlarca hoş görülen davranışlardır. Tertemiz giyinmek, farz ve sünnet namazların dışında nafîle namaz kılmak, Ramazan ayının dışında oruç tutmak gibi sünnet ve müstehab olan şeyleri yapan Allah'ın rızasını kazanır. Bunlar aynı zamanda Resûlullah (s.a.v.)'in sünneti olduğu için kişi, Peygamberimiz (s.a.v.)'in şefaatine de nail olur.

Mubah: Kişinin yapıp yapmamada serbest olduğu ve şer'an yasaklanmayan herşey mubahtır.

Haram: Dinimizce kesin olarak yasaklanan herşey haramdır, içki içmek, kumar oynamak, meşru olmayan kanunsuz yoldan kazanç sağlamak, zina etmek ve anaya-babaya karşı gelmek gibi.

Haram işleyen büyük günah işlemiş olur, tövbe etmeden ve haksızlık yaptığı kimselerle helalleşmeden ölürse cehennemde azap görür.

Mekruh: Dinimizce yapılması hoş görülmeyen bütün davranışlar mekruhtur.

Mekruh iki türlüdür:

a- Tahrimen, yani harama yakın mekruh: Sigara içmek, başkalarına zararı olan davranışlarda bulunmak, vacib olan ibadetleri terk etmek gibi. Haramdan sakındığımız gibi bu tür mekruhlardan da sakınmalıyız. Yoksa günaha girer, cezalandırılır.

b- Tenzihen, yani helale yakın olan mekruh: İnsana günah kazandırmayan, fakat yapılması hoş karşılanmayan davranışlar tenzihen mekruhtur. Sünnet ve müstehabları terk etmek de böyledir.

Müfsit: Başlamış olduğumuz farz, vacib ve sünnet ibadeti bozucu davranışlar müfsittir. Namazı ve orucu bozan şeyler gibi. Yüce Allah her şeyi insanlar için yaratmış.

Bakınız Allah Teâlâ bir ayette:

"Yeryüzünde ne varsa Allah sizin için yaratmıştır... (Bakara Sûresi: 2/29) derken, diğer bir ayette:

"Ben cinleri ve insanları sırf bana kulluk ve ibadet etmeli için yarattım" (Zarivat Sûresi: 51/56) buyurmuştur.

İbadetlerin başında, imanın 6 şartı ve islamın 5 şartı gelir.

İmanın şartları

- 1- Alah'a iman etmek
- 2- Alah'ın meleklerine iman etmek
- 3- Alah'ın kitaplarına iman etmek
- 4- Alah'ın peygamberlerine iman etmek
- 5- Ahiret gününe iman etmek
- 6- Hayr şer ve kadere iman etmektir.

Allah'a iman etmek, Allah'ın var oluşuna, birliğine, yenilmez kudret, kuvvet ve irade sahibi olduğuna kainatı yaratan, devamını sürdüren ve dilediği zaman yok edenin Allah olduğuna can u gönülden inanmaktır.

Meleklerle iman etmek, Yüce Allah'ın çeşitli görevlerle görevli melekleri olduğuna inanmaktır.

Erkeklik ve dişilik vasıfları olmayan melekler yemezler, içmezler, hiçbir hata yapmazlar, görevlerinde asla kusur etmezler.

Biz insanlar ana rahminde, doğumumuzdan ölümümüze kadar, ölümlük, kabirde ve ahiret gününde meleklerle içice yaşarız.

İyilik ve ibadet ederken, Allah'ı hatırladığımız sürece melekler yanımızda olurlar. Bizi korur, bize yardım ederler. Kalbimize doğru ve yararlı olan şeyleri doğdurur, bizi doğru yola yöneltirler. Dini görevlerimiz olan ibadeti terk eder, Allah'ı unutur, kötülük yaparsak; melekler gider, yanımıza şeytan gelir, kalbimize kötü ve zararlı şeyler doğdururlar. Yolumuzu şaşırtır, bizi yanlış ve tehlikeli yollara yöneltir, bize kötülük yaptırırlar.

Allah'ın kitaplarına inanmak, Allah'ın -vahiy yoluyla- peygamberlere gönderdiği kitaplara, özellikle Kur'an'a inanmak, içindekilerini uygulamaktır.

Peygamberlere iman etmek, Yüce Allah'ın, kullarına doğru yolu gösteren, emir ve yasaklarını bildiren peygamberlerine inanmak, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in kıyamete kadar gelen bütün insanlara en doğru yolu gösteren hak peygamber olduğuna inanmaları ve izinden gitmeleridir.

Ahiret gününe iman etmek, bir gün gelip bu dünyanın sona ereceğine, sonu olmayan ahiret gününün başlayacağına, bütün insanların yeni vücutla tekrar dirileceklerine, Allah'ın huzurunda insanların hesaba çekileceklerine, inanan iyi insanların Cennet'e gireceklerine, inanmayan ve kötülük yapanların cehennemde azap göreceklerine inanmaktır.

Kadere iman etmek, kainatta bütün olup bitenlerin, Allah'ın dilemesiyle, takdir ve tedbiri ile meydana geldiğine inanmaktır.

İslamın şartları

- 1- Kelime-i Şehâdet getirmek
- 2- Namaz kılmak
- 3- Ramazan ayında oruç tutmak
- 4- Hacca gitmek
- 5- Zekât vermek

Bunları biraz açıklayalım:

Kelime-i şehadet: kişinin kalben inanarak dili ile: "Eşhedü el- lâilâhe illâ lallâh ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resûluhû" demesidir. Manası: "Allah'tan başka ilah olmadığına ve Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Allah'ın kulu ve resulü olduğuna şehadet ederim."

Müslüman olmak isteyen bir gayri müslimin ilk yapacağı, kelime-i şehadeti söylemesidir. Müslümanların Allah'ı zikretmek kasdı ile söyledikleri kutsal sözlerden biri de kelime-i şehadettir.

Namazını kılan her müslüman, kelime-i şehadeti günde 21 defa söylemektedir. Bu kutsal söz, günahlarımızın affını ve Allah katında derecemizin yükselmesini sağlar.

Namaz kılmak: Namaz, en büyük ibadet, günahlarımızın affı için en etken dua ve insana Allah'ı hatırlatan en kutsal zikirdir. Namaz, dini görevle vücudumuzun sağlığını sağlar, bizi huzura kavuşturur, ömrümüzü uzattır, öbür dünyada bizi ebedi saadete kavuşturur.

Namazın farzları

Namazın farzları on ikidir. Namazın sahih olabilmesi için, bu farzların eksiksiz olarak yerine getirilmesi gerekir. Bunlar, namazın dışındaki ve içindeki farzlar diye ikiye ayrılır.

1- *Hadesten Taharet:*

Abdest almak, gerekiyorsa gusül etmek.

2- *Necasetten Taharet:*

Namaz kılınan bedeninde, elbisesinde ve namaz kılacağı yerde pislik olmaması.

3- *Setr-i Avret:*

Erkekler dizle göbek arasını örtmeli; kadınlar el, yüz ve ayak dışında bütün vücutlarını örtmelidir.

4- *Istikbal-i Kible:*

Namazı kibleye dönerek kılmak.

5- *Vakit:*

Namazları kendi vakti içinde kılmak.

6- *Niyet:*

Yani hangi vaktin namazını kıldığını ve namaz süresince Allah'ın huzurunda olduğunu kalbinde hazırlamak.

Bu 6 farz, namazın dışındaki farzlardır. Aşağıdakiler de, namazın içindeki farzlardır:

7- *Iftitah (namaza giriş) Tekbiri:*

Namaza dururken tekbir almak.

8- *Kıyam:*

Özürü yoksa namazda ayakta durmak.

9- *Kıraat:*

Namazda ayakta iken biraz Kur'an okumak.

10- *Rükû:*

Eller diz kapağına erişecek kadar eğilmek.

11-Sücd:

Namazda alını yere koymaktır.

12- Ka'de-i Hîre (son oturuş)

Son rek'atta selam vermeden önce Ettahiyyat okuyacak kadar oturmak.

Namazın vacipleri

- 1- Namaza "Allahu Ekber" diyerek başlamak.
- 2- Farz namazların ilk iki rekâtında, nafîle namazların her rekâtında Fatiha sûresini okumak.
- 3- Farz namazların ilk iki, vitir ve nafîle namazların her rekâtında Fatiha sûresini okumak.
- 4- Fatiha'yı sûreden önce okumak.
- 5- Secdede burnu, alın ile beraber yere koymak.
- 6- İki secdeyi birbiri ardınca yapmak.
- 7- Üç ve dört rekâtlı namazların ikinci rekâtında oturmak. (Buna kâde-i ûlâ yani "birinci oturuş" denir.)
- 8- İlk ve son oturuşlarda "et-tahiyyatü"yü okumak.
- 9- Üç ve dört rekâtlı namazlarda, birinci oturuşta "et-tahiyyatü"yü okuduktan sonra ayağa kalkmak.
- 10-Namazlarda secde ayeti okunursa, tilavet secdesi yapmak.
- 11-İmamın sesli okunacak yerlerde sesli, sessiz okunacak yerlerde sessiz okuması.
- 12-İmama uyan kimsenin Fatiha ve sûre okumadan susması.
- 13-Vitir namazlarının üçüncü rekâtında 'Kunut duaları'nı okumak.
- 14- Namazın sonunda sağa ve sola selam vermek.
- 15- Namazlarda yanılma olursa sehiv secdesi yapmak.
- 16- Bayram namazlarında ilave tekbirler okumak.

17- Tadil-i erkana riayet etmek. Yani, ayakta iken dosdoğru, rükûda iken dümdüz olmak. (Kadınlar biraz meyilli dururlar.) Rükû-dan kalkınca iyice doğrulmak, iki secde arasında tam oturmak.

Namazda, farzlardan veya vaciplerden biri unutulmuş geciktirilir, vaciplerden biri terkedilirse sehiv secdesi yapmak gerekir. Kasden terkedilirse, namazın yeniden kılınması lazımdır. Namazın farzlarından birisi unutulmuş dahi terkedilirse, namaz bozulur.

"Sehiv Secdesi", namazın sonunda, selam verdikten sonra, "Allahü Ekber" diyerek birbiri ardınca iki defa secde yapılarak gerçekleştirilir. Daha sonra, "Tahiyyat, salli-barik ve rabbena" duaları okunarak selam verilir.

Kur'an-ı Kerim'deki secde ayetlerinden biri okunursa, okuyan ve dinleyen secde etmesi gerekir. Buna "Tilavet Secdesi" denir. Namaz içinde secde ayeti okunursa, 3 ayet yapmadan secde yapılır. Namaz dışında okunursa secdeyi sonraya bırakmak mümkündür. Ancak zaruret olmadıkça geriye bırakılmamalıdır.

Namazın sünnetleri

- 1- Namaza başlarken alınan tekbirde, Vitir namazının Kunut tekbirinde ve bayram namazlarının ilave tekbirlerinde elleri kaldırmak, avuçları kibleye dönük tutmak.
- 2- Beş vakit namaz ve Cuma namazı için ezan okumak ve kamet getirmek.
- 3- Subhaneke okumak.
- 4- Subhaneke'den sonra "Eûzu-Besmele", diğer rekâtlarda Fatiha'dan önce "Besmele" çekmek.
- 5- Fatiha'dan sonra "Amin" demek.
- 6- İftitah tekbirinden başka namazın içindeki bütün tekbirler.
- 7- Rükû'da üç defa "Subhâne Rabbiye'1-Azîm" demek.
- 8- Rükû'dan doğrulurken "Semiallahu limen hamideh" ve doğrulduktan sonra "Rabbena leke'1-hamd" demek.

- 9- Rükû'da dizlerini elleri ile tutmak ve tutarken ellerin parmakları açık olmak. (Kadınlar parmaklarını açmaz ve ellerini dizlerinin üzerine koyarlar.)
- 10- Rükû'da erkeklerin dizlerini kırmadan sırtları dik olacak şekilde inciklerini dik tutması; kadınların ise dizlerini hafifçe kırarak sırtlarının yukarıya doğru meyilli bulunması.
- 11- Secdeye giderken sırasıyla dizleri, elleri, yüzü yere koymak, kalkarken de sırasıyla yüzü, elleri ve dizleri yerden kaldırmak.
- 12- Secdede üç defa "Subhane Rabbie'l- âlâ" demek.
- 13- Oturuşlarda elleri dizler üzerine koymak.
- 14-Secdede başı iki el arasına koymak.
- 15- Rükû'dan doğrulunca ve iki secde arasında "Subhanallah" diyecek kadar durmak.
- 16- Oturuşlarda erkeklerin sağ ayaklarını dikerek, sol ayak üzerine kadınların ise her ikisini sağa yatırarak üzerine oturmaları.
- 17- Teşehhütlerde "La ilahe" denilirken sağ elin şahadet parmağının kaldırılması "İllallah" derken indirilmesi.
- 18- Selam verileceği zaman "et-Tahiyyatü"den sonra "Salli-Barik" ile dua okumak.
- 19- Selam verirken başı önce sağa sonra sola çevirmek.
- 20- Selam verirken "Esselamu Aleyküm ve Rahmetullah" demek.

Namazı bozan haller

- 1- Namazın farzlarından birini yerine getirmemek.
- 2- Namazda konuşmak, birine cevap vermek.
- 3- Namazda birşey yemek, içmek, çiğnemek.
- 4- Kendi işiteceği kadar gülmek.
- 5- Birine selam vermek ya da almak.

- 6- Göğsü kıbleden çevirmek.
- 7- Dünyevi bir sebeple ağlamak, ah, oh, of diye inlemek.
- 8- Öksürüğü yok iken öksürmeye çalışmak.
- 9- Namazda bir iş yapmaya çalışmak.
- 10- Bir şeyi üflemek.
- 11- Okunan ayetlerde manayı bozacak yanlışlık yapmak.
- 12- Sûreleri Kur'an-ı Kerim'e bakarak okumak.
- 13- Namazda şuurunu kaybetmek.
- 14- Secde süresince ayakların yerden kesilmesi.
- 15- Sabah namazını kılarken güneşin doğması.
- 16- Cemaatle namaz kılarken imamdan önce hareket etmek.
- 17- Cemaatle kılınan namazlarda kadınlarla erkeklerin aynı hizada bulunması.
- 18- Teyemmüm etmiş bir kimsenin namazdayken suyu görmesi.
- 19- Mesh müddetinin namazdayken bitmesi.
- 20- Namazda örtünmesi gereken yerlerin açılması ve bu açılmanın bir rükün yapacak kadar bir süre devam etmesi.

Beş vakit namaz

A- Sabah namazı: İki sünnet, ikisi de farz olmak üzere dört rekâttır. Önce sünneti, sonra da farzı kılınır.

B- Öğle namazı: Dördü ilk sünnet, dördü farz ve ikisi son sünnet olmak üzere toplam on rekâttır. Önce sünnet, sonra farz, daha sonra da son sünnet kılınır.

C- İkinci namazı: Dördü sünnet, dördü farz olmak üzere sekiz rekâttır. Önce sünneti, sonra da farzı kılınır.

D- Akşam namazı: Üçü farz, ikisi sünnet olmak üzere beş rekâttır. Önce farzı sonra sünneti kılınır.

E- Yatsı namazı: Dördü ilk sünnet, dördü farz ve ikisi son sünnet olmak üzere on rekâttır. Önce ilk sünneti sonra da farz ve son sünneti kılınır. Bundan sonra da yatsı namazı vaktinde kılınan üç rekâtlık **vitr namazı** kılınır.

Yatsı namazının ilk dört rekât sünneti ile ikinci namazının sünneti, sünnet-i gayr-ı müekkededir ve ikisinin kılması da aynıdır.

Namaz kimlere farzdır?

Bir insana namazın farz olması için şu üç şartın bulunması gerekir:

- 1- Müslüman olmak,
- 2- Ergenlik çağına gelmiş olmak,
- 3- Akıllı olmak.

Namaz nasıl kılınır?

Şimdi, Peygamberlerimizin kılmamızı istediği namazı yeni baştan anlatalım. Yeri geldikçe de tercümesiyle birlikte Arapça ve Türkçe harflerle, okunacak duaları yazalım:

Önce şunu kesin olarak bilelim ki, namaza ne kadar önem versek ve bu uğurda ne kadar çaba harcasak değer. İnsanı yaramaz davranışlardan temizleyip, saygıya layık, mükemmel bir insan kılan, iki rekâtı bile insanı cennetlik kılan namaz özenmeye değmez mi? Buna delil mi istiyorsunuz? İşte Resûlullah (s.a.v.)'in Âmir oğlu 'Ekbe'den rivayet edilen hadisi:

"Her kim güzelce abdest alır, gönlünü Allah'a bağlayarak huzur ve huşu ile iki rekât namaz kılsa, ona cennet vacib olur. (cennete girmeyi hak eder)" (Ebû Davud, Namazda Huşu, Tirmizî, Kitabû'l-Ezkâr) buyurmuştur.

Allah'ın sevgili kulu olmamızı sağlayıcı ve bizi cennetlik kılıcı namazı kılmak için:

Vücudumuzu temizleyip güzelce abdest aldıktan sonra temiz bir kıyafetle namaz kılacağımız yere geliriz.

Kibleye döner, iki ayak arasında 10-15 santim mesafe bırakır, ayaklarımızı da kibleye yöneltir, gözlerimizi secde yerine diker dimdik dururuz.

O sırada aklımızdan dünya ile ilgili herşeyi atar, gönlünüzü Allah'a bağlarız. İyice konsantre olup (Allah'tan başka her şeyi unuttuktan sonra) namaza niyet eder, ellerimizi kulaklarımızın hizasına kaldırarak "Allahu Ekber" der, göbeğimizin altında el bağlarız. Kadınlar ellerini omuz hizasına kaldırır, göğüslerinin üstünde el bağlarlar.

Subhaneke'yi okuruz:

=Subhaneke'allahumme ve bihamdike ve tebarekesmuke ve teâlâ cedduke velâ ilahe gayruke= Senden başka ibadete layık hiçbir ilah yoktur."

Sonra "*Eûzu billahi mineşşeytanirracim*. Bismillahirrahmanirrahim" deriz. "Subhaneke" okunmayan yerlerde eûzu okunmaz, yalnız besleme çeker, Eûzu-besmele'yi kendimiz işitecek kadar gizli okuruz.

Daha sonra Fatiha okur, peşinden de sûre veya ayet okuruz.

Dört ve üç rekâtlı farzların üçüncü ve dördüncü rekâtlarında yalnız Fatiha okunur.

Hanefi mezhebinde, imamın arkasındakiler Subhaneke'den başka hiçbir şey okumazlar.

Fatiha ve sûreden sonra "*Allahu Ekber*" diyerek rükûa eğiliriz.

Rükûda belimiz ve başımız aynı seviyede düz duracak, ellerimiz diz kapağının üzerinde, dizlerimizi bükmeden ayaklarımız doğru duracak.

Kadınlar rükûda dizlerini azıcık kırar, ellerini dizlerinin biraz yukarısına kor, baş tarafı yüksek, sırtları meyilli olur.

Rükûda üç ya da beş kez: *Subhane rabbiyel azîm'der*, doğrulurken: *"Semiallahu Limen Hamideh"* ="Allah kendine hamd edenin hamdını iştir, kabul eder. "Rükûda doğrulunca: *"Rabbena ve lekelhamd"*= Rabbimiz! Hamd (övmek ve övülmek) sana mahsustur, der. *"Allahu Ekber"* diyerek secdeye yatarız. Yere öne dizimizi, sonra ellerimizi, sonra da başımızı koyarız. Secdede üç ya da beş kez: *"Subhane Rabbiyel alâ"*= "Yüce Rabbim! Seni noksanlıklardan beri kılarım" der. *"Allahu Ekber"* diyerek secdeden doğruluruz. İki secde arasında birkaç saniye durur, ikinci secdeye yatarız. İkinci secdeden sonra *"Allah'u Ekber"* diyerek ikinci rekâte kalkarız. Kalkarken önce ellerimizi, sonra dizlerimizi kaldırırız. Rükû ve secdelerde zamana ve duruma göre teşbihleri üç, beş, yedi kere tekrarlayabilirsiniz. Ama imamlık yapanlar, cemaatin farklı yaş ve durumlarını göz önüne alarak teşbihleri üçten fazla söylemezler.

İkinci rekâtı kılınca oturur, üç ve dört rekâtlı farzlarda, öğlenin ilk sünnetinde, cumanın ilk ve son sünnetlerinde yalnız tahiyyat okuruz, sallı-barık okumayız.

"Eîtehiyyatü lillahi vessalevatu vettayyibâtu esselamu aleyke eyyühennebiyyü ve rahmetullahi ve berekâtuhû, esselamu aleynâ ve âlâ ibâdillahissâlihîn, eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resulühû."

"Bütün saygı ve tazimler, bütün dua ve yakarmalar, bütün kulluk ve ibadetler Allah'a mahsustur. Ev (sevgili) peygamber! Selam, Allah'ın rahmeti ve bereketleri senin üzerine olsun. Bize de selam olsun, Allah'ın salih (iyi) kurallarına da Allah'tan başka ibadet edilecek hiçbir ilah olmadığına şehadet (şahitlik) ederim. Muhammed'in Allah'ın kulu ve Resulü olduğuna da şahitlik ederim."

Bu teşehhüd duasını okuduktan sonra hemen kalkar, üçüncü ve dördüncü rekâtları da ilk iki rekât gibi kılarız. Ancak farzların üçüncü ve dördüncü rekâtlerinde yalnız besmele ve Fatiha okuruz.

Öğlenin ilk, cumanın ilk ve son sünnetlerinde ve vitir namazında tahiyyattan sonra sallı ve barık okumadığımız gibi, üçün

cü rekâta kalkınca Subhaneke ve eûzu okunmaz; besmele, Fatiha ve sûre okuruz.

İkinci ve yatsının ilk sünnetlerinde, dört rekâtta bir selam verilen teravîh ve dört rekâtta bir selam verilen bütün nafîle namazlarda, ikinci rekâtta tahiyyattan sonra sallî, barik okuruz. Sallî, Barik:

"Allahümme sallî âlâ Muhammed'in ve âlâ âli Muhammed'in kemâ salleyte âlâ İbrahime ve âlâ âli İbrahim inneke hamîdün mecîd."

"Allahümme barik âlâ Muhammed'in ve âlâ âli Muhammed'in kemâ bârekte âlâ İbrahime ve âlâ âli İbrahim inneke hamîdün mecîd."

Manası:

"Allah'ım! İbrahim peygambere ve İbrahim'in âline (yakınlarına ve ona uyanlara) merhamet edip şanını yücelttiğin gibi, Peygamberimiz Muhammed'e ve Muhammed'in âline de merhamet et, şan ve şereflerini yücelt. Allah'ım! İbrahim Peygamberi ve İbrahim'in âlini uğurlu ve mübarek kıldığı gibi, Muhammed'i ve Muhammed'in âlini de mübarek ve uğurlu kıl."

Tahiyyat'tan sonra (selam vermeden önce) okunacak dualar:

Bütün namazların son rekâtinde tahiyyat, sallî ve barikten sonra, selam vermeden önce -Kur'an'da ve hadislerde- bilinen dualardan birini okumak da, namazın derecesini yükselten, ecir ve sevabını artıran âdâbındandır.

Aşağıdaki dua bunlardan biridir:

"Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ve güzellikler ver, bizi mutlu günlere kavuştur, ahirette de, iyilik ve güzellikler ver, bizi mutlu günlere kavuştur" (Buharî, Kitabu'l -Ezkâr vel-Ed'îye; Müslim; Ebû Davûd, Tirmizî.)

İslâmın üçüncü şartı Ramazan orucudur.

Oruç

Oruca niyet etmek, tanyeri ağardıktan akşam güneş batıncaya kadar bir şey yememek, içmemek ve karı-koca ilişkisinde bulunmamaktır.

Orucun faydaları

- a) Oruç da namaz gibi huylarımızı güzelleştirir, bize Allah'ın rızasını kazandırır, ebedi saadetimizi sağlar.
- b) Vücudumuzu sağlıklı kılar, ruhumuzu huzura kavuşturur.
- c) Sabrımızı artırır, irademizi kuvvetlendirir.
- d) Aç ve yoksulların halinden anlamamızı sağlar, merhamet duygularımızı geliştirir.

Hac

Sağlıklı, varlıklı yani zorunlu ihtiyacından başka serveti olan, gitmesine engel olmayan her müslümana - ömürde bir kere- hac etmesi farzdır.

Haccın farzı üç'tür:

- 1- İhrama girmek.
- 2- Arafatta vakfeye durmak.
- 3- Kâbeyi ziyaret tavafı.

Haccın birçok yararı vardır.

Ömürde bir kez bulunmaz ve kaçınılmaz fırsat olan Hac, Namaz gibi büyük bir ibadettir. İnsanın günahlarını sıfırlar, Allah katında derecesini yükseltir, insan hayatında unutulmaz hatıra olur.

İnsan, hacca giderken başka, dönerken bambaşka bir insan olur. -Tıpkı, bal gibi- Haccın tadını tatmayan bilemez.

İslamın beşinci şartı zekat vermektir.

Zekat

Zorunlu ihtiyacından ve kullanacağı eşya, alet ve edevatından başka doksan gram altın bedelinde varlığı olan her müslümanın senede bir kez varlığının kırkta birini zekât olarak yoksul ve muhtaçlara vermesi farzdır.

Zekât, zenginle fakir arasında -Allah tarafından belirtilen- fakirin zengin üzerindeki hakkıdır.

Namaz, Oruç, Hac ve Zekât hakkında açıklayıcı geniş bilgi, ilhimal kitaplarındadır.

İmanın şartları, kalben inanmamız gereken şeylerdir.

İslamın şartları ise -inanarak, ibadet kaydı ile, sırf Allah rızası için- bedenimizle ya da malınızla pratikte uygulamamız gereken şeylerdir.

Şunu bilelim ki, bizi din adına görevlerimizi yapmaya itekleyen, inancımız, yani imanımızdır. Voltajı düşük enerji makineyi çalıştırmadığı gibi, imanımız zayıf olursa, inandıklarımız yapamayız. Yapsak da, zoraki ve göstermelik olur. Bu gerçekleri göz önüne alarak diyoruz ki, imansız amel geçersiz, amelsiz iman yetersizdir. Hem dünyada, hem de ankette sorumluluktan kurtulup huzur içinde mutlu yaşamamız için, inanmamız gerekenlere içten inanmalıyız, yapmamız gerekenleri layıkıyla eksiksiz yapmalıyız. Bunları da ancak Allah'ın yardımıyla yaparız.

D İ P N O T L A R

- 1 Rûm Sûresi, 21
- 2 Buharî, Nikâh, 1; Müslim, Nikâh, 45; Nesaî, Nikâh, 4; Ahmed b. Hanbel, II, 158
- 3 Hicr Sûresi, 28-29
- 4 Sâd Sûresi, 71-74
- 5 Nisa Sûresi, I
- 6 Nisa Sûresi, 3
- 7 Nur Sûresi, 37
- 8 Ahmed b. Hanbel, V, 163
- 9 Ebû Dâvûd, Nikâh, 24
- 10 Buharî, Nikâh; Müslim, Niyet, 11; İbn Mâce, Nikâh, 11; Ahmed b. Hanbel, II, 250
- 11 İbn Mâce, Nikâh, 46; Dârâkutnî Hz. Aişe'den ve Enes'den
- 12 Müslim, Nikâh, 74; Tirmizi, Nikâh, 5; Nesaî, Nikâh, 17
- 13 Ebû Dâvûd, Nikâh, 18; Tirmizi, Nikâh, 5; Dârimî, Nikâh, 5
- 14 Buharî, Daâvât, 36; Sünen-i Nesaî, İstiâze, 7-8
- 15 Buharî, Cihad, 74; Daâvât, 35; Müslim, Zikr, 51; Ebû Dâvûd, Vitr, 32; Sünen-i Nesaî, İstiâze, 3
- 16 Al-i İmrân Sûresi, 180
- 17 Furkân Sûresi, 67
- 18 Al-i İmrân Sûresi, 159
- 19 Taberanî, Ebû Ya'la, Enes, Câbir, Abbas'ın oğlu Abdullah ve Aişe'den

- 20 Ebû Dâvûd, Nikâh; Müslim, Nikâh, 74; Tirmizi, Nikâh, 5; İbn Mâce, Nikâh, 9
- 21 Ebû Dâvûd, Nikâh, 18; Nesâî, Nikâh, 17; Tirmizî, Nikâh, 5
- 22 el-İsabe, IV, 468
- 23 Ebû Dâvûd, Edeb, 16; Tirmizi, Zühd, 45; Ahmed b. Hanbel, II, 1303
- 24 İsrâ Sûresi, 29
- 25 A'raf Sûresi, 31
- 26 Furkân Sûresi, 67
- 27 Nisa Sûresi, 20
- 28 Nisa Sûresi, 4
- 29 Ebû Dâvûd
- 30 Ebû Dâvûd
- 31 Ebû Dâvûd, Nikâh, 30
- 32 Buharî, Nikâh, 48; Tirmizi, Nikâh, 6, İbn Mâce, Nikâh, 20
- 33 Buharî, Nikâh, 72; Müslim, Nikâh, 107; Ahmed b. Hanbel, II, 241
- 34 Bakara Sûresi, 223
- 35 Ahmed b. Hanbel, V, 169
- 36 Ebû Dâvûd, Nikâh, 249; Dârimî, Nikâh, 29
- 37 Feyzi'l-Kadir, V, 90
- 38 Bakara Sûresi, 223
- 39 Feyzu'l-Kadir, V, 90
- 40 Bakara Sûresi, 187
- 41 İbn Mâce, Nikâh, 50; Dârimî, Nikâh, 55
- 42 İbn Mâce, Nikâh, 50
- 43 Taberanî, Ebû Kebşe'den
- 44 Buharî, Bed'il-Halk, 7

- 45 Buharı, Savm; 40; Müslim, Siyam, 151; Tirmizi, Savm, 5; Ahmed b. Hanbel, VI, 124
- 46 Bakara Sûresi, 222
- 47 Buharı, Nikâh,; Müslim, Nikâh, 1; Sünen-i Nesâî, Nikâh, 3; Dârimî, Nikâh, 2
- 48 Tahrim Sûresi, 6
- 49 Nisa Sûresi, 34
- 50 Taberânî, Ebû Kebşe'den
- 51 Buharı, Libâs, 61; Ebû Dâvûd, Libas, 28; Tirmizi, Edeb, 34; Ahmed b. Hanbel,-I. 339
- 52 Nur Sûresi, 22
- 53 Bakara Sûresi, 256
- 54 Buharı, Tirmizi, İmam Ahmed, Ebû Hureyre'den
- 55 Al-i İmrân Sûresi, 159
- 56 Şûra Sûresi, 37
- 57 Bakara Sûresi, 223
- 58 Buharı, Ahad, 1; Müslim, İmaret, 39; Ebû Dâvûd, Cihad, 78; Ahmed b. Hanbel, I, 94
- 59 İsrâ Sûresi, 1/26
- 60 Nisa Sûresi, 4/35
- 61 Bkz. Bakara Sûresi, 233
- 62 Buharı, Mezâlim, 30; Eşribe, I, Hudûd, 1; Müslim, İmân, 160; İbn Mâce, Fiten, 3
- 63 Nisa Sûresi, 19
- 64 Süyûtî, İbn Adıyy, Abdullah İbn Abbas'tan
- 65 İbn Mâce, Nikâh, 5; Dârimî, Nikâh, 55
- 66 el-Camiu's-Sağîr, II, 64
- 67 Bakara Sûresi, 216
- 68 Buharı,

- 69 Bkz. Hayat Kitabı 11,4. Bölüm s. 97-112
- 70 Ebû Dâvud, Tirmizî, Beyhakî, Ebû Hureyre'den
- 71 Darakutnî, Amr oğlu Abdullah'tan; Nesâî, Eşribe, 144
- 72 Rûm Sûresi, 21
- 73 Ahmed b. Hanbel, III, 199
- 74 Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 400
- 75 Ebû Dâvûd, Nikâh, 3; Ahmed b. Hanbel, III/158
- 76 Bu hususta Bkz., 3594
- 77 Buharî, Edeb; Tirmizi, Zühd, 54; Ahmed b. Hanbel, IV/30
- 78 Rafii Tarihi'nde Ebû Said'den
- 79 Tirmizi, Ebû Zerr'den
- 80 Rafii Tarihi'nde, Ebû Said'den
- 81 Ebû Dâvud, Sünen
- 82 Nisa Sûresi, 19
- 83 Buharî, Nikâh, 80; Müslim, Redâ, 62
- 84 Bkz. Geçimsizliğe sebep olan hâller, s. 60
- 85 Nisa Sûresi, 34
- 86 Ahmed b. Hanbel, Müsned, VI/106
- 87 Ahzâb Sûresi, 21
- 88 Muvatta, Hüsnü'l-Huluk, 16
- 89 Taberanî, Askerî, Cabir'den
- 90 İsrâ Sûresi, 27
- 91 Araf Sûresi, 31
- 92 Nahl Sûresi, 16/127-128
- 93 İsrâ Sûresi, 70
- 94 Bkz. Ruhsal Hastalıklar
- 95 Tevbe Sûresi, 40
- 96 Al-i İmrân Sûresi, 139
- 97 Buharî, Savm, 54; Müslim, Siyam, 182
- 98 Bakara Sûresi, 223

- 99 Tahrim Suresi, 6
100 Zümer Suresi, 29
101 Bakınız Fakirlikten Kurtulma Yolları
102 Geniş bilgi için bkz. Beslenme Bölümü
103 Araf Suresi, 26
104 Nur Suresi, 30
105 Nur Suresi, 31
106 Ahzab Suresi, 59
107 Muvatta, Hüsnü'l- Hulk, 16, Taberanî, Hz. Aişe'den.
108 İbn Mâce, Nikâh, 50, Taberanî, Ebû Kebşe'den.
109 Ebû Davûd, Libas, 28; Ahmed b. Hanbel, IV, 180
110 İbn Mâce, Nikâh, 50, Dârimî, Nikâh, 55
111 Ebû Davûd
112 Tirmizî, Zühd, 54; Ebû Davûd, Edeb, 113; Ahmed b. Hanbel, IV 130
113 Nur Suresi, 31
114 Ebû Davûd, Nikâh, 3; Tirmizî, Taharet, Z; İbn Mâce, Menâsik 67; Ahmed b. Hanbel, V, 412
115 Buhâri, Edeb, 18; Müslim, Fedail, 64; Ahmed b. Hanbel, VI, 50
116 Nisa Suresi, 35
117 Zâriyat Suresi, 56
118 Hastalanmadan yaşamak için Sağlık Bölümü'nü okuyunuz ve uygulayınız.
119 Buhâri, Savm, 55; Müslim Siyam, 82
120 Tahrim Suresi, 6
121 Bakara Suresi, 29
122 Bakara Suresi, 172
123 Mülk Suresi, 15
124 Araf Suresi, 32
125 İbn Mâce, Darekutnî, Hz. Aişe ve Enes'ten.
126 Tirmizî, Birr, 33; Ahmed b. Hanbel, III, 412, IV, 77

- 127 Buharı, Edeb; Müslim, Vasiyet, 4; Ahmed b. Hanbel, II, 302
- 128 Buharı, Rikak, 1; Deylemi, Hz. Ali'den.
- 129 İbn Mâce, Ticaret, 64; Ahmed b. Hanbel, V, 179
- 130 İsrâ Suresi, 23-25
- 131 Ahmed b. Hanbel, Müsned
- 132 İsrâ Suresi, 23
- 133 Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 88
- 134 Ebû Nuaym, Enes'ten.
- 135 Ra'd Suresi, 27-29
- 136 Buharı
- 137 Ahmed b. Hanbel, IV, 188, V, 4; Taberanî, Zühhd, 22-23

- * *Mutlu bir aile yuvası kurarak ömür boyu huzur içinde yaşamak istiyor musunuz ?*
- * *Eşinizin nasıl biri olması gerektiğini ve onu nasıl seçeceğinizi biliyor musunuz ?*
- * *Geçimsizliğe yol açan, aile yuvasını sarsan sebepleri bil/yor musunuz ?*
- * *Eşinizle ve çocuklarınızla birbirinizi severek ve sayarak uyum içinde yaşam yollarını biliyor musunuz ?*
- * *Aile bireyleri arasında uyum sağlayan, gönülleri birbirine bağlayan nedenleri biliyor musunuz ?*
- * *Zafiyete düşmeden, cazibenizi yitirmeden, ömür boyu dinç kalmak ister misiniz ?*
- * *Çocuklarınıza karşı görevleriniz, onların size karşı görevleri nelerdir biliyor musunuz ?*
- * *Huzur ve mutluluk nedir, biliyor musunuz ? O halde bu kitabı okuyunuz.*